

B)

BCU Cluj / Central University Library Cluj
R É S Z L E T E Z É S.

A)

Közgyűlés.

I.

A folyó 1903. évi közgyűlés meghívója.

Sz. 280–1903.

Az E. M. K. E. folyó évi június hó 2-án, Pünkösöd harmadnapján d. e. 11 órakor Nagyenyeden a vármegyeház disztermében

XIX. évi rendes közgyűlését

tartja.

A közgyűlésre a tiszteleti, örökös, alapító és rendes tagok tisztelettel meghívotnak. Kelt Kolozsvárt, az Igazgató-választmány 1903. április 15-én tartott üléséből.

Gróf Béli Ákos,
elnök.

Sándor József,
t. alelnök-főtákar.

Tárgysorozat.

(Az Alapszabályok 16. §-a értelmében.)

1. Elnöki megnyitó.
  2. Mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása.
  3. Bizottságok kiküldése.
  4. Képviseltek és üdvözltek bejelentése.
  5. Dr. Gróf Kun Géza v. b. t. t., az E. M. K. E. diszelnökének stb. felolvasása: „Fajunk lebediai és etelközi mivélődésé”-ről.
  6. Évi jelentés.
  7. Számadások előterjesztése, a Számvizsgáló bizottság jelentésével.
  8. Jelölő bizottság előterjesztése.
  9. Tagok, vagy fiókok netáni indítványai, melyek az Igazgató-választmányhoz legalább 8 nappal a közgyűlés előtt bejelentendők.
  10. Jövő évi közgyűlés helyének és idejének megállapítása.
  11. Elnöki zárászó.
- A közgyűlésre a jelentkezések Nagyenyedre, Varró László dr. polgármesterhez intézendők.
- A közgyűlés után másnap, június 3-án d. e. 1/2 11 órakor Szászvároson, Kun Kocsárd gróf lakó házának Emléktáblával megjelölése ünnepe stb. mire az egyesület tagjait szintén tisztelettel meghívja

az E. M. K. E. Elnöksége.

Az 1902. évi közgyűlés jegyzőkönyve.

Felvétetett az E. M. K. E. 1902. évi május hó 25-én Kolozsvárt, a városházán tartott XVIII. évi rendes közgyűléséről.

Jelen vannak: A tisztiker tagjai közül: dr. gróf Kuun Géza v. b. t. t., diszelnök; Béli Ákos gróf. főispán, elnök; Haller Károly dr., min. tanácsos, örökös tiszt. tag; Sándor József orsz. képviselő, t. alelnök-főtükár; Merza Lajos kir. tanácsos, főpénztáros; Székula Ákos vezér-felügyelő, ellenőr; Balogh Károly ref. főgymn. tanár, jegyző; Fekete Nagy Béla városi tanácsos, jegyző; Gajzágó Manó ügyvéd, jogtanácsos. A tagok közül: Ajtai K. Albert nyomdatulajdonos, B. Bakk Lajos gyáros, Balogh Gergely festő, Baranyi János bádogos, Benkő Mihály bankigazgató, Beregszászy László Emke-főkönyvvezető, Biró Árpád Emke-fogalmazó, Biró János bankigazgató, háztulajdonos, Bocskor Mihály kir. táblai bírő, Boér Gergely zenetanár, Boros György dr., unit. theol. dékán, Boskovics József nagykereskedő, Böhm Mihály M. Á. V. hivatalnok, Brandt Viktor birtokos Czirják Károly szappangyáros, Deák Albert dr., ügyvéd, Deák József birtokos, Ditrői József mérnök, Dobál Antal ügyvédi kamarai elnök, Dósa Andre alispán, Endstrasser Benedek építész, Eisler Mátyás dr. főrabbi, Fazakas József ny. képezdei tanár, Feldmann Zsigmond városi mérnök, Fehér Gyula bankhivatalnok, Ferenczy Gyula bankigazgató, Ferenczy Ignác nagyiparos, Frank-Kiss István dr., gyáros, nagykereskedő, Friedmann Albert borkereskedő, Gál Kelemen dr., unit. főgymn. igazgató, Goldmann Adolf kereskedő (Temesvár), Goldstein Dezső kereskedő, Gombos Ferencz nyomdatulajdonos, lapkiadó, Hegyesy Vilmos lapszerkesztő, Hevesi József műasztalos, Hirsch Ödön gyáros, Hory Béla megyei arvaszéki elnök, Horváth Emil báró, hírlapíró, Horváth Kálmán kir. táblai bírő, Issekutz Gyula dr., kir. törvénytudó, Issekutz Hugó dr., gyógyszerész, Kanitz Jenő nagybortermelő, Kass Antal aranyozó, Kazay Rezső dohánygyári igazgató, Keskeméti Andre Emke-segédkönyvvezető, Kertész Elek ny. ref. lelkész, Klósz József szobrász, ifj. Kócsi Ferencz, Kovács Dezső ref. főgymn. tanár, Kovács János unit. főgymn. tanár, Köntzey Imre földbirtokos, Kuszkó István hírlapíró, Lendvai Emil János bankigazgató, Losy Béla M. Á. V. főellenőr, állomásfőnök, Lukács Adolf dr., egyetemi tanár, Magyar Andre ipariskolai igazgató, Magyar Mihály lapszerkesztő, nyomdatulajdonos, Matkási Pál földbirtokos, Merza Gyula birtokos, E. K. E. főpénztáros, Mihály József dr., ügyvéd, Mikó Imre kir. táblai bírő, Molnár István Emke-levéltáros, Nagy Gábor szállodatulajdonos, Nagy Károly dr., keresk. akad. tanár, Pákei Lajos főmérnök, Pál István apát-kanonok, r. kath. status előadó, Pap Mihály ny. csendőrezredes, Petrovich György sütőmester, Péterfy Dénes unit. lelkész, Péterfi Zsigmond ny. vasuti igazgató, Pisztory Mór dr., egyetemi tanár, Polez Rezső ügyvéd, Kolozsvár város t. alügyésze, Pollák Samu nagyiparos, Salamon Antal városi tanácsos, Sebesi Samu közs. bírő, id. Sipos Gábor ügyvéd, Sipos Károly birtokos, Somogyi Géza M. Á. V. főmérnök, Szterszky Vincze pénzügyi titkár, Stief Jenő papirkereskedő, Stuckheil Gyula kir. tanácsos, pénzügyigazgató, Szana Zsigmond gyújtógyári vezérigazgató (Temesvár), Szántó Bertalan tőzsde-tulajdonos, Szántó Gusztáv nagykereskedő, Szegedy Entsch Károly báró, nagybirtokos (Vasvármegye), Szentgyörgyi Lajos igazgató-tanító, Szentkirályi Ákos dr., gazdasági intézeti igazgató, Székly Miklós gyógyszerész, Szilágyi Lajos ipartársulati elnök, Szóts Ferencz Emke-hiv., Szvacsin Géza kir. tanácsos, polgármester, Tanács József gyógyszerész, Tamásy István dr., koltói gróf Teleki László nagybirtokos, Tokaji László E. G. E. titkár, Tömösváry Miklós városi főpénztáros, Török István dr., főgymn. igazgató, Török Sándor M. Á. V. felügyelő, műhelyfőnök, Trandafir Miklós birtokos, Turcsányi Gyula ág. ev. lelkész, Van der Velden Ede légszeszgyári igazgató, Velits Ödön polgármester (Torda), Veress Dezső szerkesztő (Dés), Vincze István birtokos, Weisz József dr., ügyvéd stb., körül-belül mintegy kétszázan.

Elnök: Béli Ákos gróf.

Előadó: Sándor József.

Jegyző: Balogh Károly.

I.

Béli Ákos gróf elnök a közgyűlést a következő emelkedett szellemű beszéddel nyitja meg:

Tisztelt közgyűlés!

Semmi sem bizonyítja inkább, hogy az E. M. K. E. szerencsés pillanatban jött létre és hogy létrejötté küldetésszerű, mint az a körülmény, hogy az idők multával is folyton és bizton fejlődik, mialatt az ország társadalmában, úgy szólva, naponta annyi új alakulás jön létre és — sajnos — tűnik el nyomtalanul.

Ime csak a múlt évi közgyűlés óta alig hat hónap alatt is az ország áldozatkészsége 46.022 K 03 f-rel szaporította a törzsvagyont, miközben 150.221 K 41 ft fordítottunk székelyekre és az egyesület fentartására; s csak az előtti közgyűlés előtt kaptuk az értesülést, hogy folyó évi április hó 30-án Budapesten elhunyt bodoki Ferenczy László magánzó, végrendeletileg 16 000 K-t hagyott egyesületünknek. E mellett a tagok szaporodása is állandó, mert ime csak a múlt közgyűlés óta is 640 új tag lépett soraink közé, a mivel alapító és rendes tagjaink száma most már 12,005-re emelkedett.

Jól esik látni ezt a támogatást, mert ez egyfelől a nemzeti társadalom szívós kitartásáról, másfelől pedig arról tesz tanúságot, hogy a nemzet törekvésünkkel és irányunkkal meg van elégedve s úgy intézményünk, mint annak vezetése iránt bizalommal viseltetik. Ezt a bizalmat kiérdemelni jövőre is törekvésünk és birni, öntudatunk helyeslésén kívül, legszebb jutalmunk lesz.

Az egyesület működéséről és végzett teendőiről bőven megemléskszik a most is terjedelmes Évi-jelentés, valamint a vagyoni helyzetről képet adnak a lelkiismeretes gondnal és tisztasággal vezetett számadások: én azonban itt most csak két dologról akarok főleg megemlékezni, melyeket működésünk és az erdélyi rész közművelődési és közgazdasági érdekében fontosoknak tartok.

Egyik a székely kérdésben elfoglalt álláspontunk, mely egyesületünk történetében nem új keletű hiszen egydős az egyesületünk megalakulásával s ez az, hogy a székely-kérdés az erdélyi rész nemzeti viszonyainak alapja és feltétele s ezért ezen kérdés megoldására kormányoknak és társadalomnak vállvetett erővel egyesülni kell, felretéve minden pártpolitikai, vagy egyéni érzületet, mert mindnyájan csak eszközök vagyunk a célra úgy, mint a szeretet nem akar egyebet, csak szolgálni annak, a kinek életét és fejlődését óhajtja mindenáron. Ezért fogadtuk el a nekünk felkínált szerepet, hogy a különböző társadalmi erők és tényezők között mintegy a kibékítők és egyesítők legyünk s nem kétekedünk benne, hogy önzetlen fáradozásunkon a végeredményben is Isten áldása lesz. Egyesületünk elfoglalt álláspontja ebben a kérdésben különben kezdettől a kir. kormánybiztosság létesítése volt.

A másik inozzanat, a miről meg akarok emlékezni, egyesületünk amaz elhatározása, a mely tekintetben különben végérvényesen a t. közgyűlés van hivatva dönteni, hogy jövőre a személyi- és járadék segélyek lehető beszüntetésével és így anyagi erőnk összevonásával főleg a nyomorban levő, elszegényedett községek iskolaépítő terhein igyekezzünk jelentékenyebb összegekkel segíteni, mert a tapasztalás szerint kivált a legveszélyeztetettebb pontokon azért nem létesülhetnek iskolák, minthogy az évi fizetést és járadéksegélyeket nyújtó iskolafenntartó rendes tényezők, u. m. az állam és az egyház a községektől ezt az előfeltételt, t. i. az iskolák felépítését megkövetelik, de a terheik alatt roskadó községek épen ezt a feltételt teljesíteni képtelenek. Emezt új irányú akciónk keresztül vitelére szándékozunk már kész alkotásainknak is megfelelő feltétel mellett átadása tárgyában a kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter uralmába lépni s melegen ajánlom ide vonatkozó előterjesztendő Határozati javaslatunkat a t. közgyűlés figyelmébe és elfogadása alá.

Ez akciónk mellett is természetesen főleg az u. n. közművelődési segédintézmények, népkönyvtár népdalokör, ifjúsági egyesületek istápolása stb. változatlanul fenmaradnak.

Egyéb tekintetben kiemelem, hogy jelen közgyűlésünket azért tartottuk meg Kolozsvárt, mert vendégszerető házigazdánk, nemes Nagyenyed város közönsége most tavasszal egy másik erkölcsi testület vándorközgyűlésének elfogadásával van elfoglalva, s a számunkra fenmaradhatott őszi időt egyfelől az akkor megtartandó Székely-kongresszus, más felől az az intézkedés teszi alkalmatlanná, mely szerint közgyűlésünket a költségvetésre való tekintettel, tavasszal kell megtartanunk. Meg vagyunk hiva azonban Nagyenyedre a jövő tavaszra már most, a miko is nagynevű diszelnökünk, dr. gróf Kun Géza v. b. t. t. ur fog „Fajunk lebediai és etelközi művelődéséről” alkalmi felolvasást tartani, a mire Ő Nagyméltósága egyesületünk felkérésére már most vállalkozott.

Befejezésül kegyeletes részvétellel emlékezem meg székesfővárosi nőelnökünk: gróf Károlyi Tiborné, szül. Degenfeld-Schomburg Emma grófnő elhunytáról, kiben egyesületünk egyik leglelkesebb védő asszonyát vesztette el, s kinek emléke megörökítése tárgyában az Igazgató-választmány megtette intézkedéseit. Intézkedtünk, hogy legutóbb elhunyt nagy alapítónk bodoki Ferenczy László életrajzi adatait is beszerezzük. Kiváló régi alapító tagjaink hunytak el: Horánszky Nándor kir. kereskedelemügyi miniszter és Pulszky Ágost orsz. képviselő, ny. államtitkár személyében is. Elhunyt bajtársaink és pártfogóink emléke legyen áldott s kegyeletesen megőrizve sziveinkben!

És ezzel a megjelent tagtársakat üdvözölve, s édes Hazánkra, úgy, mint Felséges Királyunkra és egyesületünkre Istennek áldását kérve, a közgyűlést megnyitottnak jelentem ki.

A közgyűlés Ő Felsége a Király nevének említésére az elnöki beszéd végső sorait lelkes éljenzések közt állva hallgatta meg, ezután Benkő Mihály bankigazgató indítványára az elnöki beszéd teljartalmulag jegyzőkönyvre vétetni határozottatott.

2.

A közgyűlés jegyzőkönyvének vezetésére

Balogh Károly és Fekete-Nagy Béla jegyzők, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig Boros György dr., Hory Béla és Velits Ödön küldetnek ki.

3.

Következik a tavalyi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása.

A közgyűlés jegyzőkönyve hitelesítve és az Évi jelentésben kinyomtatva lévén, Polcz Rezső indítványára felolvasottnak tekintetik.

4.

Elnök javasolja, hogy a tisztikar és választmány megújítása tárgyában javaslat készítésére, Dobál Antal, Polcz Rezső és Hevesi József küldetessenek ki.

Elfogadtatik.

5.

Sándor József t. alelnök-főtítkár bejelenti, hogy a közgyűlést sürgönyileg vagy levélben üdvözölték: Bethlen Miklós gróf, Torontál vármegye főispánja; Maros-Torda vármegyei és Marosvásárhelyi választmány elnöksége; Novák Ferencz kir. tanácsos, polgármester, a Gyulafehérvár városi választmány nevében; Gyarmathy Zsigmond kir. tanácsos és Koleszár Lajos áll. polg. isk. igazgató, a Kalotaszegi kör nevében; Gáspár János vármegyei főjegyző, az Alsó-Fehér vármegyei választmány nevében; Vajna Gábor dr., ügyvéd a Brassó vármegyei választmány nevében; Csernátoni Gyula dr. kir. tanfelügyelő Beszterczéről és Faragó László gépész mérnök Budapestről. Képviselve vannak az Erdélyi bank és takarékpénztár r. t. Lendvai Emil János igazgató által; Kolozsvári eszmadia ipartársulat Szilágyi Lajos elnök által; Temesvári első gyűjtőgyár r. t. Szana Zsigmond vezérigazgató által.

Kimentették elmaradásukat: Kornis Viktor gróf alelnök; Ferencz József unit. püspök; Farkas Lajos dr., min. tanácsos; Deáky Albert ügyvéd, Feilitzsch Arthur báró, cs. és kir. kamarás, orsz. képviselő és Biró Béla apát-kanonok, plebános dir. tagok és Peielle Róbert.

Bejelenti, hogy a közgyűlés alkalmából legutóbbi pár nap alatt nem kevesebb, mint 9 új alapító és 80 új rendes tag lépett be az elnöki megnyitóban bejelentett és az Évi-jelentésben felsorolt új tagokon kívül. Sokan közülök kolozsváriak.

T. alelnök-főtítkár bejelentése szolgál tudással a tagok nevei felolvastatván, felvették.

6

T. alelnök-főtítkár előterjeszti az egyesület Évi-jelentését. Előadja a 150 221 K 41 f évi jövedelem felhasználása módját, egyes pontokat részletesen ismertetvén. A székely-akcióra nézve beható előterjesztést tesz az E. M. K. E. követett magatartásáról és minthogy a Székely-kongresszus Közművelődési szakosztályának kérdései az E. M. K. E.-re bizattak, elősorolja az E. M. K. E. által felkért ügybuzgó előadók neveit. Ezután részletesen és behatóan ismerteti az E. M. K. E. honi ipari mozgalmát. Az ügyiratokból kimutatván, hogy az E. M. K. E.-t az egyes honi ipari cikkek támogatásában nem vezeti anyagi célzat, hanem a fogyasztó közönségnek a honi ipari eredetre nézve kívánja pártfogása által a megnyugtatót megadni, joga lévén az egyesületnek az általa felkarolt cégek kereskedelmi könyveit és levelezéseit, valamint egész gyárukat korlátlanul megvizsgálni és ellenőrizni. Az egyesület csak hasznos fogyasztási cikkekre ad engedélyt, azonban élvezeti cikkekre és tápszerekre nem. A felkarolt gyáraknak adott kizárólagosság üdvösnek bizonyult, mert a gyárak az erkölcsi támogatás következtében vállalatukat újabb befektetésekkel kifejlesztették és más hazai cégek az Emke példáját követve, egyes erkölcsi testületek védelme alá helyezték magukat és a külföldi ipar kiszorításában üdvös verseny indult meg. Statisztikai adatokkal igazolja az Emke ezen akciójának üdvös voltát s kéri az Igazgató-választmány idevonatkozó eljárásának megnyugvással és helyesléssel tudomásul vételét.

Az éljenzéssel fogadott jelentésnek előterjesztése után Boros György dr., unit. theol. dékán meleg szavakkal méltatja az elnökség, tisztikar, direktórium és Igazgató-választmány működését, s midőn számukra jegyzőkönyvi köszönet szavazását és az Évi-jelentésnek teljertartalmilag tudomásul vételét indítványozza, a közgyűlésen jelen lévő tagok egyhangu helyeslése mellett jelenti ki különösen. „hogy az az ipari mozgalom, melyet az egyesület kifejtett, nemcsak közelismerést érdemel, hanem lelkesedést kell hogy keltsen; itt igazán a magyar szív meg kell, hogy mozduljon!” Indítványa Szentkirályi Ákos dr. hozzájáruló felszólalása után, melyben kéri a mezőgazdasági érdekeknek is minél hathatósabb felkarolását, — egyhangulag elfogadtatott.

7.

Fekete-Nagy Béla jegyző előterjeszti Csernátoni Gyula dr., kir. tanfelügyelő, Emke-jegyző következő Határozati javaslatát:

1. Az E. M. K. E. önálló népoktatási intézeteket ezentul nem szervez, hanem a helyett oly községekben, a hol — bár fontos nemzeti érdekek kívánják, — magyar tannyelvű állami iskola azért nem létesülhet, mert az illető községek szegénységük miatt az e végből szükséges hozzájárulást megajánlani nem tudják: ezen hozzájárulások teljesítését — az állammal kötendő külön szerződések alapján — az E. M. K. E. vállalja el és így az állami iskola gyors és akadálytalan szervezését minden veszélyeztetett helyen lehetővé teszi.

2. A hozzájárulások elvállalásánál — évenként előkészítendő program szerint — egyenlő arányban lesznek tekintetbe veendőek a magyar kisebbséggel bíró községek és a székelység érdekei, illetve szükségletei.

3. Az eddig létesített önálló E. M. K. E. népoktatási intézetekre mód keresendő, hogy azok — lehetőleg kedvező feltételek mellett — szintén állami kezelésbe adassanak át.

A Határozati javaslat elfogadtatik az 1. pontra vonatkozólag azzal a körülrással, illetve megszorítással, hogy az E. M. K. E. az iskolaépítés, felszerelés, telekszerzés költségeihez megfelelő módon hozzájárul: de járadék-segélyeket, úgy mint tűzbiztosítást, jókarban tartást, nyugdíj illetéket stb. nem ad, mert ez már az érdekeltég minimális kötelessége, s ennek ellenkezője az E. M. K. E.-re nézve csak az eddigi állapotok fenntartását jelentené.

Az E. M. K. E. által eként segélyezett iskolákra „Épült az E. M. K. E. segélyével” felirát alkalmazandó.

8.

Merza Lajos, kir. tanácsos, főpénztáros előterjeszti az egyesület számadásait, a veszteség és nyereség számlát, mérlegszámát és a vagyon legutóbbi összeírását, részletesen feltüntetvén az egyesület 2,768.282 K 33 f vagyonának mikénti elhelyezését, kezelését és jövedelmezését.

A jelentés tudásul vétetik.

9.

Dr. Szterszky Vincze pénzügyi titkár olvassa a számvizsgáló-bizottság jelentését a következőkben: „Mélyen tisztelt közgyűlés! Alólirottak az E. M. K. E. mult, 1901. évi december hó 31-ről szóló zárszámadásait és vagyonmérlegét az elénkbe terjesztett kimutatások szerint megvizsgálván, annak egyes tételeit a könyvekkel, a felmutatott adatokkal, értékekkel és pénztári készlettel összehasonlítván, miként a zárszámadásokon és vagyonmérlegen igazoltuk, ugy e tiszteletteljes jelentésünkben is készséggel elismerjük, hogy mindezeket összhangzóknak, igazsághűnek és a könyvvezetés szabályaival megegyezőknak találtuk. Annak elbírálásánál, hogy az egyesület kamat- és más címeken befolyt bevételeiből, melyek fordítandók a rendszeresített kiadásokra és ujabban megszavazott segélyekre, s melyek tőkésítendőek okvetlenül: a könyvvezetőség számára az Igazgató-választmány ide 1/2 csatolt Utasítása szolgált zsinormértékül és alólirottak is csak ez Utasítást tartották szem előtt, elfogadva az Elnökség azon kijelentését, hogy a közgyűlés évről-évre és ismételten kimondotta, mikép csak a tőkekamat jövedelem használható fel, ellenben mindennemű egyéb folyó bevétel tőkésítendő. Mindezek alapján a mélyen tisztelt közgyűlésnek a felmentvény megadását javasolván, vagyunk, Kolozsvárt, 1902. április hó 5-én, alázatos szolgálai: Sárkány Lajos dr. s. k., Gyárfás Benedek s. k., az 1901. november hó 10-én tartott közgyűlésből kiküldött számvizsgálók.”

Tudásul vétetik s Merza Lajos kir. tanácsos, főpénztárosnak, továbbá Szekula Ákos ellenőrnek a felmentvény köszönettel megadatik.

10.

Jelölő bizottság előterjeszti jelentését, illetve javaslatát a következőkben: Tisztelt közgyűlés! Kiküldetvén, hogy a tisztikar és Igazgató-választmány megújítása tárgyában tegyünk javaslatot: van szerencsénk bizottságunk eljárásáról jelentésünket, illetve javaslatunkat tisztelettel a következőkben megtenni: Az Alapszabályok 16. § e. pontja szerint a tisztikar tagjai 6 évre, a 17. §. b. pontja szerint pedig az Igazgató-választmány tagjai 3 évre választatnak. Tekintettel pedig, hogy az 1899. évi január hó 12 én új Alapszabályok értelmében az első választás az 1899. évi szept. hó 17-én Gyulafehérvárt tartott közgyűlésen volt, a mióta csak 3 év folyt le: ezek szerint ezuttal csak az Igazgató-választmány tagjai megújításáról lehet szó. De minthogy az Igazgató-választmány 32 választott tagja közül senki el nem hunyt, vagy le nem mondott s a közgyűlés az Igazgató-választmány működésével szemben meglegedését fejezte ki: van szerencsénk tisztelettel javasolni, hogy az eddigi tagok és pedig az Alapszabályok 16. §. e. pontja értelmében közfelkiáltással újra megválasztassanak, mi által úgy a tisztikar, mint a választmány névsora az eddigi marad. Javaslatunk elfogadását kérve, vagyunk tisztelettel, Kolozsvárt, 1902. május hó 25-én. A jelölő-bizottság nevében: Dobál Antal s. k. elnök. Polez Rezső s. k. jegyző. Hevesi József s. k. biz. tag.

Jelölő-bizottság javaslata egyhangulag elfogadtatik.

Olvastatnak Z e y k Dániel Alsó Fehér vármegye főispánjának és V a r r ó László dr. Nagyenyed város polgármesterének átiratai, melyben az E. M. K. E.-t a jövő évi közgyűlés megtartására Nagyenyedre hívják meg.

A meghívást köszönettel fogadja a közgyűlés és kimondja, hogy az E. M. K. E. jövő évi közgyűlése Pünkösöd harmadnapján Nagyenyeden tartatik meg.

B é l d i Ákos gróf az elnökség, tisztikar, direktórium és választmány nevében köszönetét fejezi ki az érdeklődésért és a bizalomért, mely ezen a közgyűlésen is megnyilatkozott s melyet az elnökség, tisztikar, direktórium és választmány nevében a legbecsesebb jutalomnak tart. Kéri, hogy a mint Boros György dr. a közgyűlés folyamán kifejezte a közgyűlés és a tagok az egyesület működésénél a legszigorubb ellenőrzést gyakorolják, mert az E M K. E. mindig erre törekedett, s legyenek meggyőződve, hogy az egyesület vezetői állásukat csak addig tartják meg, míg a közgyűlés bizalma ezt kívánni fogja.

Az éljenzéssel fogadott záróbeszéd után a közgyűlés lelkes hangulatban véget ért.

K. m. f.

Gróf Béli Ákos,
elnök.

Balogh Károly,
jegyző.

Hitelesítik :

Hory Béla.

Dr. Boros György.

Velits Ödön.

B)

Igazgató-választmány.

a) Tisztikar :

Tiszteleteli elnök: Gróf Kuun Géza dr., v. b. t. t., főrendiházi tag stb.

Elnök: Béli Ákos gróf, főispán.

Alcelnökök: Kornis Viktor gróf, földbirtokos, Bartha Miklós orsz. képviselő, főszerkesztő, Teleki Domokos gróf, földbirtokos.

T. alcelnök-főtitkár (örökös): Sándor József orsz. képviselő.

Főpénztáros: Merza Lajos kir. tanácsos, birtokos.

Ellenőr: Székula Ákos az „Adria” bizt. társ. vezérfelügyelője.

Jegyzők: Csernátoni Gyula dr., kir. tanfelügyelő, Fekete-Nagy Béla városi tanácsos, Balogh Károly ref. főgymn. tanár, Eöry Ernő bankhivatalnok, Nagy Károly ref. theol. tanár.

Jogtanácsosok: Haller Rezső kir. tanácsos, ügyvéd, Gajzágó Manó ügyvéd. Kolozsvár sz. kir. város t. főügyésze, Reményi Antal ügyvéd, Budapest, Rádl Ödön ügyvéd, Nagyvárad.

Számvizsgálók: Gyárfás Benedek jószágigazgató, és Sárkány Lajos dr., ref. főgymn. tanár.

b) Directorium :

1. Biró Béla apát-kanonok, plebános, Kolozsvár.
  2. Deák Albert ügyvéd, Kolozsvár.
  3. Feilitzsch Arthur báró, cs és kir. kamarás, orsz. képviselő, Kolozsvár.
- És a tisztikari tagok.

c) Választmányi tagok :

1. Apponyi Albert gróf, v. b. t. t., orsz. képviselő, képviselőházi elnök, Budapest.
2. Bartók György dr., ev. ref. püspök, Kolozsvár.
3. † Benigni Sámuel iparos, Kolozsvár. (Elhunyt 1903. febr. 3-án.)
4. Bethlen Bálint gróf, földbirtokos, Gyéresszentkirály.
5. Deák Lajos kir. tanácsos, kir. tanfelügyelő, Marosvásárhely.
6. Degenfeld József gróf, ny. főispán, Debreczen.
7. Desseffy Aurél gróf, v. b. t. t., földbirtokos, Budapest.
8. Dobál Antal ügyvéd, Kolozsvár.
9. Fekete Gábor kir. ítélő táblai elnök, Kolozsvár.
10. Ferencz József kir. tanácsos, unit. püspök, Kolozsvár.
11. Gáspár János vármegyei főjegyző, Nagyenyed.
12. Hegedüs Sándor dr., v. b. t. t., orsz. képviselő, Budapest.
13. Hollak Arthur főispán, Székelyudvarhely.
14. Hory Béla vármegyei árvászeki elnök, Kolozsvár.
15. Jósika Lajos báró, földbirtokos, Branyicska.
16. Kóós Ferencz kir. tanácsos, ny. kir. tanfelügyelő, Brassó.
17. Kozma Ferencz kir. tanácsos, kir. tanfelügyelő, Kolozsvár.
18. Lészai Ferencz kir. tanácsos, földbirtokos, Magyarország.
19. Majláth Gusztáv Károly gróf, róm. kath. püspök, Gyulafehérvár.
20. Pál István apát-kanonok, róm. kath. státus előadó, Kolozsvár.
21. Polcz Rezső ügyvéd, Kolozsvár sz. kir. város t. alügyésze, Kolozsvár.
22. Rákosi Jenő főszerkesztő, főrendiházi tag, Budapest.
23. Réthi Lajos kir. tanácsos, kir. tanfelügyelő, Déva.

24. Szabó Sámuel ny. ref. főgymn. tanár, Kolozsvár.
  25. Szvacsina Géza kir. tanácsos, polgármester, Kolozsvár.
  26. Török Bertalan orsz. képviselő, Nagyenyed.
  27. Török István dr., ref. főgymn. igazgató, Kolozsvár.
  28. Ugron Gábor orsz. képviselő, Székelyudvarhely.
  29. Varró László dr., polgármester, Nagyenyed.
  30. Velits Ödön polgármester, Torda.
  31. Vuchetich Sándor kir. posta- és távirda-igazgató, Kolozsvár.
  32. Weisz József dr., ügyvéd, Kolozsvár.
- Ezenkívül minden alapító tag.

C)

A vagyon.

a) Számvizsgálók jelentése.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Alólirottak az E. M. K. E. mult 1902 évi december hó 31-ről szóló zárszámadásait és vagyonmérlegét az elénkbe terjesztett kimutatások szerint megvizsgálván, annak egyes tételeit a könyvekkel, a felmutatott adatokkal, értékekkel és pénztári készlettel összehasonlítván, miként a zárszámadásokon és vagyonmérlegen igazoltuk, úgy e tiszteletteljes jelentésünkben is készséggel elismerjük, hogy mindezeket összhangzóknak, igazsághűnek és a könyvvezetés szabályaival megegyezőnek találtuk.

Annak elbírálásánál, hogy az egyesület kamat- és más czimeken befolyt bevételeiből melyek fordítandók a rendszeresített kiadásokra és ujabban megszavazott segélyekre s melyek tőkésítendők okvetlenül: a könyvvezetőség számára az Igazgató-választmány ide /- csatolt Utasítása szolgált zsinórmértékül és alólirottak is csak ez utasítást tartották szem előtt, elfogadva az elnökség azon kijelentését, hogy a közgyűlés évről-évre és ismételten kimondotta, mikép csak a tőkekamat jövedelem használható fel, ellenben mindennemű egyéb folyó bevétel tőkésítendő.

Mindezek alapján a mélyen tisztelt közgyűlésnek a felmentvény megadását javasolván, vagyunk

Kolozsvárt, 1903. április hó 2-án

alázatos szolgálai:

Gyárfás Benedek.

Sárkány Lajos dr.

az 1902. május hó 25-én tartott közgyűlésből kiküldött számvizsgálók.

Sz. 151—903.

Utasítás a könyvvezetés számára.

Melléklet.

A f. év februárius hó 12-iki választmányi gyűlés elé terjesztett kimutatás alapján a kamat-jövedelem felhasználására és a tőkésítésre nézve a közgyűlés fennálló határozatai értelmében utasítjuk a pénztári osztályt, hogy az 1902. december hó 31-iki zárlat elkészítésénél a következőképen járjon el:

I. Bevételek. — Ezekből tőkésítendők:

1. Az örökös és alapító tagsági díjak, valamint a bodoki Ferenczy László hagyatéka mint törzsvagyon.

2. A rendes és pártoló tagsági díjak, az új ciklus rendes tagdíjak, vegyes adományok, persely gyűjtés, bárczakönyv szelvény, tőzsdei értékpapírok f. évi árfolyam nyeresége, a magán értékpapírok értékesítéséből és az algyógyi zsellértelek eladásából befolyt részletek, ugyszintén az Emkeparczikkek után bevételezett s név szerint felsorolt s kitüntetett jutalék összegek.

II. Külön tételként kitüntetendő az algyógyi m. kir. áll. gróf Kun Kocsárd székely földmives iskola, Emke alapítás, alapítványi birtok 1902. évi jövedelme és kiadása.

III. Kiadások. — Fedezze:

A takarékpénztári és alapítványi kamatokból, az 1902. évben már befolyt és az 1902. év december 31-ig esedékessé vált értékpapír szelvények összegéből, a magán kötvény kamatokból, az Emke (üzletvezetőségi) bérház és a szászvárosi Emke-épület házbérösszegéből, az özv. Mohai Károlyné magyarkályáni, az Orbán Balázs báró tövisi és esákyai, az özv. Tappenburg Károlyné-féle helyi ingatlanok hasznóbéreiből, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister által nép és vándorkönyvtárak szervezésére adományozott összegből, az átmenetileg bevételezett folyó segélyekből:

1. az 1902. évi szabályszerű segélyeket, kezelési kiadásokat és az egyesület érdekében közgyűlési és igazgató-választmányi határozat alapján folyósított egyéb kiadásokat.

2. az irodai felszerelések 10% kopás díját, ugyszintén az egyesület vagyonát képező bérházak és Emke iskola és óvó épületek befektetési tőkéinek helyreállítására az I és 5% törlesztési hányad II-ik részlet összegeit.

Csatoljon továbbá a Kovács Sándor alaphoz, annak 1902. évi 5%-os kamata $\frac{1}{4}$ -e részében 1544 K 72 f-t, a Magyar nők Emke-lobogó (rendelkezési) alapjához 1902. évi 5%-ban 1695 K 40 f-t és az Emke (üzletvezetőségi) épület költség és adó alapjához 1902. évi 5%-os kamata és maradvány czimen 2483 K 44 f-t s végül

3. a kamat jövedelemből fennmaradó 20.231 K 66 f-t csatolja a tőke alap növelésére.

Kolozsvárt, 1903. februárius hó 13-án.

Gróf Béli Ákos,
elnök.

Sándor József,
t. alelnök-főtítkár.

b) Vagyoni állapot 1903. márczius hó 31-én.

I. Algyógyi birtok, meglevő készvagyron, befektetések, kölcsonők, stb.

1. Algyógyi birtok (régembi becslés alapján)		443114	90
2. Erdélyi bank és takarékpénztár r. t.	208556	60	
3. Mezőgazdasági bank és takarékpénztár r. t.	160458	13	
4. Kolozsvármegyei takarékpénztár r. t.	42163	59	
5. Erdélyrészi magyar jelzálog hitelbank r. t.	41612	22	
6. Kolozsvári kereskedelmi bank r. t.	37175	53	
7. Kolozsvári takarékpénztár és hitelbank r. t.	34483	56	
8. Kolozsvári iparosok hitelszövetkezete	22409	09	
9. Kolozsvári magyar és középtizedi hitelszövetkezet	20250	—	
10. Magyar leszámítoló és pénzváltó bank erdélyr. fiókoszt.	9000	—	576108 72
11. Balázsfalvi takarékpénztár r. t.	40000	—	
12. Kisküküllő várm. takarékpénztár és hitelbank	15000	—	
13. Nagy-enyedi kiegészítő takarékpénztár	10346	30	
14. Zalatnai takarékpénztár r. t.	10000	—	
15. Óradnai hitelszövetkezet	10000	—	
16. Dévai takarékpénztár r. t.	9254	66	
17. Szászvárosi takarékpénztár r. t.	7291	78	101892 74
18. Tőzsdei értékpapírok	649109	—	
19. Magán értékpapírok	2394	—	651503 —
20. Kolozsvár szab. kir. } I. kölcson	46.000	—	
város törvény- } II. „	80.000	—	
hatósága } III. „	81.681	88	
21. Kolozsvári róm. kath. Egyházközség	207681	88	
22. „ orsz. siketnéma intézet	84655	—	
23. Algyógyi első kölcson befektetésekre	2000	—	
24. Özv. Mohai K.-né-féle hasznónélvezeti jog megváltás	7492	08	
	10061	39	311890 35
	Átvitel		2,084.509 71

			Áthozat.....	2,084.509	71
25.	E. ingatlanok	Emke (üzletvez.) épület	299694	58	
26.		Szászvárosi Emke épület	41425	71	
27.		Balászfalvi „ óvó.....	34550	43	
28.		Besztercezi „ „	18330	32	
29.		Aranykúti „ iskola.....	11510	30	
30.		Kissebesi „ „	10368	—	
31.		Magyarókereki „ „	8733	64	
32.		Vámosudvarhelyi „ „	6120	—	
33.		Magyarnagyzsombori „ „	5270	—	
34.		Özv. Mohai K.-né-féle m.-kályáni ingatlan	100000	—	
35.	E. Balogh János-féle tövisi ingatlanok	20000	—		
36.	F. Tappenburg-féle helyi ingatlanok	1009	10	557012	08
37.	Felszerelések és az Emke lobogó			7119	43
38.	Előlegek			990	86
39.	M. kir. Postatakarékpénztár			200	—
40.	Kézipénztár			4426	20
				<u>2,654.258</u>	<u>28</u>

II. *Aláírt tagsági kötelezettségek (behajtandók).*

41.	Örökös } tagoknál részbeni 42. Alapító } 43. Rendes } 44. Pártoló }	.....	348	32	
		.....	28791	40	
		.....	61365	52	
		.....	2202	—	92707
				<u>2,746.965</u>	<u>52</u>

III. *Várandóságok (Hagyatékok)*

A Bitskey Kálmán 80.000 K, Orbán Balázs báró 16.000 K, Özv. Mangesius Frigyesné 12.000 K, Splényi Antal báró 1325 K 82 f, Herczeg Gábor 1000 K, megyeri Krausz Mayer 400 K, Valicsek Mátyás 308 K 80 f, Lovas László 200 K, — hagyatéka illetve alapítványa, továbbá a kissebesi, aranykúti és magyarókereki iskola telkek értékei a fenti értékek egyikébe sincsenek felvéve, mivel e hagyatékok, alapítványok és telekbekelezések részint perek, részint tárgyalások alatt állanak.

A Balázs Adolf, Budai Pál, Budai Sándor, Deák Lukács dr., Domokos Albert, Dubay Miklós, özv. Farkas Dávidné, — Füzik Mária, Fuchs Nándor, Lőrinczi Gyula, Lukács Mózes, Móricz József, Orbai Antal dr., Peregriny Sándorné, Pongrácz Gyula, Simay Salamon, özv. gróf Somssich Imréné, Vajna Áron, Wurzinger József-féle újabban bejelentett hagyatékok — a további utasításig — érték nélkül nyilvántartatnak.

A fenti értékkel szereplő hagyatékok összesített értéke:

111234 62
2,858.200 14

azaz **Kettőmilliónyolcszázötvennyolcezerkettőszáz korona 14 fillér.**

Kolozsvárt, 1903. márczius 31-én

Merza Lajos,
kir. tan., főpénztáros.

Szekula Ákos,
ellenőr.

Beregszászy László,
főkönyvvezető.

TARTOZIK.

c) Veszteség- és nyereség-számla

F. K.									
182	Algyógyi m. kir. áll. gróf Kun Kocsárd székely földmives iskola, Emke a'apítás, alapítv. birtok f. évi kiadása.....							42872	—
2/II.	Folyó segélyezések	22357	99						
26/II.	Egyszermindenkorra szóló segélyezések	11707	88						
196	Népkönyvtárak	5000	—						
166	Dalasköri jutalmak	1200	—						
32/II.	Könyvradományok	302	—					40567	87
3/II.	Fiókválasztmányok 25% kezelési költség levonásai.....	794	24						
247	Tiszti fizetések és lakbér illetmények :								
"	a) t. alelnök főtitkár illetménye	4000	—						
"	b) kezelő tisztviselők fizetése	6216	66						
"	c) lakbér illetmények	2300	—	12516	66				
"	d) szolga fizetése, lakbére, ruha illetménye és adója	855	64						
33/II.	Irnok, dijnokok és rendkívüli munkaerők	2715	44						
10/II.	Ügyvédi és közjegyzői munkadíjak, illetékek stb.....	362	34					17244	32
173	Közgyűlési kiadások, évi jelentés stb.....	413	68						
5/II.	Igazgató-választmány határozata alapján folyósított kiadások	1617	54						
80	Új ciklusra tagok gyűjtés, nyomdai stb. kiadásai	682	84						
1/II.	Egyesületi helyiség lakbére	1700	—						
"	" " fűtése, világítása és vegyes kiadásai	829	50						
61/II.	Az Emke-értesítő nyomtatási költségei és czimszalagokért	700	45						
"	Nyomtatványok, papir-keresk. szerek és anyagok, könyvkötői munkák.....	774	74						
27/II.	Posta-portó, sürgöny és telefon stb. kiadások	439	30					7158	05
6/II.	Egyesületi bérház fenntartási költségei, adók stb.	2120	63						
180	Szászvárosi Emke-épület fenntartási költségei, adók stb.	479	06						
7/II.	Magyarkályáni birtok épületeinek tűzbiztosítási díja	55	54						
199	Özv. Tappenburgné-féle helyi kaszálók után adók	11	30					2666	53
51/II.	Kun Kocsárd gróf-féle erdőfalvi erdőréz vételárából visszatérítés gróf Kun Istvánnak							1880	—
222	Felszerelések és az Emke-lobogó értékéből 10% leírásért....							737	97
35	Tőkesítés	Tőke-alaphoz f. évi	tőkésítésért	80299	07				
158		Magyar nők Emke lobogó (rendelkezési) alaphoz f. évi 5%	"	1695	40				
84		Kovács Sándor mérnök Nagy-Enyed alaphoz f. évi 5% 1/4-rész	"	1544	72				
45/II.		Emke-iskola és óvó-épületek befektetett tőkéinek helyreállítására II-ik 5% -os törlesztési hányad	"	5006	76				
46/II.		Emke-bérházak után II-ik 1% -os törlesztési hányad a befektetési tőke helyreállítására	"	3568	49				
96		Emke (üzletv.) épület költség és adóalap f. évi 5% -a és maradvány	"	2483	44			94597	88
								207.724	62

Kolozsvárt, 1902.

Merza Lajos,
kir. tan., főpénztáros.

Szekula Akos,
ellenőr.

Jelen veszteség- és nyereség-számlát megvizsgáltuk, egyes tételeit a fő és segédkönyvek eredményei-

Gyárfás Benedek,
számvizsgáló.

Kolozsvárt, 1903.

1902. december 31-én

KÖVETEL.

F. K						
177	Örökös tagsági díjak	200				
248	Alapító tagsági díjak	8241				
62/II.	bodoki Ferenczy László hagyatéka	16825				
58/II.	Rendes tagsági díjak	5487	90			
239	Uj cyklus rendes tagsági díjak	5500				
60/II.	Pártoló tagsági díjak	523				
31/II.	Vegyes adományok	2219	94			
211	Persely gyűjtés	582	44			
225	Bárczakönyv szelvényekért	37				
52/II.	Magán értékpapírok értékesítéséből	816				
12/II.	Algyógyi zsellértelkek eladási részletei	964	98			
137	Tőzsdei értékpapiroknál, f. évi árfolyam nyereség	9503	80	50901	06	
	<i>Emke iparcikkek után jutalékokból.</i>					
240	Emke gyűjtő 5 ⁰ / ₆ -a	4067	63			
53/II.	„ levélpapír ⁰ / ₀ -a	2500	90			
36/II.	„ rizskeményítő 2 ⁰ / ₀ -a	1795	27			
23/II.	„ gyertya és szappan 1 ⁰ / ₀ -a	261	86			
49/II.	„ padlófényezőmáz 5 ⁰ / ₀ -a	188	57			
25/II.	„ pamut vászon 1 ⁰ / ₀ -a	160	52			
24/II.	„ szivarkahüvely és papír 2 ⁰ / ₀ -a	99	83			
42/II.	„ ténia 5 ⁰ / ₀ és pecsétviasz 3 ⁰ / ₀ -a	73	61			
37/II.	„ édespaprika 5 ⁰ / ₀ -a	18	16	9166	35	
181	Algyógyi m. kir. áll. gróf Kun Kocsárd székely földmives iskola, Emke alapítás, alapítv. birtok f. évi jövedelme			42872		
54/II.	Kamat (takarékpénztári betétek után és alapító tagoktól)	36620	98			
50/II.	Értékpapír kamat } 1902 évben befolyt összegért .... 15159.26 } 1902 decz. 31-ig esed. szelv. értéke 7598.85	22758	11			
56/II.	Magán kötvény kamat	17733	16			
171	Emke (üzletv.) épület házbére	18363	54			
167	Szászvárosi Emke épület házbére	2108	19			
21/II.	Özv. Mohai Károlyné-féle m.-kályáni ingatlan 1901/2 évi haszonbér rész	2519	18			
79	Orbán Balázs báró hagyatéka után 1902 évi haszonbér	199	07			
149	Özv. Tappenburgné-féle helyi kaszálók 1901 évi haszonbér részlete	104	50	100406	73	
212	Vall. és közokt. m. kir. miniszter adománya nép- és vándorkönyvtárak szervezésére			3600		
29/II.	Átmeneti folyó segélyek			778	48	
				207.724	62	

december hó 31-én.

Beregszászy László,
főkönyvvezető.

vel, valamint a felmutatott bizonyítékokkal teljesen megegyezőknek s egybehangzóknak találtuk.

április hó 2-án.

Sárkány Lajos dr.,
számvizsgáló.

F. K.						
153	Erdélyi bank és takarékpénztár részvénytársaság	208556	60			
165	Kolozsvári takarékpénztár és hitelbank részvénytársaság	134483	56			
172	Mezőgazdasági bank és takarékpénztár	125458	13			
14/II.	Magyar leszámítoló és pénzváltó bank erdélyrészi fiókosztálya	101398	20			
178	Kolozsvármegyei takarékpénztár részvénytársaság	42163	59			
30/II.	Erdélyrészi magyar jelzalog hitelbank részvénytársaság	41612	22			
145	Kolozsvári kereskedelmi bank részvénytársaság	37175	53			
135	Kolozsvári iparosok hitelszövetkezete	23409	09			
55/II.	Kolozsvári magyar és középtizedi hitelszövetkezet	10250	—	724506	92	
85	Balázsfalvi takarékpénztár részvénytársaság	40000	—			
35/II.	Nagynyedi kiegészítő takarékpénztár részvénytársaság	20346	30			
141	Kisküküllővármegyei takarékpénztár és hitelbank részvénytársaság	20000	—			
43/II.	Dévai takarékpénztár részvénytársaság	14254	66			
88	Szászvárosi takarékpénztár részvénytársaság	12291	78			
163	Zalatnai takarékpénztár	10000	—			
201	Óradnai hitelszövetkezet	10000	—			
44/II.	Dévai előlegezési szövetkezet	8538	88			
69	Hunyadmegyei első takarékpénztár	2203	68	137635	30	
187	Tőzsdei értékpapírok	455549	—			
50/II.	Értékpapír kamat (1902. XII.—31-ig esed. szelv. értékeért)	7598	85			
221	Magánértékpapírok	2394	—	465541	85	
224	Kolozsvár sz. kir. város					
	} kötelezvény	46000	—			
	} szerinti kölcsön	80000	—			
217	törvényhatósága	81681	88	207681	88	
244	Kolozsvári róm. kath. egyházközség	84892	44			
140	Országos kolozsvári siketnéma intézet	2000	—			
17/II.	Algyógyi alapítv. birtok céljaira első kölcsön befektetésekre	7492	08			
13/II.	Özv. Mohai Károlyné-féle haszonélvezeti jog megváltás	10061	39	312127	79	
229	E. M. K. E. ingatlanok	Emke (üzletv.) épület	298684	30		
142		Szászvárosi Emke épület	41425	71		
230		Balázsfalvi Emke óvó	34550	43		
231		Besztercei	18330	32		
234		Aranykúti Emke iskola	11510	30		
235		Kissebesi	10368	—		
130		Magyarókereki Emke iskola	8733	64		
233		Vámosudvarhelyi Emke iskola	6120	—		
232		Magyarnagyszombori	5270	—		
16/II.		Marosgezsei özv. Mohai Károlyné sz. kőröspataki Antal Mária hagyatékát képező m. kályáni ingatlan	100000	—		
152	Balogh János-féle tövisi ingatlan	20000	—			
147	özv. Tappenburgné-féle helyi ingatlan	1009	10	556001	80	
222	Felszerelések és az Emke-lobogó értékei	7379	68			
"		737	97	6641	71	
34/II.	Előlegek			900	84	
226	M. kir. postatakarékpénztár			200	—	
241	Pénztárkészlet			7950	10	
118	Algyógyi birtok	420112	—			
119	(régebbi becslés alapján)	23002	90	443114	90	
177	Tagsági kötelezettségek	Örökös tagok	348	32		
248		Alapító tagok	29039	40		
58/II.		Rendes tagok	61690	52		
60/II.		Pártoló tagok	2202	—	93280	24
				2,747,901	45	

Megjegyzés : A Bitskey Kálmán 80.000 K, Orbán Balázs báró 16.000 K, özv. Mangesius Frigyesné 12.000 K, Lovas László 200 K hagyatéka, illetve alapítványa továbbá a kissebesi, aranykúti és magyarókereki iskolatelkek perek, részint tárgyalások alatt állanak. — Ezen értékkel felveit hagyatékok összege **111.234 K 62 f**

A Balázs Adolf, Budai Pál, Budai Sándor, Deák Lukács dr., Domokos Albert, Dubay Miklós, özv. Farkas Peregriny Sándorné, Simay Salamon, özv. gróf Somssich Imréné, Vajna Áron, Wurczinger József-féle újabban beje-

Kolozsvárt, 1902.

Merza Lajos,
kir. tan., főpénztáros.

Szekula
ellen-

Jelen mérlegszámlát megvizsgáltuk, egyes tételcít a fő és segédkönyvekkel valamint

Kolozsvárt, 1903.

Gyárfás Benedek,
számvizsgáló.

1902. december 31-én.

KÖVETEL.

F. K.					
03/II.	»Tőke«			1755946	98
219	»I. Ferencz József Ő Felsége népiskolai alapítvány«			50000	—
236	»Erzsébet királyné Ő Felsége kiseddóvó alapítvány«			50000	—
116	»Gróf Kun Kocsárd ingatlan alapítványa«	420112	—		
117	»Gróf Kun Kocsárd ingó (felkelhetőségek) alapítványa«	2300?	90	443114	90
15/II.	»marosgezsei özv. Mohai Károlyné sz. köröspataki Antal Mária hagyatéka«			109000	—
22/II.	»marosgezsei özv. Mohai Károlyné sz. köröspataki Antal Mária hagyomány a mezőkővesdi néptanító részére«			600	—
161	»Kossuth Lajos alap«			21487	74
220	»Bethlen Gábor gróf emlék alapítvány«			20000	—
84	»Kovács S ndor mérnök, Nagyenyed, alapítványa«			125121	97
158	»Magyar nők Emke-lobogó (rendelkezési) alap«			35803	31
90	»Szentistváni Nemes János alapítványa«			4048	64
40/II.	»Nagy István brassói Emke-óvó alapítványa«			4000	—
162	»Veress Ferencz 1848—49-beli honvéd-tüzemester alapítványa«			1170	—
41/II.	»Bethleni gróf Bethlen András brassói Emke óvó alapítványa«			1000	—
96	Emke (üzletv.) épület fenntartása, költség és adóalap			25978	17
45/II.	Emke iskola és óvó épületek befektetett tőkéinek helyreállítására 5 ^o / _o törlesztési hányad alap			9633	26
46/II.	Emke bérházak után 1 ^o / _o törlesztési hányadalap a befektetési tőke helyreállítására			6916	29
159	Örökös tagsági	348	32		
9/II.	Alapító tagsági	29039	4C		
57/II.	Rendes tagsági	61690	52		
59/II.	Pártoló tagsági	2202	—	93280	24
				2.747.901	45

Splényi Antal báró 1325 K 82 f, Herczeg Gábor 1000 K, Megyeri Krausz Májer 400 K, Valicsek Mátyás 308 K 80 f, értékei a fenti tételek egyikébe sincsenek felvéve, mivel e hagyatékok, alapítványok és telekbekebelezések részint

Dávidné-Füzik Mária, Fuchs Nándor, Lőrinczi Gyula, Lukács Mózes, Móricz József, Nedoroszték János, Orbai Antal dr., lentett hagyatékok — a további utasításig — érték nélkül nyilvántartatnak.

december hó 31-én.

Ákos,
őr.

Beregszászy László,
főkönyvvezető.

a felmutatott bizonyítékokkal teljesen megegyezőknek s egybehangzóknak találtuk,
április hó 2-án.

Sárkány Lajos dr.,
számvizsgáló.

é) **Vagyoni állapot 1902. december 31-én.**

Kivonat a fő- és számlakönyvekből (Mérleg-számla alapján) 1902. december hó 31-én.

I. Bank-elhelyezések.

Fk.							
1. 153.	Erdélyi bank és takarékpénztár részvénytársaság	6366	számu betéti könyvre elhelyezve				208556 60
2. 165.	Kolozsvári takarékpénztár és hitelbank részvénytársaság ..	10098	" " " "				134483 56
3. 172.	Mezőgazdasági bank és takarékpénztár részvénytársaság ..	3984	" " " "				125458 13
4. 14/II.	Magyar leszámítoló és pénzváltó bank erdélyrészi fiókosztálya	2525	" " " "		96559 —		
		2858	" " " "		4839 20		101398 20
5. 178.	Kolozsvármegyei takarékpénztár részvénytársaság	4266	" " " "				42163 59
6. 30/II.	Erdélyrészi magyar jelzálog hitelbank részvénytársaság ..	363	" " " "				41612 22
7. 145.	Kolozsvári kereskedelmi bank részvénytársaság	333	" " " "				37175 53
8. 135.	Kolozsvári iparosok hitelszövetkezete ..	1961	" " " "				23409 09
9. 55/II.	Kolozsvári magyar- és középtizedi hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja	216	" " " "				10250 —
10. 85.	Balázsfalvi takarékpénztár részvénytársaság „jótállási nyilatkozat“ alapján és	157	" " " "		20000 —		
		20	" " " "		10000 —		
		89	" " " "		10000 —		40000 —
11. 35/II.	Nagyenyedi kisegítő takarékpénztár részvénytársaság „jótállási nyilatkozat“ alapján és	302	" " " "		20000 —		
		303	" " " "		346 30		20346 30
12. 141.	Kisküküllővármegyei takarékpénztár és hitelbank részvénytársaság „jótállási nyilatkozat“ alapján és 266 számu betéti könyvre elhelyezve						20000 —
13. 43/II.	Dévai takarékpénztár részvénytársaság ..	2111/63	számu betéti könyvre elhelyezve		8358 —		
		2116/65	" " " "		2309 36		
		2451/234	" " " "		1810 70		
		2072/43	" " " "		1776 60		14254 66
							<u>Átvitel .....</u> 819.107 88

					Áthozat.....	819.107 88
14.	88.	Szászvárosi takarékpénztár részvénytársaság	67 630	" " " "	7421 20 4870 58	12291 78
15.	163.	Zalatnai takarékpénztár részvénytársaság „jótállási nyilatkozat” alapján és	452	" " "		10000 —
16.	201.	Óradnai hitelszövetkezet „jótállási nyilatkozat” alapján és	113	" " "		10000 —
17.	44/II.	Dévai előlegezési szövetkezet	722 723 724	" " " "	3071 84 3024 96 2442 08	8538 88
18.	69.	Hunyadmegyei első takarékpénztár	200 206 466	" " " "	1811 24 249 72 142 72	2203 68

II. Tőzsdei értékpapírok.

(1902. december 31-iki tőzsdei jegyzés szerint.)

Fk.			
1.	137.	149 darab 1000 ftos 5%-os Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank Részvénytársaság záloglevél Szám: 67—69, 884—915, 917—943, 945—949, 951, 953—971, 973—983, 1104, 1801—1802, 2052—2063, 2081—2084, 2085—2086, 2098, 2111, 2113, 2120—2145, 2553, 1903 II/1 és VIII/1 esedékes szelvényekkel ..... à 100.—	298000.—
2.		10 darab 10.000 K-ás 4½%-os Pesti Magyar Kereskedelmi Bank községi kötvény. Szám: 0263—0272, 1903 IV/1—X/1. esedékes szelvényekkel à 100.50	100500.—
3.		19 darab 1000 ftos 4%-os Magyar Földhitelintézeti záloglevél. Szám: 6150—6153, 6155—6169, 1903 V/1—XI/1 esedékes szelvényekkel à 98.50	37430.—
4.		1 darab 1860-iki osztrák államadóssági nyeremény kölcsön sorsjegy. Sorszám: 15676, nyereményszám 16, 1903 V/1—XI/1 esedékes szelvényekkel ..... à 183.—	366.—
5.		4 darab ½-es 1870-iki 50 ftos m. kir. nyereménykölcsön sorsjegy. Sorsz. 1119, nyereményszám 12; Sorsz. 1837, nyereménysz. i ..... à 200.—	800.—
6.		2 darab 100 ftos 4%-os Magyar Jelzáloghitelbank nyereménykölcsön kötvény. Sorsz. 0970, nyereményszám 033; Sorsz. 0520, nyereménysz. 017; 1903. VI/1—XII/1 esedékes szelvényekkel à 124.50	498.—
7.		2 darab 100 ftos 5%-os Kisbirtokosok Orsz. Földhitelintézeti alapítványi részvény. Szám 118, 352, 1903. VII/1 esedékes szelvényekkel .... à 100.—	400.—
8.		1 darab 100 ftos 4%-os Tiszai és szegedi nyeremény kölcsön sorsjegy. Sorsz. 3352, nyereményszám 030, 1903. IV/1—X/1 esedékes szelvényekkel à 157.—	314.—
9.		12 darab Bazilika-sorsjegy. Szám: 1358—010, 011, 012; 2344—038, 039, 040, 5000—058, 059, 060, 7090—061, 062, 063 ..... à 18.50	222.—
		Átvitel..	438.530.—
			<u>862.142 22</u>

Fk.		Áthozat....	438.530.—	862.142 22
10.	2 darab Józsviv sorsjegy. Szám: 4294—068, 6626—043		19.—	
11.	1 darab 1000 frtos Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületi részvény. Szám: 4098, 1902. évi osztalék szelvénynyel		17000.—	455549.—

III. Értékpapir kamat.

(1902. december 31-ig le nem vágott szelvények értéke.)

1.	50/II. 149 darab 1000 frtos 5 ⁰ / ₀ -os Erdélyrészi Magyar Jelzáloghitelbank r. t. záloglevél 1902. VIII/1—XII/31 5 hó	6205.85	
2.	10 darab 10.000 K-ás 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -os Pesti Magyar Kereskedelmi Bank közs. kötvény 1902. X 1—XII 31 3 hó	1125.—	
3.	19 darab 1000 frtos 4 ⁰ / ₀ -os Magyar Földhitelintézeti záloglevél 1902. XI 1—XII 31 2 hó	253.32	
4.	1 drb 1860-iki osztrák államadóssági nyereség kölcsön sorsjegy 1902. XI 1—XII 31 2 hó	1.34	
5.	4 drb 1/2-es 1870-iki 50 frtos m. kir. nyereség kölcsön sorsjegy (nem kamatozik).....		
6.	2 drb 100 frtos 4 ⁰ / ₀ os Magyar Jelzáloghitelbank nyereség. kötvény 1902. XII 1—31. 1 hó	1.34	
7.	2 drb 100 frtos 5 ⁰ / ₀ os Kisbirtokosok Orsz. Földhitelint. alapítv. részvény 1902. VII 1 - XII 31 6 hó ..	10.—	
8.	1 drb 100 frtos 4 ⁰ / ₀ -os Tiszai és szegedi nyereség kölcsön. kötvény 1902. X 1—XII 31 3 hó	2.—	
9.	12 drb Bazilika sorsjegy (nem kamatozik).....		
10.	2 drb Józsviv sorsjegy (nem kamatozik)		
11.	1 drb 1000 frtos Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületi részvény (nem kamatozik).....		7598.85

IV. Magán értékpapírok.

1.	221. 3 drb 100 frtos 3 ⁰ / ₀ -os Kolozsvári Tornavivodai részvény. Szám: 244, 328, 337	á 200.—	600.—	
2.	5 drb 50 frtos Zentavidéki Takarékpénztári részvény. Szám 381—385	á 102.80	514.—	
3.	2 drb 100 K-ás Szabadkai Nemzeti Kaszinó kölcsön kötvény. Szám: 0028, 0029.....	á 100.—	200.—	
4.	1 drb váltó (néhai Matskási Pétertől, elfogadó Rosenberger Salamon és neje Mandl Lotti, Bács, Kolozsvármegye)		80.—	
5.	1 drb Torda-Aranyosvármegyei Takarékpénztár Részvénytárság részvény. Szám 1422		200.—	
6.	8 drb 50 frtos újabb Erdélyi Pinczeegyleti részjegy. Szám 977—984	á 100.—	800.—	2394.—

V. Megtérülendő kölcsönök.

Fk.				
1.	224. Kolozsvár sz. kir. város törvényhatóságának 1893. április hó 7-én kelt kölcsönszerződés értelmében 5 ⁰ / ₀ -ra adott kölcsön		46000 —	
2.	„ Kolozsvár sz. kir. város törvényhatóságának 439/98 sz. alatt hozott, s a Belügyminiszter által helyben hagyott határozata alapján folyó kiadásából eredő pénztári szükségletei fedezésére, kötelezvény ellenében felvett 5 ⁰ / ₀ -os kölcsön tartozása		80000 —	
		Átvitel..	126.000 —	1,327.684.07

Fk.	Áthozat.	126.000 —	1,327.684 07
3. 217.	Kolozsvár sz. kir. város törvényhatóságának közjegyzői okirat alapján adott 50.000 frt azaz 100.000 K sétatéri kioszk stb. kölcsönből még fennálló összeg	81681.88	207681 88
4. 244.	Kolozsvári róm. kath. Egyházközségnek közjegyzői okirat alapján s törlesztési terv szerint 50 évre terjedő 43.200 frt azaz 86.400 K $5\frac{1}{2}\%$ -os amortizációs kölcsönből fennálló összeg		84892 44
5. 140.	Az országos kolozsvári siketnéma intézet kötelezvénye, utólagos 5% kamatfizetés és 1894. július 31-től kezdve 10 év alatt törlesztendő kölcsönből még fennálló összeg		2000 —
6. 17/II.	Az algyógyi m. kir. áll. gróf Kun Kocsárd székely földmives iskola, Emke alapítás céljaira 5% -ot kamatozó készpénz és költség megtérülendő befektetés folyószámla szerint		7492 08
7. 13/II.	Az özv. Mohai Károlyné-féle hagyaték ügyben Margitay Maris férjezett Korompay Béláné, Margitay Zoltán és Margitay Tihamér $\frac{3}{12}$ -ed rész haszonélvezeti jogának megváltása fejében, az Igazgatótanács 1900. augusztus 14 iki 3. és az Igazgatóválasztmány 1902. márczius 12-iki ülése 11. jzkvi számú határozata alapján szerződés szerint fennálló összeg		10061 39

VI. E. M. K. E. ingatlanok.

(Hivatalos kiutalások alapján befektetés, építés, vételár, illetve becslés szerint.)

a) *Épületek.*

1. 229.	Emke (üzletvezetőségi) épület	298684 30	
2. 142.	Gróf Kun Kocsárd-féle szászvárosi Emke épület	41425 71	
3. 230.	Balázsfalvi Emke óvó	34550 43	
4. 231.	Besztercezi " "	18330 32	
5. 234.	Aranykúti " Emke iskola	11510 30	
6. 235.	Kissebesi " "	10368 —	
7. 130.	Magyarókereki " "	8733 64	
8. 233	Vámosudvarhelyi " "	6120 —	
9. 232.	Magyarnagyzsombori " "	5270 —	434992 70

b) *Földbirtokok.*

10. 16/II.	Marosgezsei özv. Mohai Károlyné sz. köröspataki Antal Mária-féle a kolozsvári kir. törvényszék Ö. 248/17—1899. szám alatt kelt végzésével az egyesületre jogerős birói ítélettel átruházott és az egyesület által birtokba is vett magyarkályáni ingatlan hagyatéka az Elnökség utasítása alapján, további becslés megejtéséig	100000 —	
11. 152.	Balog János hagyatékából a végrendelet 4. pontja értelmében hagyományozott tövisi 307. számú tjkben A+4—20; 22—36. rendszám alatti fekvők és a tövisi 524 számú tjkben 2—6 rendszám alatti ingatlanok, a tagosítás után kiosztott 1807—1908 mérnöki, 1990, 2184, 2185 és 2186 új helyrajzi tagok, megterhelve özv. Balog Jánosné sz. Incezlona örökhatározó özvegyének életfogytiglani haszonélvezeti jogával, a nagy-enyedi kir. járás — mint hagyatéki bíróság 1894. október 29-én kelt		

Atvitel. . . . . 100.000 — 2,074.804 56

	Áthozat	100.000 —	2,074.804 56
Fk.	5008 számú átadó végzése, valamint Müller Mihály alsófehérvármegyei tiszti ügyész 1894. május 30-án kelt értékbecsűje alapján	20000 —	
12. 147.	Az özv. Tappenburg Károlyné-fele hagyatékából a kolozsvári 4902 számú tjkvben A + 2 rend és 7149/I. számú kaszáló az elővölgy innenső oldal első részében, 4 hold 1073 □ öl	1009 10	121009 10

VII. Algyógyi birtok.

(Régebbi becslés, illetve leltár alapján)

1. 118.	Kun Kocsárd gróf hagyománya alapján ingatlanok becsértéke	420112 —	
2. 119.	Kun Kocsárd gróf hagyománya alapján ingók (felkelhetőségek) becsértéke	23002 90	443114 90

VIII. Felszerelések.

1. 222.	Az Emke lobogó és különböző egyesületi felszerelések értéke (folyó számla szerint)		6641 71
---------	--	--	---------

IX. Előlegek.

1. 34/II.	Megtérülendő előlegek (folyó számla szerint)		900 84
-----------	--	--	--------

X. M. kir. postatakarékpénztár.

1. 226.	Törzsszeg, letétként állandóan elhelyezve a fenti czim igazgatóságánál, Budapesten		200 —
---------	--	--	-------

XI. Pénztár.

1. 241.	Pénztárkészlet 1902. december 31-én		7950 10
---------	---	--	---------

XII. Várandság.

(Főkönyv és törzskönyvek alapján.)

1. 177.	Örökös tagoktól	} aláirt, de még . . . . . be nem fizetett . . . . . kötelezettségek . . . . . — részbeni törlésekkel	348 32	
2. 248.	Alapító „		29039 40	
3. 58/II.	Rendes „		61690 52	
4. 60/II.	Pártoló „		2202 —	
				<u>93280 24</u>
				<u>2,747.901 45</u>

azaz **Kettőmillióhétszáznegyvenhétezerkilencszázegy korona 45 fillér.**

Megjegyzés. A Bitskey Kálmán 80.000 K, Orbán Balázs báró 16.000 K, özv. Mangesius Frigyesné 12.000 K, Splényi Antal báró 1325 K 82 f, Herczeg Gábor 1000 K, Megyeri Krausz Májer 400 K, Valicsek Máttyás 308 K 80 f, Lovas László 200 K hagyatéka, illetve alapítványa, továbbá a kissebesi, aranykúti és magyarókeréki iskolatelkek értékei a fenti tételek egyikébe sincsenek felvéve, mivel e hagyatékok, alapítványok és telekbekebelezések részint perek, részint tárgyalások alatt állanak. Ezen értékkel felvett hagyatékok összege **111.234 K 62 f.**

A Balázs Adolf, Budai Pál, Budai Sándor, Deák Lukács dr., Domokos Albert, Dubay Miklós, özv. Farkas Dávidné-Füzik Mária, Fuchs Nándor, Lőrinczi Gyula, Lukács Mózes, Móriecz József, Nedo-

roszték János, Orbai Antal dr., Peregriny Sándorné, Simay Salamon, özv. gróf Somssich Imréné, Vajna Áron, Wurzinger József-féle ujabban bejelentett hagyatékok — a további utasításig — érték nélkül nyilvántartatnak.

Kolozsvárt, 1902. december hó 31-én,

Merza Lajos,
kir. tan., főpénztáros.

Szekula Akos,
ellenőr.

Beregszászy László,
főkönyvvezető.

A zárszámadások alapján és a fő- és segédkönyvek szerint jelen részletezett vagyonkimutatás 1902. december 31-én, az E. M. K. E. birtoka gyanánt 2,747.901 K 45 f, azaz Kettőmillióhét-száznegyvenhétezerkilencszázegy korona 45 fillér vagyont tüntetvén fel, ennek megfelelően a szabályszerűen megejtett pénztárvizsgálat alkalmával az egyesület vagyonát példás hűséggel és tisztasággal, mindenben a szabályokkal, számadásokkal és hozott határozatokkal megegyezőleg, teljesen hiánytalanul kezelve és megőrizve találtuk.

Kolozsvárt, 1903. április hó 2-án.

Gyárfás Benedek,
számvizsgáló.

Sárkány Lajos dr.,
számvizsgáló.

f) Költségvetés az 1903. januárius 1-én meglevő készvagyon (alaptőke, BEVÁRANDÓ.

1	Algyógyi m. kir. áll. gróf Kun Kocsárd székely földmiv. iskola, Emke alapítás, alapítv. birtok nyers jövedelme: a birtok igazgatósága által előirányozva			43118	—
2	Bankelhelyezések: helyi és vidéki pénzüzeteknél elhelyezett 862.142 K 22 f. után előirányzott % ₀ -ok			38796	39
3	Tőzsdei és magán értékpapírok után: esedékes szelvények értéke			21856	80
4	Megtérülendő magán kölcsön kötvények után: előirányzott % ₀ -ok			12689	11
5	Házbér: Emke épület után a M. A. V. kolozsvári üzletvezetőségétől	16663	54		
	Emkétől az irodahelyiségekért.....	1700	—	18363	54
6	Vegyes bevételek: özv. Mohai Károlyné-féle magyar-kályáni ingatlan haszonbérből	1800	—		
	Szászvárosi gróf Kun Kocsárd féle Emke épület házbéréből	2000	—		
	Tappenburg Károlyné-féle kolozsvári ingatlan után hátrálékos és f. évre esedékes bérletösszegeből.....	260	—		
	Orbán Balázs báró-féle tövisi birtok bérletösszegeből	200	—	4260	—
7	Befektetésekben levő tőke:				
	Balázsfalvi Emke-óvó 34550 K 43 f tőkebefektetés után 5% ₀	1727	52		
	Besztercezi Emke-óvó 18330 K 32 f " " "	916	51		
	Aranykúti Emke iskola 11510 K 30 f " " "	575	10		
	Kissebesi " 10368 K — f " " "	518	40		
	Magyarókeréki " 8733 K 64 f " " "	436	68		
	Vámosudvarhelyi " 6120 K — f " " "	306	—		
	Magyar-nagyzsombori 5270 K — f " " "	263	50	4743	71
8	Átmeneti és külső bevételek: kir. vallás és közoktatásügyi Minisztertől nép és vándorkönyvtárakra	3600	—		
	Gyertyánffy István igazgatótól 2 alapítvány után % ₀	220	—		
	Erdélyi ev. ref. E. K.-tól a magyar-nagyzsombori iskola számára	208	48		
	Magyar-nagyzsombori áll. elemi leányiskoláért a kir. vall. és közokt. Minisztertől	180	—		
	Csikgyimesbükk-rakottyási Emke-tanító fizetéspótlásra	200	—		
	Kissebesi Emke-tanító fizetéspótlásra.....	200	—	4608	48
9	Interkaláris és időközi tőkenövekvés kamatok összegében várható			2000	—
				150.436	03

Kolozsvárt, 1903.

Merza Lajos,
kir. tan., főpénztáros.

Szekula Ákos,
ellenőr.

Gróf Béli Ákos,
elnök.

Megállapítva az igazgató-választmány 1903.

Megjegyzés. Az 1903. év folyamán bejövő várandóságok, örökös, alapító, rendes és pártoló tagsági díjak, dezések bevételei, mint az alaptőkéhez csatolandó el nem költendő.

egyesületi bérház, algyógyi alapítványi birtok stb.) jövedelme alapján.

KIADANDÓ.

	Rend- kivüli	Rendes	Összesen
1 Algyógyi m. kir. áll. gróf Kun Kocsárd székely földmives iskola, Emke alapítás fenntartási költségei a f. 1903. évre	— —	43118 —	43118 —
2 Emke-iskolákra	450 88	6043 68	6494 56
3 Óvókra	414 97	9584 03	9999 —
4 Gyermekmenhelyekre	— —	700 —	700 —
5 Tanintézetek támogatására	— —	900 —	900 —
6 Jutalmak és egyszerismindenkorra szóló segélyek	2290 —	388 50	2678 50
7 Iskolákra és jutalom külső bevételek után	— —	800 —	800 —
8 Kovács Sándor székely alap %-ból	4404 86	568 —	4972 86
9 Egyházi segélyekre és felekezeti iskolákra	3200 —	1330 —	4530 —
10 Népkönyvtárak és daloskörökre	— —	6000 —	6000 —
11 Rendelkezési alap %-ból	1780 16	— —	1780 16
12 Vegyes intézkedésekre	— —	4946 01	4946 01
13 Alapok növelésére	— —	3690 39	3690 39
14 Háztörlesztési hányad alaptőke helyreállítására	— —	3411 19	3411 19
15 Emke-iskolai és óvó épületek befektetett tőkéinek helyreállítására	— —	4743 71	4743 71
16 Bérházak fentartási költségére	— —	3978 77	3978 77
17 Dologi kiadások	— —	8205 64	8205 64
18 Kezelés	2500 —	10200 —	12700 —
19 Ujabb segélyekre, egyesület igazgatására a tőke-kamat jövede- lemből év végeig rendelkezésre marad	26787 24	— —	26787 24
	41828 11	108.607 92	150.436 03

márczius hó 31-én.

Beregszászy László,
főkönyvvezető.

április hó 1 5-én tartott ülésében.

Sándor József,
t. alelnök főtitkár.

ujabb alapítványok, ipari %-ok, perselyes, filléres és bárczás gyűjtések, adományok s esetleg bái és egyéb ren-
folyó jövedelmek nincsenek az előirányzatba felvéve.

g) **Részletezés a költségvetéshez.**

I. Algyógyi m. kir. állami gróf Kun Kocsárd székely töldmives iskola, Emke alapítás.

Fenntartási költség a folyó 1903. évre .....

43118.—

II. Emke iskolákra.

a) **Rendes járadékok.**

1. Aranykúti Emke-iskola 11,510 K 30 f tőkebefektetés után 5 ^o / _o	575.10	
" " " " nyugdíj illetéke	24.—	
2. Csikgyimesbükkrakottyási Emke-tanító fizetése	600.—	
" " " " iskola nyugdíjilletéke	24.—	
3. Kis sebesi Emke-iskola 10,338 K tőke befektetés után 5 ^o / _o	518.40	
" " " " tanító fizetése	600.—	
" " " " iskola nyugdíj illetéke.....	24.—	
4. Magyarnagyzsombori Emke-iskola 5270 K tőkebefektetés után 5 ^o / _o	263.50	
" " " " nyugdíj illetéke..	24.—	
" " " " tanító fizetése.....	800.—	
" " " " V-öd éves pótléka	100.—	
5. Magyarókereki Emke-iskola 8733 K 64 f tőkebefektetés után 5 ^o / _o	436.68	
" " " " nyugdíj illetéke.....	24.—	
" " " " tanító fizetése.....	800.—	
" " " " V-öd éves pótléka	100.—	
6. Vámosudvarhelyi Emke-iskola 6120 K tőkebefektetés után 5 ^o / _o	306.—	
" " " " nyugdíj illetéke	24.—	
" " " " tanító fizetése	800.—	6043.68

b) **Rendkívüli segélyek:**

1. Emke-iskolák növendékeinek jutalom-könyvek	100.—	
2. Magyarnagyzsombori Emke-iskola kerítésének javítására	20.—	
3. Magyarókereki Emke-iskola 1902/3. tanévi dologi kiadásainak többlete ..	118.40	
4. Magyarókereki Emke-iskola után nyugdíj hátralék 1894/1902. évekre....	212.48	450.88

III. Óvókra.

a) **Rendes járadékok:**

1. Alsójárai óvó (1901. szept. 1-től 3 évre előjegyezve)	400.—	
2. Balázsfalvi Emke-óvó 34,550 K 43 f tőkebefektetés után 5 ^o / _o	1727.52	
" " " " nő fizetése	600.—	
3. Besztercei Emke-óvó 18,330 K 32 f tőkebefektetés után 5 ^o / _o	916.51	
" " " " nő fizetéstöbblete	80.—	
4. Brassó-bolgárszegi óvó (1898. okt. 1 től 10 évre megszavazva).....	400.—	
5. A gróf Bethlen András és Nagy István-fele 6000 K alapok ^o / _o -a a brassói Emke-óvó czéljaira.....	200.—	
6. Dévai óvó utolsó évi részlete, 10 éves volt	400.—	
7. Fogarasi óvó évről-évre	400.—	
8. Hátszegi óvó " "	400.—	
9. Ördögkúti Emke-Kormos-óvó évről-évre	1000.—	
10. Petrosényi óvó (1894. jul. 1-től 10 évre megszavazva)	500.—	
11. Segesvári Emke-óvó a f. tanévre	1360.—	
" " " " nő V-öd éves pótléka	100.—	
12. Szászvárosi óvó évről-évre	400.—	
13. Vajda-hunyadi óvó a f. tanévre	600.—	
" " " " nő V-öd éves pótléka.....	100.—	9584.03

b) **Rendkívüli segélyek.**

1. Besztercei Emke-óvó 1902—3. tanévi költségvetésének fedezeti különbsége	414.97
Atvitel.....	<u>59611.56</u>

IV. Gyermekmenhelyekre.

Rendes járadékok:	Áthozat.....	59611.56
1. Borbándi gyermekmenedékhelyre évről-évre	100.—	
2. Hunyadvármegyei gyermekmenedékhelyekre évről-évre	600.—	700.—

V. Tanintézetek támogatására.

Rendes járadékok:		
1. Dévai áll. reáltanodai tápintézet tanévről-tanévre	300.—	
2. Szászvárosi ev. ref. Kun-tanoda conevictusra tanévről-tanévre	400.—	
3. Zalatnai magyar iparos tanonciskola tanévről-tanévre	200.—	900.—

VI. Jutalmak és egyszersmindenkorra szóló segélyek.

a) Rendes járadékok:

1. Kolozsvár, Monostor kerületi róm. kath. elemi iskola tanulóinak a Nemes János-féle alaphól	200.—	
2. Csantavéri Törley József 2000 K alapítvány $\frac{1}{10}$ -a „főleg az erdélyrészi iparosság körében“ szolgáljon némi segélyül	100.—	
3. Néhai Veress Ferencz honvéd tüzemester alap kamata	58.50	
4. Özv. Mohai Károlyné-féle alaphól a mezőkövesdi tanító jutalma	30.—	388.50

b) Rendkívüli segélyek:

1. Bárány Nándor tanítójelöltnek képesítő vizsgája költségeire	40.—	
2. Brassói áll. faipari szakiskolának	200.—	
3. Kolozsvári Erkel Ferencz zeneműszövetkezetnek	100.—	
4. Kolozsvári m. kir. Ferencz József tud. egyetem kebelében alakult „Népegyetem“ céljaira	200.—	
5. Nagyszebeni áll. iskola szegény tanulóinak	200.—	
6. „ „ iparos tanonciskolának	200.—	
7. „Erdély fajnégei s a székelykérdés“ mű tiszteletdíja és kinyomatási költsége	350.—	
8. Vizszilvási áll. segélyezett népiskola építése szükségletei fedezésére	1000.—	2290.—

VII. Iskolákra és jutalom külső bevételek után.

1. Csikgyimesbükk-rakottyási Emke tanító fizetéstöbblete Kissing és Möhlmann czégtől	200.—	
2. Gyertyánffy-Eötvös-alapok $\frac{1}{10}$ -a	200.—	
3. Kissebesi Emke tanító fizetéstöbblete a kissebesi gránitkőbánya részvénytársaságtól	200.—	
4. Magyarnagyzsombori Emke tanítónak ev. ref. kántori teendőikért	160.—	
5. „ „ „ „ „ iskolának ev. ref. egyháztól	40.—	800.—

VIII. Kovács Sándor-féle székely-alaphól.

a) Rendes járadékok.

1. Egy algyógyi növendékért a f. 1902—3. tanévre élelmezés, havi 24 K..	288.—	
2. Székelyudvarhelyi áll. kő- és agyagipari szakiskola (feltételesen a f. tanévre)	280.—	568.—

b) Rendkívüli segélyek.

1. Háromszékmegyei fiu árva- és szeretetháznak, Slőjdre, évről-évre	200.—	
2. Erdélyi Márton orsz. m. kir. iparművészeti isk. növendék részére	150.—	
3. Horváth Géza szobrászati mesterisk. növendék részére	300.—	
4. Istók János „ „ „ „ „	300.—	
5. Kiss Károly orsz. m. kir. iparművészeti isk. növendék részére	150.—	
Átvitel	1100.—	65258.06

	Át hozat.	1100.—	65258.06
6. Szász István orsz. m. kir. mintarajzisk. növendék részére		384.—	
7. Ifj. Székely Károly orsz. m. kir. iparművészeti isk. növendék részére . .		100.—	
8. „Kovács Sándor mérnök N.-Enyed“ alapítványa 5 ⁰ / ₀ -os kamata ³ / ₄ -ed részéből felhasználható		2820.86	4404.86

IX. Egyházi segélyek és felekezeti iskolákra.

a) Szerződéses járadékok:

1. Alsóilosvai ev. ref. iskola építésre	30.—	
2. Alsótőlki ev. ref. iskola építésre	30.—	
3. Csomafáji ev. ref. tanító	100.—	
4. Csomafáji ev. ref. iskolaépítésre	30.—	
5. Hadrévi ev. ref. iskolaépítésre	50.—	
6. Kajántói ev. ref. iskolaépítésre	60.—	
7. Magyarcsaholyi ev. ref. iskolaépítésre	30.—	
8. Marosgezsei ev. ref. tanító	100.—	
9. Marosszentannai ev. ref. iskolaépítésre	30.—	
10. Marosszentkirályi ev. ref. iskolaépítésre	30.—	
11. Medgyesi ev. ref. pap	200.—	
12. Oláhujfalusi ev. ref. pap	100.—	
13. Pusztakamarási ev. ref. iskolaépítésre	30.—	
14. Segesvári ev. ref. pap	200.—	
15. Szászrégeni ev. ref. iskolaépítésre	60.—	
16. Szászujfalusi ev. ref. iskolaépítésre	20.—	
17. Szentmargitai ev. ref. iskolaépítésre	30.—	
18. Uzdiszentpéteri ev. ref. körlelkészet	200.—	1330.—

b) Egynél több évre feltételesen előjegyzett segélyek:

1. Erdélyi ev. ref. E. K.-hez rendkívüli segély. Évről évre	800.—	
2. Brassói ág. ev. magyar egyház 1900-tól 5 évre előjegyzésre évről évre . .	400.—	
3. Brassói ev. ref. egyházközség 10 éves segély 1897-től	400.—	
4. Récesei ev. ref. tanító, 1902-től újlág 5 évre	100.—	
5. Szászsebesi ev. ref. egyházközségnek, az alvinczi ref. lelkész beszolgálásáért 1902 évtől	200.—	
6. Szindi unit. tanítónak	300.—	2200.—

c) Évenként vagy egy évre megszavazott segélyek:

1. Abosfalvi róm. kath. iskolának tanévről tanévre	200.—	
2. Gyergyótölgyesi róm. kath. leányiskola tanítónőjének utolsó részlet	600.—	
3. Pórumbáki róm. kath. körlelkészetnek	200.—	1000.—

X. Népkönyvtárak és daloskörök.

Rendes járadékok:

1. Népkönyvtárakra	2500.—	
2. Dalosköri jutalmakra és olvasó körökre	1500.—	
3. Deák Gerő-féle Emke daloskönyv újabb kiadására	2000.—	6000.—

XI. Rendelkezési alap.

1. Magyar nők Emke lobogó (rendelkezési alapja) f. évi 5 ⁰ / ₀ -ból rendelkezésre áll	1780.16
---	---------

XII. Vegyes intézkedésekre

1. Kegyadományokra	500.—	
2. Fiókválasztmányok 25 ⁰ / ₀ -os jutalékokra	2000.—	
3. Előre nem látott kiadások, igazg. vál. határozata alapján	600.—	
4. Emke alkotások tűzbiztosítási díjai	300.—	
5. Nyugdíj biztosítási illetékek	381.84	
6. Emke iparczikkek gyár vizsgálatáért	300.—	
Átvitel	4081.84	81973.08

	Áthozat....	4081.84	81973.08
7. Emke tanerők tantestületi gyűléseinek útiköltségre.....		200.—	
8. Emke lobogó, kellékek és felszerelések leírására 10 ⁰ / ₀		664.17	4946.01

XIII. Alapok növelésére.

1. Kovács Sandor-alap 5 ⁰ / ₀ -ból 1/4 tőkésítés.....		1564.02	
2. Egyesületi bérház tartalék alapja után 5 ⁰ / ₀ tőkésítés.....		1298.90	
3. Emke iskola és óvó épületek, továbbá az Emke bérházak törlesztési hányad alapok után 5 ⁰ / ₀ tőkésítésért.....		827.47	3690.39

XIV. Háztörlesztési hányad, alaptőke helyreállítása.

1. Kolozsvári Emke (üzletv.) épület után 1 ⁰ / ₀		2996.94	
2. Szászvárosi Emke épület után 1 ⁰ / ₀		414.25	3411.19

XV. Emke iskolai és óvó épületek betektetett tőkéinek helyreállítására.

1. Balázsfalvi Emke óvó után 5 ⁰ / ₀		1727.52	
2. Besztercezi Emke-óvó után ».....		916.51	
3. Aranykúti Emke-iskola ».....		575.10	
4. Kissebesi ».....		518.40	
5. Magyarókereki Emke-iskola után 5 ⁰ / ₀		436.68	
6. Vámosudvarhelyi ».....		306.—	
7. Magyarnagy-zsombori Emke-iskola után 5 ⁰ / ₀		263.50	4743.71

XVI. Bérházak fenntartási költsége.

1. Egyesületi bérház jövedelméből a tőkebefektetés rendes kiadásaira 5 ⁰ / ₀ -nak leütése után fennálló részből adók, stb. fedezésére ..		3378.77	
2. Szászvárosi Emke-épület javítás és fenntartási költségei.....		600.—	3978.77

XVII. Dologi kiadások.

1. Egyesületi iroda lakbéré.....		1700.—	
2. Lakbér illetmények.....		2300.—	
3. Irodafűtés, világítás és vegyes kiadások.....		700.—	
4. Évi jelentés és közgyűlési költségek.....		700.—	
5. Emke értesítő kiadása, pénztári és irodai nyomtatványok.....		800.—	
6. Új taggyűjtés, nyomdai stb. költségeire.....		300.—	
7. Papirkereskedői anyagok és könyvkötői munkák.....		400.—	
8. Postaportó, telephon és chequek.....		450.—	
9. Szolga fizetése, lakbéré, ruhailletménye és adója.....		855.64	8205.64

XVIII. Kezelés.

a) R e n d e s.

1. T. Alelnök-főtitkár rendszeresített járandósága.....		4000.—	
2. Kezelő tiszti fizetések.....		6200.—	10200.—

b) R e n d k i v ü l i.

1. Irnok, díjnok és rendkívüli alkalmazottak fizetése fejében ez évre.....			2500.—
--	--	--	--------

XIX. Segélyekre felhasználható a f. 1903. évben.

A tőkekamat jövedelemből újabb segélyekre év végéig.....			26787.24
Összesen.....			<u>150.436.03</u>

azaz Egyszázötvenezerháromezredharminczhat K 03 f

Kolozsvárt, 1903. márczius hó 31-én.

Merza Lajos,
kir. tan., főpénztáros.

Szekula Ákos,
ellenőr.

Beregszász László,
főkönyvvezető.

Az Igazgató-választmány 1903. április hó 15-én tartott ülése 9 jkv. számú határozata alapján a fenti 26787 K 24 fillér felhasználható összeg terhére a folyó évre szóló egyszersmindenkori segélyek gyanánt megszavazott :

1. Borszéki róm. kath. lelkésznek a gyergyó-bélbori hivek gondozásáért ..	200.—
2. Hosszúfalusi (Hétfalú vidéke) missiói egyházközségnek egyszersmindenkorra ..	500.—
3. Hosszúfalusi fűrészmezei ág. hitv. evang. egyháznak egyszersmindenkorra ..	500.—
4. Hangay Oktáv „Harcz a magyarságért“ című munkája segélyezésére ..	100.—
5. Egy magyar nyomda céljaira pótlólag ..	620.—
6. Grünwald Béla szobrára az Fmke kezeihez ..	100.—
7. Magyar iparpártoló táblákra ..	200.—
8. Özv. Mohainé-féle birtok utáni illeték ..	1035.35
9. Alsó-Fehérvármegyében egy iskolára a megyei vál.m. kikérdezése mellett ..	10000.—
10. Mezőmésesi iskolára ..	2000.—
11. Benedekfalvi iskolára ..	1000.—
Együtt.....	<u>16255 35</u>

azaz Tizenhatezerkettőszázötvenöt korona és 35 fillér.

Megállapítva az Igazgató-választmány 1903. április hó 15-én tartott ülésében.

Gróf Béli Ákos,
elnök.

Sándor József,
t. alelnök-főtitkár.

D)

Algyógyi gróf Kun Koesárd székely földmives iskola.

— Az igazgató jelentése 1902. szept. 21-én az intézet 10-ik évfordulója alkalmával. —

Az 1901—1902. tanév végével iskolánk az első tizéves kört zárta be s a tizedik rajt bocsátotta az életbe.

A lefolyt tiz évben az igazgató személyében változás nem történt, működött az egész idő alatt: egy igazgató; a rendszeresített egy, később két segédtanítói álláson megfordult a tiz év alatt nyolcz segédtanító; a rendszeresített egy kertésztanítói álláson pedig öt kertésztanító váltakozott; az ideiglenes ösztöndíjas gazdasági segéd állásra tizennégy ösztöndíjas gazdasági segéd osztatot be; 1897. évtől kezdve két-két időtartamon három ösztöndíjas néptanító nyert gazdasági kiképzést.

Beiratkozott a tiz év alatt összesen: 192 tanuló, végzett ezek közül a mai napon kibocsátandókat is beleszámítva: 142 tanuló; jelenleg a másod évre átmenendő első éves van 18; időközben eltávozott 32 tanuló.

Tartatott a néptanítók részére 1896. évtől kezdve hét gazdasági tanfolyam, melyet összesen 167 néptanító, köztük egy tanítónő, látogatott.

1899. évtől kezdve tartatott a kis gazdák fiai gazdasági ismereteinek gyarapítására és a gazdasági házi ipari munkákban való bevezetésére hat téli iskola, melyen összesen 102-en vettek részt. Iskolánkat látogató vendégek száma 1897. évtől kezdve megindított vendégkönyvünk tanúsága szerint 2146-ot tett.

Felvétetett iskolánk kötelékébe a sepsiszentgyörgyi fiu-árvaszeretetházból 20 székely árva fiu 1900. évtől kezdve.

Az életbe kilépett tanulók közül kettőnek elhalálózását jelentették be, kettőnek — sajnos — elzülléséről vettünk tudomást, egy postamester lett, egy a vasutnál nyert alkalmazást, egy fűrészgárnál foglalatoskodik, egy Romániába költözött, egy otthon sajátjában gazdálkodik; a többiek, nagyobb részt az igazgatóság közvetítése folytán, idegen birtokon vannak alkalmazásban, mint ispánok, felügyelők, munkavezetők, gazdák.

I. Tanügy.

Az 1901—1902. tanévben működött iskolánknál a rendszeresített létszámban: egy igazgató, két segédtanító és egy kertésztanító; beosztva volt a rendkívüli létszámba: két ösztöndíjas gazdasági segéd és egy ösztöndíjas néptanító.

A házi orvosi teendőket Adorján Menyhért dr., járás orvos, az állatok gyógykezelését pedig június hó végéig Sebestyén István, augusztustól kezdve Szpál János m. kir. járási állatorvosok látták el.

A tanszemélyzet létszámában a lefolyt tanévben kevés változás történt, nevezetesen: eddigi kertésztanítónk helyét a csákvári földmives iskolától Zoltán Ákos kertésztanító foglalta el; Fodor Albert ösztöndíjas gazdasági segédnek a sárvári tejgazdasági szakiskolához történt áthelyezésével, helyét Dzsó Dénes ösztöndíjas gazdasági segéd foglalta el a szentimrei földmives iskolától.

Felvétetett a tanévre 40 ösztöndíjas tanuló és egy mérsékelt fizetőhelyes, összesen 41 tanuló, kik jelenleg is e záró-vizsgán teljes számban együtt vannak. Iskolánkon rendszeresített 8 mérsékelt fizetőhely e tanévben is ösztöndíjasokkal töltetett be, melyből négynek költségeit a nagyméltóságu földmivelésügyi miniszterium, négynek pedig az E. M. K. E. vállalta magára. A 41 tanulóból 23-an vannak a II-od éven, 18-an pedig az I-ső éven.

Az 1901. évi október hó 10-én temettük ez iskola falai közül az első halottat, Imre Antal kakasdi születésű I-ső éves tanuló személyében.

A sepsiszentgyörgyi fiu-árvaszeretetházból e tanév elején 8 árva fiu lépett újra az iskola kötelékébe, kikkel együtt iskolánk falai között jelenleg 20 árva fiu tartózkodik. Az árva fiuk a lefolyt tanévben beletörődve helyzetükbe, hasznavehetőségüket is igyekeztek bemutatni; erejüknek megfelelő munkáknál (len, borsó, czukorrépa stb.) számottevő munkát is végeztek.

Téli iskola a tanévben kettő tartatott, egyik 1901. évi november hó 1-től december hó 20-ig, melyen 10-en vettek részt; a másik 1902. évi január hó 5-től február hó 22-ig, melyet 14-en látogattak. Ez intézménynek e tanévvel a harmadik évébe léptünk, de még mindig nem tudott a kisgazdák körében térni hódítani, jóllehet a lefolyt tanévben a teljesen ingyen ellátás és oktatáson kívül az ide-és visszautazási költségeik is megtérítettek.

Julius hó 15-től augusztus hó 10-ig tartatott meg a néptanítók részére rendezett 7-ik gazdasági tanfolyam, melynek 19 néptanító látogatója volt.

Mezőgazdasági vándor-előadásokat az iskola tanszemélyzete e tanévben nem adatván meg reá ez alkalom, nem tartott.

Kirándulók, vendégek, e tanévben is szép számmal keresték fel iskolánkat.

A kirándulók sorát 7 tanár vezetése mellett a szászvárosi ev. ref. Kun-kollegium ifjúsága nyitotta meg f. évi május hó 5-én Kocsárd napja évfordulójának megünneplése alkalmából; ez évben ugyanis a sorrend, a nagy alapító Kun Kocsárd gróf névnapi évfordulójának megünneplésénél a földmives iskolának adta a házi gazda szerepét. A kegyelet érzelmeinek kifejezését, mely a sirnak megkoszoruzásában s a két iskola tanári kara és a tanuló-ifjúsága által emlékbeszédek tartása s hazafias dalok éneklésében nyilvánult, ezuttal is, miként az ilyen összejöveteleknél rendszeren szoktuk, a hasznossal igyekeztünk összekötni, bemutatva a vendég tanári karnak és ifjúságnak iskolánk tanügyi és gazdasági felszereléseit, épületeit és állatállományát.

Ez alkalomra esett iskolánk első tanulóinak 10 éves találkozója is, kik beiratkozásuk 10-ik évfordulójának megünneplésére jöttek még egyszer az alma mater falai közé. 13-an végeztek s valamennyien kötelezték magukat e találkára, de csak 7-en jelentek meg, kettő kimentette elmaradását, négyen semmifele értesítést nem küldöttek.

Junius hó 15-én a kolozsvári m. kir. gazdasági tanintézet harmadéves hallgatói számszerint 22-en, négy tanárnak vezetése alatt látogatták meg iskolánkat, s egy és fél napi itt tartozkodásuk alatt vették tüzetes szemle alá az iskola gyűjtemény-tárait, belső berendezéseit, állatállományát s a külső gazdaságot, melynek növényei a tenyésztet legszébb szakaszában lévén, a legvonzóbb látni valót nyújtották.

E csoportos kirándulókon kívül 150 gazda és a gazdaság iránt érdeklődő vendége volt iskolánknak.

Az előljáró nagyméltóságú miniszterium részéről szemlét tartottak iskolánk felett F o r s t e r Kálmán miniszteri osztálytanácsos, M o l n á r István országos gyümölcsészeti miniszteri biztos és M a g y a r Kázmér a földmives iskolák tanfelügyelője.

Megfordultak iskolánknál C s é r e r Lajos komlótermelési szaktanár és H e g y i Dezső a növénykörtani állomás helyettes vezetője.

A néptanítók záró-vizsgájára a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ő nagyméltósága K ö r ö s i Henrik központi szolgálatra berendelt tanfelügyelőt küldötte ki.

Az E. M. K. E. részéről két vizsgára kiküldött ellenőrző-bizottsági tagok voltak: S á n d o r József t. alelnök-főtítkár, B á n f f y Ernő báró, L é s z a i Ferencz nagybirtokos és P o l c z Rezső ügyvéd.

Tanácsadásért iskolánkat a lefolyt tanévben 15 gazda kereste fel.

A végzett tanulókkal folytatott levelezések a tanévben kedvezőbb képet mutattak, a meny-nyiben az előző tanévben végzettekkel együtt összesen 36-an fordultak iskolánkhöz állás közvetítésért; e tárgyban 65 szám alatt 150 levelet váltottunk.

A tanulók kebeléből szervezett önkéntes tűzoltó-egylet ez évben is folytatta szer- és rendgyakorlatait. V i t á l y o s s.-tanító főparancsnok vezetése alatt. Ez évben kellett egyletünknek az első „tüzprobát“ is kiállani a községben kigyuladt három lakóház és mellépületeinek megoltásánál, a midőn nemcsak lokalizálni voltak képesek a tüzet, hanem az égő házaknak is a gyors eloltással nagyobb részét megmentették. Egyletünk e tüzesetnél feladatának derekas megoldásával a községi lakosok előtt nagy tekintélyt és becsülést szerzett. A tűzoltó-egylet vagyona a tanév végén 140 K 69 f, mely a „Szászvárosi Takarékpénztár“-ban gyümölcsözőleg van elhelyezve.

Ez évben létesített az iskola kötelékében álló árvák részére „Árvák segély-alapja,“ melynek jelenleg postatakarékpénztárban 175 K 76 f pénze van elhelyezve.

A „gróf Kun Kocsárd szobor-alap“ vagyona 107 K 81 f-t tesz, mely szintén a „Szászvárosi Takarékpénztár“-ban van gyümölcsözőleg elhelyezve.

E három alap tulnyomó részben a lefolyt tanévben gyűjtetett össze egyes emberbarátoktól és a télen rendezett műkedvelői előadások tiszta jövedelméből. Az ezen ügyben fáradozó műkedvelők és a szíves adakozók fogadják ez alkalommal is meleg köszönetünket.

II. Gazdaság.

a) N ö v é n y t e r m e l é s.

Az iskola növénytermelési ágát illetőleg első sorban örömmel jelenthetem, hogy a csigmoi határon a tagosítás befejezést nyerve, a gazdasági év őszén az új tagot, mely az iskola szászvárosi

birtokával átellenben fekszik, birtokba vettük, körülárkoltuk és a határvonalakat ákáczczal ültettük be. A csigmoi tagosításnál az iskola birtoka 2 kat. hold 985 □-öl területtel gyarapodott.

A vetés forgóba most annyi változás tétetett, hogy a gyalmári dülőben a tengeri helyett len és csukorrépa vétetett fel; a forgón kívüli részekben pedig a tengeri redukáltatott s helyébe zab és árpa vétetett nagyobb arányba fel úgy, hogy az ez évi földhasználatnál a kalászosok százaléka jelentékenyen emelkedett.

Az előző gazdasági évben bevezetett csukorrépa, takarmányrépamag és köles termesztése ez évben is folytatott, mint új növényt pedig a csukorborsót és lent vettük e gazdasági évben termesztés alá, mindkettő igen jól sikerült, szép anyagi haszonnal járt; közülök különösen a borsó, mely 1·5 kat. holdon 58·68 métermázsa zöld hüvelyt adott, melyet métermázsánként 15 K-val értékesítettük s így 15 kat. holdról 880 K 20 f nyers jövedelmet vettünk be. A lent 4·5 kat. holdon kezdtük termesztetni, kaptunk e területről 73·35 métermázsa kórót, melynek ára éppen most van a gyárral leszámolás alatt.

Kettős termelés alatt ez évben 7 kat. hold állott; az első termés őszi borsó és Szt.-János rozs, a második csalamádé volt.

Eke alatt a lefolyt gazdasági évben 355 kat. hold és 185 □-öl volt.

Az egész birtoktestnek művelési ágak szerint, valamint az imént kimutatott 355 kat. hold 185 □-öl szántóföldnek a termelés alatt álló növények szerinti felosztását a következő összeállításban van szerencsém bemutatni:

Az 1755/411 k. hold elosztása művelési ágak szerint				355/185 k. hold szántó művelés szerinti felosztása			
k hold	□-öl		o/°	k hold	□-öl		o/°
355	185	Szántó	20 25	126	—	Kalászos	35 48
55	—	Rét.....	3 13	93	985	Kapás	26 48
15	1412	Szőlő	0 91	13	800	Tak. ipar és hüv. növény	3 67
67	1494	Kert, faiskola, belsőség	3 88	122	—	Vetett takarmány..	34 37
782	83	Erdő	44 54				
468	1018	Legelő	26 72				
10	1022	Terméketlen	0 57				
1755	414		100 00	355	185		100 00

A gazdasági év átlagos jellegzésére elég kommentárt szolgáltatnak a kath. holdankénti termés átlagok, mely átlagokból kitetszőleg az eddig learatott termények közül a mult évit valamennyi fölülmulta, nem egy növénynél tetemesen emelkedett a termés, úgy, hogy e gazdasági évet a gazdag évek közé sorolhatjuk.

A megnevesítést ez évben is folytattuk, e működésünket intenzivebbé teendő, egyes terményekből külön „törzs tenyészetet“ (pepineria) vezettünk be; különös szükségessé vált ez a tengerinél, mely az elfajtásnak a leginkább kitéve van.

A mult évben az őszi és tavaszi vetési időszak alatt eladtunk összesen 163 94 métermázsa vetőmagot.

A gazdasági évben megtrágyáztunk 95 kat. hold területet, melyre 2275 szekéren 11074 métermázsa rendes istálló-, 2626 métermázsa keverék- és 4500 métermázsa juhtrágya hordatott ki. A trágyakezelésnél felhasználtunk 60 métermázsa gipszet.

Résztvett az iskola ez évben is a rozsdá elleni védekezés tárgyában megindított kísérletben, melynek adatai a kísérletet vezető növényélet és kortani állomáshoz küldettek fel.

b) Állattenyésztési ág.

Az iskola állatállománya folyó év augusztus hó 31-én volt: szarvasmarha 130, ló 13, juh 516, sertés 192, baromfi 660 darab, összesen 1511 darab.

Szarvasmarha tenyésztésünkben az utolsó vásárolt tehén is kiselejteztetvén, jelenleg az állomány teljesen a saját tenyésztésű állatokból áll. A tenyésztés irányától ez évben sem tértünk el, a célunk volt ez évben is az edzettség és igavonó képesség fentartása mellett a tejelő képesség fejlesztése és a test nagyságának emelése.

A tehének élősulya volt augusztus hó 31-én átlag 545 kg. Marmagosság: a legnagyobbknak 144 cmt., a legkisebbnek 131 cmt. tett. Egy tehénre a mult évben esett átlagban: 1882 liter tej; napi átlag 3 5 liter.

A gazdasági évben megfelelő kereset hiányában csak 2 drb. tenyész állatot adtunk el.

Ez évben is hizlaltunk 8 drb mustra ökröt, beállítottuk augusztus hó 10-én, a midőn a 8 drbnak összes sulya 42.20 métermázsát tett; eladtuk október hó 30-án élősulyban levonás nélkül kilogrammonként 45 fillérért, az eladás alkalmával a 8 drb sulya 55.10 métermázsá volt.

Lótenyésztésünkben muraközi fajtával a beltenyésztést folytattuk ez évben is.

A juhtenyésztésnél még mindig a kezdeten vagyunk, a mult évi létszámot sem tudtuk fenntartani, jóllehet a folyó évi szaporulatból egyetlenegy darabot sem adtunk el. A folyó évben is a kergekör pusztított, mely a bárányoknak majdnem 40%-át vitte el. A gypaju hozam ez évben egy juh után 1.42 kgot tett. A fejési évad alatt egy juh átlag 36.90 liter tejet adott, melyből 5.28 kg. sajtot készítettünk. Ez évben az eladási árak sem feleltek meg a várakozásnak; a gypajuért métermázsánként csak 90 K-t adtak, a mustra állatokat pedig feljavítva a mult év őszen, az előző évi 39.5 f helyett csak 26 f-en voltunk képesek élősulyban kilogrammonként értékesíteni.

Sertésenyésztésünkben a fehér mangaliczával folytattuk ez évben is a beltenyésztést. A malacozás e gazdasági évben kedvezőbb eredménnyel folyt le: 29 drb kocza után 172 drb malacot kaptunk. Ez évben is 10 drb kiselejtezett koczáat hizlaltunk fel; a 10 drbnak a beállításkori sulya augusztus 1 én volt 10.45 kg., eladattak november hó 2-án Budapestre a vásárcsarnok ellátó szövetkezetnek, élősulyban kilogrammonként 85 filléren, a szokásos levonásokkal, a midőn is lemérve 1820 kgot nyomtak. A malacok eladását is valamivel kedvezőbben bonyolítottuk le a mult évinél, ugyanis október hó 10-én élősulyban kgként 64 filléres árat értünk el. Tenyésztésre e gazdasági évben 14 kocza és 4 kan-süldő adatott el.

Baromfitenyésztésünkben a két év óta megindított ludtenyésztés mellett a folyó évben a tyuk- és réczetenyésztését is megkezdettük, részben, hogy a ludtenyésztés a tyuktenyésztésben kiegészítő tenyésztésnek nyerjen, részben pedig, a réczetenyésztéssel, hogy az itt alkalmazott állandó eselédeknek a fizetésüknek megfelelő munkakört adhassunk. A ludtenyésztésben a haladás útján vagyunk, ez évben 201 pipét neveltünk fel, van reményünk az ezen évben szerzett tapasztalataink alapján jövőre ez eredményt megkészserezhetjük.

Méhtenyésztésünk 23 családdal szolgált a gyakorlati és elméleti oktatás czéljára.

c) Kertészet, szőlőszet.

Szőlőszeti- és borászati ág nál a filloxerának évről-évre nagyobb térfoglalása folytán a helyzet mind inkább kedvezőtlenebb lesz. Filloxera ugyan közvetlen az iskola szőlőjében eddig csak Homorodon állapított meg, hol szénkénegezéssel védekeztünk, de a gyógyi szőlőhegyeink immár minden oldalról filloxerás szőlőkkel vannak körülvéve, úgy, hogy már csak rövid idő kérdése, hogy szőlőhegyeink az egész vonalon inficiáltassanak.

A mult évi szüreten még közepes termésünk volt: 15 kat. holdról 16378 liter mustot mertünk be; kat. holdankénti átlag: 10.90 hl. Az értékesítés kicsinybeni elárusítással a lefolyt gazdasági évben elég kedvezően alakult: literenkint 72, 52 és 40 filléres árakat értünk el, boraink kora és minősége szerint.

Kertészetünkben a fősuly ez évben is a faiskolára volt fektetve, konyhakertészeti ág nál csak annyira terjeszkedtünk, a mennyit a gyakorlati oktatás sikere feltétlenül megkívánt. A lefolyt gazdasági évben 800 □ öl spárgát telepítettünk, hogy a vidéken a spárga iránt támadt élénk keresletnek eleget tehesünk.

A faiskola mult évi eredményét a következő adatok tüntetik fel:

Kiadott faiskolai termés, u. m. oltvány, vadoncz és oltóág teljes áron 6861 drb, mérsékelt áron 4897 drb, ingyen 28684 drb; gyümölcs, u. m. nyers szilva 3090 és aszalt szilva 193 K, vegyes zöldségféle 515 K 07 f., együtt 3008 K 14 f értékben.

d) V a g y o n é r t é k.

— Az 1901. év végén felvett vagyonleltár szerint. —

a) Állami költségen emelve és beszerezve.			
Termény-anyag és állatokban	83.955	K	06 f
Kerti terményekben	15.297	"	— "
Méhészet	239	"	48 "
Irodai szerek és anyagok	553	"	86 "
Épületek, gépek, eszközök és termék felszerelési költsége ..	198.560	"	93 "
b) E. M. K. E.-től átvett épületek értéke	57.309	"	— "
Mind összesen.....	355.975	K	33 f

Ha ezen kimutatott vagyonértékhez a földbirtok és jogi képesolványok értékét is hozzávesszük, mely egy régibb becslés alapján 500,000 koronára tehető: a földmives iskola egész gazdaságának értéke, a vashidon kívül, mely 44 év mulva jön az iskola birtokába: **855.975 K 33 fillér.**

Algyógy, 1902. szeptember 21-én.

Gáspár József,
igazgató.

E)

Székely-kongresszus.

Közművelődési, közegészségügyi és emberbaráti szakosztályának az összülésen elfogadott előadói javaslatai.*

— Elnök: Sándor József orsz. képviselő; alelnökök: Merza Lajos, Kozma Ferencz és Deák Lajos kir. tanácsosok; jegyzők: Nagy Károly és Sipos Samu. —

1. A székelyek történelmi intézményeiről.

— Az E. M. K. E. felkérésére a kongresszus bevezetésül az összülésen olvasta fel: Szádeczky Lajos dr. —
Concrét indítványai nem voltak.

2. A székely nép szociológiai és néprajzi szempontból.

— Előadó: Kozma Ferencz. —

A kongresszus kimondja, hogy:

1. Mint a beégetést a porcellánba, úgy kell a nemzeti regeneráció politikai öntudatába bevésni azt a hitet, hogy az ország keleti határán tömör egységet képező félmilliónyi székelységben rejlő faji és értelmi erők a nemzetalkotás legbecsesebb tényezői.

2. Ez erők védelmét, ápolását és értékesítését nemzeti kormányzás állandó föladatai között kell tartani.

3. A székely nép fajszaporasága és szívóssága, párosulva gazdálkodási életrevalóságával, megfelelő telepítésre jó anyagot szolgáltat. Ősi területe nyelvi határvonalait mindenütt épen tartotta fenn s azon belül mindent asszimilált. A telepítés e határvonalak északi és nyugati irányu tágítása lenne, úgy hogy a kontinuitás ereje állandóan érvényesüljön és fokozható legyen.

4. Ruházatban és építésben a háziipar előnyei és az ősi typus fentartandó ugyan, de azokba bizonyos előnyös módosítások viendők be.

5. A faji és nemzeti önérzet fentartása és erősítése céljából évenként minden községben iskolai ünnepély rendezendő, első sorban kiváló székely hazafiak és események emlékére (pl. Gábor Áron, Bem és dicső hadjárata a székelyekkel, mádэфalvi veszedelem stb.), hol az általános és helyi érdek egyaránt figyelembe jöhet.

6. Az ujjabkori politikai élet által megrongált közmorál helyreállítása nemzeti szükségé vált. Itt a késedelem napról-napra veszélylyel jár. Az akciót az egyházi szöszéken, szövetkezetekben, ifjusági és más egyesületekben párhuzamosan kell megindítani.

7. Ugyanaz teendő az alkoholizmus, botrányos káromkodás és erkölcstelen beszéd korlátozására, melyek ellen irtó hadjárat indítandó. Az ifjusági egyesületekben e célra jutalomdíjak is osztandók ki.

3. A székelyföld fajnépessége.

— Előadó: Balogh Pál. —

A kongresszus kimondja, hogy:

1. Számotvetve a Székelyföld községeiben statisztikailag megállapítható fajnépességi viszonyokkal, a mentő akciót a tiszta magyar, vagy túlsúlylyal magyar községeken kívül azokra a községekre is kiterjeszti, hol:

* A kongresszus megtartott Csiktusnádön az 1902. évi aug. hó 28—30. napjain. A kongresszus I—V. szakosztályainak, tárgyainak és előadóinak jegyzékét mult évi jelentésünk 24—29 lapjain közöltük. A Közművelődési stb. IV. szakosztály az E. M. K. E. vezetése alatt állott.

- a) gyenge a magyar többség s erős a másajku kisebbség ;
- b) gyenge a másajku többség, s erős a magyar kisebbség ;
- c) a község a magyar nyelvhatárokon belül, vagy e határok mellett fekszik, de magyar ajku egykori lakossága lepadt vagy elenyészett.

2. Gondoskodni kíván e községek nyilvántartásáról, s rájuk irányozza figyelmét mindama hatóságoknak és testületeknek, melyek a kongresszus határozatait megvalósítani hivatva lesznek.

4. Valláserkölcsi élet és teendői a róm. kath. egyházra nézve.

— Előadó : Pál István. —

A kongresszus kimondja, hogy :

1. a székelység javának előmozdítására nagy befolyással lévén az, hogy azok, a kik élén állanak, egymással békeességben éljenek, nemcsak kívánatos, hanem egyenesen szükséges, hogy az egyházi és világi előljárók egymással kezét fogva működjenek a nép javának előmozdítására ;

2. hogy az egyház az ő áldásos befolyását akadálytalanul gyakorolhassa, hogy a népet ok-tathassa, nevelhesse, hogy megfelelő templomokat és iskolákat tarthasson fent és hogy alkalmazottjait illően láthassa el : az állam segítse az egyházat a felügyeleti jogából származó ellenőrködéssel, mert a székely egyházközsegekről nem lehet féltéleznii, hogy államellenes üzemeket szolgáljanak. Tegyen a kongresszus ily irányban fölterjesztést a kormányhoz ;

3. a kepe nagy és igazságtalan lévén a székely népen és ok lévén arra, hogy a lelkipásztor és hivei közt folytonos keserőség legyen : a nép válláról leveendő, még pedig úgy, hogy azt az állam a tized módjára váltsa meg. Mert bármily természetű is a kepeének eredete és történeti fejlődése, de az bizonyos, hogy mint állandó köteles szolgáltatás jogi természetére nézve következményeiben a tizeddel egyenlővé vált. A kepező egyházközség hivei így adójukkal egyformán járulván a tized kártalanításához : igazságos, hogy a kepe megváltása is államilag történjék az országos alaptól. Ezért a kongresszus intézzen felterjesztést a kormányhoz és illetve törvényhozáshoz.

Egyuttal kérem, hogy a kongresszus az elfogadott határozati javaslatokat közölje az egyházi főhatósággal is és kérje azok pártolását.

5. Valláserkölcsi élet és teendői az ág. h. ev. egyházra nézve.

— Előadó : Masznyik Gyula. —

A kongresszus kimondja, hogy :

I. A valláserkölcsi és magyar nemzeti élet gyökerein pusztitanak :

1. A vadházasság.

Kivánatosnak tartja, hogy találjon módot az állam, egyház és társadalom, hogy a hivek a polgári házasság mellett az egyházi házasságot is kötelességüknek ismerjék s az ebben való részvétel számukra lehetőleg megkönnyíttessék, s a vadházasságok megállítására czélzó kormányrendeletek kiadásával s a cseledejtörvény vonatkozó §§-ainak módosításával az állam a házasság tisztességének megóvásában az anyaszentegyház segítségére siessen.

2. A részegeskedés.

Kivánatosnak tartja, hogy az állam a felesleges italméréseket szüntesse be, a szeszes italok elköltését csak olyan vendéglőkben és kávéházakban engedje meg, melyek szigorú zárórához vannak kötve s állandó hatósági felügyelet alatt állanak, az itallal üzött nagymértékű visszaélések ellenőrzése czéljából, s a gyermeknek az ily helyek látogatását a legszigorubban tiltsa el.

3. A vasárnapi munkaszünet.

Kivánatosnak tartja, hogy vasárnap a legnélkülözhetlenebb munkának végzését kivéve, legyen általános munkaszünet, ne csak név szerint, de valóban a törvény büntető ereje és a hatóság erélyes ellenőrzése mellett a munkaadókra nézve.

4. Az erkölcsstelenség.

Kérje föl a kongresszus Brassó vármegye főispánját, gondoskodjék róla, hogy a csángó községekben képzett vezetők alatt megbízható s elegendő számú éjjeli rendőrség szerveztessék, mely a csendőrséggel együtt működve az ott uralkodó erkölcstelen állapotoknak véget vessen.

II. Valláserkölcsi és magyar nemzeti élet fejlesztése czéljából kivánatosnak tartja a kongresszus a különféle társadalmi egyesületeken kívül az erdélyrészi és romániai ág. h. ev. magyarság egyesítését, oly módon, hogy az erdélyrészi ág. h. ev. egyházkerület fenhatósága alatt álló ág. h. ev.

csángó egyházak, azok filiai és szórványai egy, vagy két külön magyar egyházmegyébe egyesíttessenek, a Romániában tömegesen élő csángó-magyar ev. hívek a brassói ág. h. ev. magyar egyházmegyéhez kapcsolóttassanak s a lelki gondozás nélkül élő hívek részére ugy az erdélyrészen, mint Romániában körlelkésziségek alapíttassanak, hogy így egyházi életüknek fejlesztése minden tekintetben hazafias és magyar nemzeti irányban történjék.

6 Vallás erkölcsi élet és teendői az unitárius egyházat illetőleg.

— Előadó: B o r o s György dr. —

A kongresszus kimondja :

1. hogy a székely nép terheinek könnyítése érdekében szükségesnek látja, hogy az egyházi terhek (kepe) revízió alá vétessenek, a kepezés a dézsmakárpótlás mintájára megváltassék és addig is mérsékeltessek s az összes felekezeteknél arányosíttassék ;

2. hogy a korezmák vásár- és ünnepnapokon délután 5 óráig zárva tartandók és hogy a pálinkának s hasonló nemű szeszes italoknak korezmákban elhasználása törvényhozásilag eltiltandó ;

3. hogy azon minden felekezetű lelkészek és tanítók, a kik a községi vagy felekezeti önképző vagy olvasóköri keretén belül vagy azoktól függetlenül rendes tanítási kurzusokat nyitnak a nép igényeinek megfelelő tárgyakról, a közművelődési egyesületek, valamint az állam részéről is megfelelő jutalomban részesítendők ;

4. ezzel kapcsolatban mondja ki, hogy azok a lelkészek és tanítók, a kik a mértékletesség érdekében számottevő sikert érnek el, hasonló módon jutalmazandók.

7. A vallás erkölcsi élet és teendői az ev. ref. egyházban.

— Előadó : N a g y Károly. —

1. A kongresszus a székely nép vallás erkölcsi életének intenzivebb és eksztenivebb gondozása érdekében szükségesnek tartja :

a) a teljes munkaszünetet egész napon át vasárnapokon és sátorosünnepeken, az ipari és mindenféle hivatali munkákra nézve ; a kereskedelmi és mezőgazdasági munkára nézve pedig délelőtt 9 órától kezdve, hogy mindenki, de különösen a közhivatalnokok, a közisztentiszteleteken résztvehesse s ezen komolyan teljesítendő erkölcsi kötelességük buzgó gyakorlása által a vezetésükre bizottaknak és az egész népnek követésre méltó példát adjanak ;

b) tilalmát e napokon mindennemű szeszes italok kiárusításának, különösen a kis-korezmákban ;

c) kötelezését az olyan ipari vállalatoknak, melyek 30-nál több olyan egyvallású egyént foglalkoztatnak, kik a telepen lakva, 5 kilométernél messzebb esnek felekezetük legközelebbi templomától, miszerint tegyék lehetővé, hogy a telepen alkalmas helyiségben legalább havonként egyszer vallású szerinti istentiszteletben vehessenek részt. 100 vagy több ilyen munkás számára a vállalat minden két hétben tartozzék ilyen istentiszteletet tartani. Más vallású szertartások (temetés, esketés, keresztesítés, betegek urvacsoráztatása) szüksége esetén a legközelebbi egyházközségben hivatalosan megállapított stóladíjon felüli kiadást (u. m. a lelkész napi- és fuvardíját) a vállalat tartozzék pótolni ;

d) a vadházasságban élők számának csökkentését, sőt megszüntetését elsősorban a lelkészek czélszerű lelki gondozása által, de szükség esetén az állami és közigazgatási hatóságok kikért támogatásának hathatós segélyével ; általában a közkerkölsiség védelmezését ugy a magán, mint különösen a hivatali életben ; a közigazgatási közegek utasítását, hogy különösen a „cselédkönyvek“ segélyével üzött vadházassági visszaéléseknek lelkiismeretes elejét venni igyekezzenek.

2. A vallás erkölcsi nevelés érdekében.

a) Az iskolákban a vallás erkölcsi nevelés intenzivebbé teendő.

b) A felnőit ifjúság neme szerint testületbe vonandó s a vallás erkölcsi élet a lelkész vezetése és a tanítók közreműködésével ápolandó, kiterjesztetvén a felügyelet az egyházi és közigazgatási hatóság egyetértő gondoskodásával s a szülői felügyelettel a számukra rendezett és engedélyezett téli és nyári szórakozásokra, multságokra és nemzeti ünnepélyekre.

c) Parokhiánként vallású iratok terjesztessenek, népkönyvtár szervezendő és „békebiróság“ ok, melyek a perlekedést csökkenteni hivatvák.

d) A lakhelyükről máshova költözöttek egyházilag is nyilvántartandók s erkölcsi gondozásuk érdekében a lelkészek a költözésekről egymást értesítsék.

e) Másfelekezetű s kivált nemzetiségi vidékeken elszórtan élő egyvallásúak számára nagyobb csoportosítással, de 50 családon felül minden esetben paptanítóságok, körlelkésziségek állítandók fel, állami támogatás mellett.

3. Az egyházi szervezkedés és anyagi ügyek dolgában szükségesnek tartja a kongresszus :

a) a keperendszernek (papi és kántori terménybeli fizetés), mely igazságtalan, méltánytalan, idejét mult intézmény a székely népet súlyosan, — átlag állami adója 160%-ával, mely gyakran

4—500%-ra is emelkedik, — terheli, a dézma-kárpótlás mintájára eszközrendő állami megváltással való megszüntetését;

b) egyházi magtárak és bortárak céljainak megváltoztatását oly módon, hogy az egyházi közszükségekre az államtól megfelelő dotációt nyervén, a bor- és magtárak humánus célok humánus eszközeivé válhassanak;

c) kieszközölését annak, hogy a tanítók, az államiak is, csekély honoráriumért köteleztesenek az illető község egyházának összes kántori teendői teljesítésére, hogy a nép terhe ezáltal is kevesbedjék. E végre oly községek állami iskolájában, a melyekben csak egy felekezetnek van rendes lelkészszel ellátott parókhája, feltétlenül azon felekezetű tanító neveztetvén ki, az a kántori teendők ellátására — megfelelő képzettség alapján — köteleztessék. Több felekezetű községben, több tanítóval ellátott iskola állittatván, ezek felekezetük szerint köteleztessenek, de úgy, hogy minden bevett magyar felekezetnek jusson belőlök kántor;

d) rendes lelkészt tartani nem képes községek magyar egyházaiban gondoskodni kell arról, hogy ott paptanítóságok, illetőleg levtaságok szerveztessenek, kik a kettős munkáért s főállásukért járó fizetésen felül évi 500 korona külön honoráriumban részesüljenek;

e) végre vettessék biztos alap a felekezetközi békének az által, hogy lehetőleg minden bevett vallásfelekezet híveinek egyházi terhe egyenlősítettessék;

f) a szegények, betegek, elaggottak, árvák, züllöttek gondozását a község és állam a felekezetekkel karöltve, közös programm alapján eszközöljék;

g) egyházi és különösen kepemegváltó alapoknak, melyeket a hívők önmegadóztatása és más áldozatok hoztak létre, a terhes tökekamat és pótdadók alól leendő fölmentését.

Végül kívánatosnak tartja a kongresszus, hogy:

az igazságügyminiszter szólítsa fel a törvényszékeket, járásbiróságokat és telekkönyvi hatóságokat, — miután ezek a székely nép anyagi, erkölcsi hanyatlásának és mindennemű bajainak leghitelesebb ismerői, — hogy kimerítő jelentéseket tegyenek a székely népnek előttük leginkább ismeretes bajairól és romlottságáról s az ide vonatkozó javaslataikat is tegyék meg. Az eként egybegyűlt anyag kinyomtatassék és felhasználás végett a kongresszus rendezésében résztvett egyesületeknek, a székelyföldi törvényhatóságoknak, egyházi főhatóságoknak, tanfelügyelőknek stb. kellő számu példányban megküldessék.

8. Katonai szakoktatás.

— Előadó: ifj. Gödry Ferenc. —

1. A kongresszus szükségesnek tartja a Székelyföldön egy magyar királyi honvéd vagy cs. és kir. közös hadseregbeli hadapród-iskola államköltségen leendő felállítását, négy évfolyammal minden évfolyamban 100 növendékkel. A kongresszus ez iránt fölterjesztést intéz a magas kormányhoz, illetőleg a m. kir. honvédelmi miniszter urhoz.

2. A kongresszus megkeresi a m. kir. kormányt, hogy a cs. és kir. közös hadügyminiszteriummal egyetértve intézkedjék a katonai elhelyezésnek a Székelyföldön méltányosabb elosztása iránt,

9. A gazdasági ismétlő-iskoláról.

— Előadó: Kovács Dániel. —

A kongresszus kívánatosnak tartja, hogy:

1. a Székelyföldön az ismétlő-iskola mindenütt átalakítottassék gazdasági ismétlő iskolává, melyben a tanítás tandíjmentes legyen;

2. a kormány a népoktatási törvény revíziója alkalmával gondoskodjék arról, hogy a növénydekek több időt szentelhessenek a gazdasági ismeretek gyakorlati elsajátítására;

3. a gazdasági ismétlő-iskola tananyaga a közszükségnek megfelelően állapítottassék meg;

4. a gazdasági ismétlő-iskolában a háziipar is tanítottassék szakértő egyén által a tanító felügyelete mellett;

5. a gazdasági tanítók képzéséről, azok díjazásáról, a gazdasági ismétlő-iskola működésének ellenőrzéséről a gyakorlati tapasztalattal bíró emberek véleményének meghallgatása alapján szerkesztett egységes állami intézkedés történjék;

6. a gazdasági ismétlő-iskolával kapcsolatban a Székelyföldön több helyen minta-kisgazdaság szerveztessék.

7. Kimondja a kongresszus, hogy a régi Aranyosszéket ma is székely területnek tekinti és szükségesnek tartja, hogy a székely kérdés megoldásánál e terület magyar lakosságának érdekei épügy méltányoltassanak, mint a Székelyföld többi részein. Épen ezért óhajtandó, hogy a kormány által kiküldött székelyföldi miniszteri kirendeltség hatáskörébe Torda-Aranyos vármegye is bevonassék. E irányban a m. kir. kormányt feliratilag megkeresi.

10. Magasabb közoktatás.

— Előadó: J a n c s ó Benedek dr. —

A kongresszus kimondja, hogy a székelyföldi közép- és felső iskolázás tárgyában szükségesnek látja a következőket:

A) Középiskolák.

1. A kézdi-vásárhely-kantai róm. kath. és a székelykereszturi unitárius gimnáziumok megfelelő állami segítséggel nyolcz-osztályu teljes gimnáziumokká fejlesztendők és a paedagogiai követelményeknek megfelelő épületekkel látandók el.

2. Tordán a polgári iskola megszüntetése nélkül nyolcz osztályu teljes, Gyergyószentmiklóson pedig a polgári iskola megszüntetésével négyosztályu állami algimnázium állítandó fel.

3. Marosvásárhelyt vagy Székelyudvarhelyt a székelység számára egy konviktussal (nevelő-intézettel) összekötött hatosztályu felsőbb leányiskola állítandó fel, a mely a mutatkozó esetleges szükséglethez képest leánygimnáziumi tanfolyammal is ellátandó.

4. Az ujonnan állítandó állami gimnáziumok mellé a helyi viszonyok követelményeinek megfelelő ingyenes, félingyenes helyekkel ellátva, olcsó konviktusok állítandók fel. A régebbi középiskolák mellett már meglévő konviktusok, nevelő-intézetek, alumneumok állami segítséggel a szükséglet szerint kibővitendők és a nevelés igényeinek megfelelő színvonalra emelendők.

5. A tandíj és az iskolázás egyéb terhei állami segítséggel mérséklendők.

6. Jegyzői tanfolyamot látogató székely ifjak ösztöndíjjal segítendők.

B) Főiskolák.

1. A róm. kath., ev. ref. és unitárius egyházak ama Kolozsvárt levő intézetei és intézményei, melyek az egyetemi hallgatókat teljes ellátással, benlakással vagy más módon támogatják tanulmányaik ideje alatt, kellő állami segítséggel fejlesztendők és kibővitendők.

2. A kolozsvári és budapesti menza akademikák akként segélyezendők államilag, hogy a székelyföldi tanulók a lehető legnagyobb számban vehessék igénybe azok jótéteményeit.

3. A budapesti műegyetemen, állatorvosi főiskolán, a keleti kereskedelmi tanfolyamon, rajztanárképző intézeten, festészeti és zenekademián, a selmeczbányai erdészeti és bányászati főiskolán több hazai és külföldi ösztöndíj alapítandó, hogy e szakmákban is kellő számú székely ifjunak tételessé lehetővé a tanulás.

4. A székelyföldi középiskolák tanárainak számára legalább is három utazási ösztöndíj alapítandó, hogy a törekvőbbeknek lehetséges legyen magokat valamelyik külföldi egyetemen tudomány szakukban bővebben kiképezni.

5. A technikai, orvosi fakultások és felsőbb művészeti intézetek végzett jelesebb tanulói számára is alapítandó a mutatkozó szükséglet arányában egynehány ilyen utazási ösztöndíj.

6. A magasabb tudományos képzettség megkedveltetése, fejlesztése és állandósítása szempontjából szükséges lenne állami segítséggel a marosvásárhelyi Teleki-könyvtárt, a sepsiszentgyörgyi Székely-Muzeum-ot, a legutóbb alakult Udvarhelymegyei Muzeum-ot s a Csikszeredában alapítandó Csikmegyei Muzeum-ot kellő színvonalon álló vidéki muzeumokká fejleszteni s a helyi középiskolákkal szorosabb kapcsolatba hozva, a közművelődés mindmennyi forrásaiává tenni. Megyénként ily módon bizonyos magasabb foku közművelődési központok alakulnának, a melyekből kiindulva s a melyeknek körében a székelység tudományal foglalkozó egyénei csoportosulva, megindítói és vezetői lehetnének a népegyetemi előadásoknak, az ugynevezett University Extension tevékenységének.

11. Elemi népiskolák és óvodák.

— Előadó: D e á k Lajos. —

A kongresszus kívánatosnak tartja, hogy:

1. Az iskola nélkül való kis községekben, melyekben legalább 30 rendes tanköteles van és a melyek 4 kilométeren belül nem csatolhatók más iskolával bíró és ezen tanköteleseket is befogadni képes községekhez: minden hosszadalmas és nagyobb anyagi hozzájárulásokra amugy sem vezető tárgyalások mellőzésével szervezzen és építsen az állam — természetesen kizárólag magyar tannyelvű — iskolákat, egy tankerületben legalább évenként két ilyen községben.

2. Minden olyan községben, hol a létező iskolák államosítása kéretik az 5⁰/₀-os iskolai pótdó megajánlásával és kellő megokolással az iskolafentartó felekezet és a község által: az eddigi számos részletre kiterjedő követelések, sokszor évekre terjedő tárgyalások mellőzésével — ha az iskolák államosítását ott a vármegye közigazgatási bizottsága is ajánlja — szervezzen, építsen és tartson fenn az állam a szükségletnek megfelelő tanerőkkel és helyiségekkel ellátott iskolát. Ilyen iskola is tankerületenként a szükséghez mérten évenként bár kettő, de legalább egy multhatatlanul létesíttessék — és ha már nem lesz iskolátlan község: azután több is szerveztessék évenként ilyen helyeken.

3. Minden olyan községben, hol azt a vármegye közigazgatási bizottsága szükségesnek mondja ki: szervezzen, építsen és tartson fenn az állam a szükségletnek megfelelő iskolát és pedig ha az 5°/_o-os iskolai pótdadó a községek által egy felhívásra meg nem szavaztatnék: úgy azt hivatalból és minden további hosszadalmas felebbezések kizárásával rója ki a vármegye közigazgatási bizottsága és hajtsa is fel, — más kisebb követelések felállítása, az azok fölött való tárgyalások mellőzendők; mert azok csak évekre nyújtják a szükséges szervezéseket, mely idővesztéség alatt helyrehozhatlan károk történhetnek és történnek is a tapasztalatok szerint. Az országos tanítói nyugdíjintézeti járulékok, t. i. az évenkénti 24 K minden tanító után, szintén hivatalból rovandó ki mindig a polgári községekre felesleges kérdések és tárgyalások mellőzésével, — ellenben a 30 f-es, igen sok felesleges eljárást, nehézséget és kellemetlenséget okozó járulékok a tanulók után feltétlenül törleendő, a mi kezdettől fogva országos óhaját képez.

4. A községek által eddig fentartott, kifogástalan hazafias szellemben működő felekezeti iskolák továbbra is fentartandók s ha segélyért folyamodnak tovább fejlesztésük céljából — állami segélyben részesítendő, az iskolák jellegének érintése nélkül. Ott azonban, hol a hazafias szellemű tanítás biztosítékai fenn nem forognak, az ilyen iskolák községiékké vagy államiakká átváltoztatandók.

5. Ott, a hol két vagy több kis község egymáshoz igen közel fekszik, — sok helyen már egészen össze is van építve, — azok a szintén igen hosszadalmas közigazgatási eljárások rövidítésével a megyei közgyűlés ajánlata, határozata alapján első sorban politikailag hivatalból egyesíttessenek, nem várva be a gyakran saját érdekeit is félreismerő helyi érdekeltség erre irányuló kérését, mert így az iskolaügy is sokkal könnyebben és gyorsabban lesz rendezhető; a csak iskoláztatás szempontjából való egyesítés ugyanis célra nem vezet.

6. Az állam, mely a nemzet minden tagjától egybegyűlt filléreket fordítja egyes községekben a népnevelésügy rendezésére: az egyes községekkel szemben mondjon le az eddig szokásban volt sokféle hozzájárulási követelésekről, melyeket a nép egyebütt is nehezen, de a számtalan állami, törvényhatósági, helyenként vasuti, községi, betegápolási, stb. pótdadókkal tulterhelt és épen ezen kongresszus határozataiból is jól ismert csapásokkal sújtott Székelyföld népe merőben képtelen teljesíteni és így a legszükségesebb helyeken is az állami iskolák létesítése nemcsak lassan megy, de évek hosszú sorára megakad.

7. Az állam a maga iskoláit, természetesen mind ott, a hol annak szükségét a vármegye közigazgatási bizottsága megállapítja, tekintet nélkül a községi lakosság nyelvi, vagy felekezeti viszonyaira, állítsa fel; — önként érthetőleg azonban a tanítás kizárólag magyarul történjék, — mivel az állam minden polgárának első kötelessége hazája, nemzete nyelvét feltétlenül tudni.

8. A már létező és a létesítendő állami iskolák a rendszerint alkalmatlan bérházak helyett az állam által a többieknek is mintául szolgáló saját épületeibe helyezendők el.

9. Az egészségi követelményeknek meg nem felelő régi iskolák a községek és felekezetek által is rendre újakkal cserélendő ki és pedig ha erre rászorulnak: ezen célra olcsó, vagy épen kamatmentes, évek hosszabb során át részletekben törleszhető kölcsönökkel segítse az állam a másként a törvény követelményeinek mindenben megfelelő iskolafentartókat.

10. Azon iskolák, melyek a magyar nemzeti és hazafias követelményeknek, törvényeknek meg nem felelnek, a törvény szükséges megváltoztatásával a többszörös felévi hosszadalmas intések mellőzésével bezáratandók, ha rövid idő alatt a vett megintés után törvényparancsolta kötelességüknek mindenekben eleget nem tesznek, vagy azzal szemben épen tüntető eljárást is tanúsítanak.

11. A nagy határral bíró, szétszortan lakott községekben a nyári hónapokban vándortanítói rendszer életbe léptetendő bizonyos minimális elemi ismeretek tanítására, hogy a távol lakó gyermekek se nélkülözzenek minden szellemi táplálékot.

12. A magyar nyelvnek az összes községi és felekezeti iskolákban sikeres tanítása érdekében multhatlanul szükséges, hogy a nem magyar tannyelvű iskolákban már a II-ik osztálytól kezdve egy tantárgyat felváltva minden osztályban a tanító magyar nyelven tanítson a tanulóknak, — és a mint itt szükséges ennek keresztülvitele: épen úgy szükséges az a nem magyar tannyelvű tanítóképezdékben is a tanítói pályára készülőkkel szemben, — hogy t. i. minden osztályban felváltva más-más tantárgy magyar nyelven taníttassék, -- akkor minden tanuló és minden tanítójelölt valóban megtanulhat és tudni is fog jól magyarul beszélni; ez különben épen úgy, mint a legtöbb u. n. székely-kérdés, egyuttal országos fontossága megoldandó kérdést is képez.

13. Szükséges, hogy ott, a hol egy tanító keze alatt a rendes tanulók létszáma évről-évre több éven át meghaladja a 80-at: az állami segély igénybevételével is második tanítói (tanítónői) állás rendszeresíttessék.

14. Az állam bármily megterhelhetése mellett is tekintszen el azon újabb intézkedésektől, hogy a tanítói új állásokhoz már csak 400 K évi segélyvel hajlandó járulni, mert ilyen módon sok fölötte szükséges új tanítói állásnak rendszeresítése elmarad a népnevelésügy igen nagy kárára.

15. Az állami iskoláknak nemcsak épülete, hanem belső felszerelése és taneszközökkel való ellátása is a többi iskoláknak követendő példányképe legyen.

16. Az elemi iskola V—VI. osztályának elvégzésére minden tanuló köteleztessék, még ha tán a 12 éves korát túlhaladta volna is, mert csak azon osztályokban juthat hozzá a magasabb is-

meretekhez és azok között épen olyanokhoz is, melyek hazaszeretetét erőteljesebbé, hatékonyabbá teszik. Ezek bevégezése előtt ipari, kereskedői pályára mint tanoncz egy se legyen felvehető, valamint a magyar nyelv tudása nélkül sem.

17. Az elemi iskolák tantervének ujrakészítése alkalmával az iskolát az étellel egybekötő gyakorlatias irány tartassék szem előtt.

18. Kívánatos, hogy Oláhországban élő magyar gyermekek alaposabb magyarul tanítása és hazafias érzésük ébresztése, erősítése céljából a határszéli városokban ilyenek számára egyes iskolákkal kapcsolatban internátusok létesíttessenek, vagy más megfelelő intézmény léptettessék életbe és tartassék fenn és ugyanazoknál a tanításon kívül a vallás-erkölcsi érdekek megóvására is különös suly fektetendő.

19. Az iskolák hatékonyabb és gyakoribb meglátogathatása, ellenőrzése céljából mulhatlanul szükséges, hogy a tulterhelt kir. tanfelügyelőségek mellé a mostani személyzet megtartásával segéd-tanfelügyelői állások is rendszeresíttessenek és első sorban halaszthatatlan ez Marostorda és Háromszék vármegyékre nézve.

20. A népoktatásügye hatékonyabb fejlesztése érdekében szükséges, hogy a tanítók önképzése minél nagyobb mértékben előmozdítottassék; szükséges, hogy az utazás számukra vasuti kedvezmény által megkönnyíttessék.

K i s d e d ő v ó i n t é z e t e k.

Óvodák állítandók teljesen állami költségen egyelőre minden tankerület minden járásában 6—8 év lefolyása alatt évenként egy-kettő és azonkívül minden állami iskolánál nyári menedékház létesítendő a három havi szünidőre egy terem átengedésével 200 K évi rendes állami költséggel: a dologi kiadások némi fedezéséhez a módosabb szülők is pár fillérrel hozzájárulhatnak vagy pedig annak megváltásul a közvégi pénztár 30—40 K-t adjon évenként. Természetesen állami óvodák csakis ott szervezendők, hol az óvodaköteles koruak létszáma azt indokoltá teszi egyfelől, másfelől pedig az iskolaügy magyar nemzeti és kulturális szempontból egyaránt már jól rendezve van, mert első az iskola s azután következik az óvodaügynek rendezése.

Az óvodák is természetesen kizárólag magyar nyelven működjenek és a vármegyei közgazgatási bizottságok ajánlatára ott építtessenek, a hol annak szüksége fenforog tekintet nélkül a község netáni nyelvi, vagy felekezeti viszonyaira.

Az óvodai 3⁰/₀-os pótdadó is ott, a hol arra szükség van, ha egyszeri felhívásra meg nem szavazza azt a község: hivatalból kirovandó és felhajtandó, a hosszadalmas felebbezési eljárások teljes kizárásával, a vármegyei közgazgatási bizottságok által.

12. Iparos és kereskedőtanoncz-iskolák.

— Előadó: M. Székely János. —

A Kongresszus kimondja, hogy a tanoncziskolák reformja tekintetében kívánatosnak tartja, hogy:

1. Iparos- vagy kereskedő tanoncz csak az lehessen, ki 12-ik életévét betöltötte s legalább az elemi iskola hatodik osztályát sikerrel elvégezte, magyarul beszélni, írni, olvasni és számolni tud.

A közép- vagy polgári iskola második osztályát legalább elégséges sikerrel végzett tanuló is lehessen iparos vagy kereskedő-tanoncz, ha a 12-ik életévét betöltötte s az elemi iskola V—VI. osztálya számára előírt magyar történelemből s a VI. osztálya számára előírt polgári jogok és kötelességekből megelőzőleg kielégítő magánvizsgálatot tesz.

Iparos vagy kereskedő tanoncz csak június hó 1-től, október hó 1-ig szerződthető.

2. A kereskedő, borbély, nyomdász, órás, timár, pék, szóval azon tanonczok, a kinek a rajzolásra nincs szükségük, s így miniszteri rendelet értelmében a rajztanulás alól való felmentésüket kérhetik, a rajzolásra kitűzött idő alatt az őket leginkább érdeklő ismeretekre oktattassanak.

3. Iparos és kereskedő-segédde csak az legyen felszabadítható, a ki az iparos-tanoncziskola III. osztályát legalább elégséges sikerrel végezte s erről bizonyítványt mutat fel, vagy rendkívüli esetben erről magánvizsgálatot tesz.

4. A mely községek hitelesen igazolják, hogy csekély jövedelmük a községi pótdadók, a felhalmozódott közterhek s a meglevő humánus és kulturális intézetek fentartása, vagy segélyezése miatt az iparos-tanoncziskolák terheit hordozni képtelenek, ott az iparos-tanoncziskolák állami kezelésbe vétessenek.

13. Emberbaráti intézetek.

— Előadó: Sipos Samu. —

1. A kongresszus kimondja, hogy Marosvásárhelyt Székelykereszturon, Csiksomlyon a tanító képzőkkel kapcsolatosan a székely árva fiúk, székely árva leányok, 4 gyermeken felüli teljesen vagyontalan székely szülők, az Oláhországba vándorolt székelyek gyermekei részére 100—100 fiu és 100—100 leány befogadására intézetek létesítését a székelység fenmaradása és megerősítése céljából elodázhatatlannak tartja.

2. Az első pontban említett intézetek létesítése céljából átiratott intéz a székely vármegyék törvényhatóságaihoz, hogy a gyámpénztári tartalékalapból, szegényalapból bizonyos összeget és 1%-os megyei pótdadót szavazzanak meg s hívja fel a székely városok közönséget, hogy a kezelésük alatti árvapénzekből gyűjtött tartalékalapból járuljanak az árvaházak létesítéséhez s ott, a hol az árvaházak elhelyeztetnek, a város ingyen adjon belső telket s anyagi erejéhez mérten az építési anyagokat is fedezze.

3. Támazkodva az 1901. évi VIII. t. cz. 1. §-ára, intéztessék kérés a magyar királyi belügyminiszteriumhoz, hogy a székely teljesen vagyontalan, elzüllesnek, eloláhosodásnak kitett gyermekek megmentésére a székely vármegyék, illetve társadalom emberbaráti tevékenységére csupán erkölcsi szempontból is találja meg a megfelelő biztosítást s sürgősen létesítsen gyermekmenhelyeket.

4. A belügyminiszter szigoruan utasítsa a községi előljároságokat, hogy olyan községben, hol a teljesen árvaságra jutott és minden gyám nélkül maradt gyermekek az oláhság közé jutottak, addig is mig valamely székely, vagy állami árvaházban elhelyezhetők, teljesen megbízható családoknál helyeztessenek el.

5. A létesítendő székely árvaházakban 1—15 éves korig neveltessenek a gyermekek s a mezőgazdaság, kertészet, állattenyésztés, állati termékek feldolgozásában, kisebb gazdasági eszközök, háziipari cikkek készítésében képeztessenek s 15 éves kortól nagykorúsításig, mint gazdasági cselédek szerződtesse nek.

6. A sepsiszentgyörgyi, kézdivásárhelyi és marosvásárhelyi árvaházak továbbfejlesztése iránt a m. kir. belügyminiszteriumhoz előterjesztés tétessék.

7. A vakok, siketnémák s általában a fogyatékos érzékű székely gyermekek felvételére a hazai intézetek kéressenek meg.

8. Létesítettessék Hosszúfaluban a Romániában tartózkodó csángó szülők gyermekei, valamint a csángó árvák részére bentlakással és ingyenes vagy mérsékelt díj fizetés mellett egy csángó-otthon, hol a gyermekek tankötelezettségük ideje alatt magyar iskolákba járnak s pályaválasztásuk onnan irányítottassék.

9. A négyenél több gyermekkel bíró székely szülőket gyermekeik nevelésében, fentartásában az állam segítse, mint az Franciaországban történik s mint gyakorlatban van a magyar kir. pénzügyőrök gyermekeinek segítésénél.

14. Székely cselédképzés és cselédoktatás.

— Előadó: K o ó s Ferencz. —

A kongresszus kimondja, miszerint kívánatosnak tartja, hogy a hol nagyobb számú székely cselédség van, magyar hazafias testületek vagy egyletek a cselédgondozás és oktatás ügyét felkarolják vasárnapi oktatások által, vallási és hazafias irányban.

15 Tanító- és tanítónőképző intézetek.

— Előadó B o r b é l y Sámuel. —

A kongresszus, kimondja miszerint kívánatosnak tartja, hogy:

a) A székelyföldön elhelyezett tanító- és tanítónőképzőkbe (Székelykeresztur és Sepsiszentgyörgy) elsősorban székelyföldi tanulók vétessenek fel, hogy azok ne csak a Székelyföldön levő intézetek, hanem a székely nép számára való intézetek legyenek, melyekben az általános nevelés-oktatási szempontok mellett különös gond fordítandó a székely viszonyokhoz való alkalmazkodásra. Ennek hatékonyabb eszközöshetése végett ez intézetek megfelelő épületet nyerjenek és mindenesetre internátussal láttassanak el, mely mig egyfelől megkönnyíti a szülőknek a tanítást, másfelől lehetővé teszi a tanároknak az eredményesebb tanítást, nevelést, munkához szoktatást és figyelmeztést; megóvja az ifjakat a különféle erkölcsi veszélyektől s egészséges táplálkozás által életerős nemzedéket ad.

b) Minthogy a lelkeskedő papság mellett a tanítók a nép gazdasági oktatói is kell hogy legyenek, ugy a theologiai tanintézetekbe, mint a felekezeti tanítóképzőkben a gazdasági és kertészeti oktatásra kellő gond fordítottassék.

16. A felső nép- és polgári iskolák.

— Előadó L a k a t o s Mihály. —

A) Felső népiskolák.

A kongresszus kimondja, miszerint kívánatosnak tartja, hogy:

1. A felső népiskolák tanértéke akár még egy osztály felállítása által, akár pedig a tanterv kibővítése által a gimnaziumi IV-ik osztály tanértékével tétessék egyelővé, hogy a gazdasági irányú felső népiskolák növendékei a gazdasági tanintézetbe átléphessenek.

2. Csik vármegyében leányok számára állami költségen egyelőre három felső népiskola állitassék fel, még pedig Alcsik, Felcsik és Gyergyó valamely alkalmas pontján egy-egy.

3. Udvarhely vármegyében a székely-kereszturi állami tanítóképző intézet számára új épület emeltessék, s a mostani egy állami felső leányiskola céljaira használtassék fel.

B) Polgári iskolák.

4. A már meglevő polgári fiú-iskolák a tervezett VII. osztályu polgári iskola sürgős létesítése után ilyenekké minél előbb kiegészíttessenek s a helyes irányu nevelés, a kellő felügyelet, az erkölcsi élet és az egészség óvása érdekében mind a fiuk, mind pedig a leányok számára állított polgári iskolák benlakással, tápintézzettel és ösztöndíjakkal kapcsoltassanak össze.

5. Miután kilátásban van, hogy Tordán és Gyergyószentmiklóson középiskolák állittatnak, Tordán a jelenlegi állami polgári iskola az előbbi pontban ajánlottak keresztülvitelével hagyassék meg, a gyergyószentmiklósi polgári iskola pedig az algyemi. létesítése esetén, a mi csak idő kérdése lehet teljesen állami kezelésbe véve, a vármezye csiki részének valamely alkalmás pontjára helyeztessék át.

6. Marosvásárhelyen a községi polgári a 4-ik pontban ajánlottak figyelembe vételével államosíttassék.

7. A csikszeredai és gyergyószentmiklósi polgári leányiskola, mint a magasabb nőnevelést szolgáló intézmények fejlesztessenek és erősíttessenek s a mennyiben ehhez az iskolafentartók kellő alappal nem rendelkeznének, ezek részére államsegély eszközöltessék ki. A „Kézdivásárhelyi Jótékony Nőegyesület“ polgári leányiskolája pedig, mely életképességét bebizonyította, a mellett közszükséglet képez s az ottani társadalom is az iskola fenmaradásáért nagy áldozatot hozott, teljesen állami kezelésbe vétessék.

8. Az összes polgári leányiskolákba a női kézimunkatanítás oly irányban módosíttassék, hogy a gyakorlati életnek megfeleljen.

9. Szászrégenben az 5% os pótdónak szükség esetén hivatalból való kiróvásával is, állam polgári fiú és leányiskola létesíttessék, esetleg, ha a helykérdés ott nehézségbe ütköznék: az azzal teljesen egybeépült Magyarrégenbe, Marosludason szintén állami polgári iskola létesíttessék.

C) Felső kereskedelmi iskola.

10. Csikszeredán önállóan, Gyergyószentmiklóson avagy Ditróban, Marosvásárhelyen adig is, míg a polgári iskola tervezet reformja keresztül vitetnék, a polgári iskolák mellé állami költségen felső kereskedelmi iskolák állitassanak fel.

D) Női kereskedelmi tanfolyamok.

11. Csikszeredán és Kézdivásárhelyen az ottani polgári leányiskolák mellett női kereskedelmi tanfolyamok létesítendőek állami költségen.

17. Közművelődési segédintézmények.

— Előadó: Dr. Csernátoni Gyula. —

A kongresszus kimondja, hogy:

1. Az E. M. K. E. és a Székely-Társaságok segítségének, illetve közreműködésének igénybevételével a székely vármegyék minden községében „Közművelődési Kör“ alakítandó.

2. A Közművelődési Kör közös elnökkel, választmánynyal és közös alapszabályok keretében alosztályokként magában foglalja: az olvasókört a népkönyvtárral; a daloskört és zenekart; továbbá az ifjúsági és mértékletességi egyesületeket, a melyek mindenikének élén mint közvetlen vezető egy-egy alelnök áll, a kik az egyes alosztályok kebeléből választandó 2—2 taggal együtt egyszersmind a „Közművelődési Kör“ választmányban is helyet foglalnak.

3. A „Közművelődési Kör“ tagja közül, de ettől függetlenül, illetve külön alapszabályokkal lehetőleg minden községben, de nagyobbak feltétlenül megalakítandók még az illetékes hatóságok támogatása mellett és az evégre fönnálló törvényes rendelkezések keretében: a tüzoltó-egyesületek.

4. Egyházi és polgári hatóságok figyelme fölhivandó, hogy közös alapon együttesen dolgozzanak a szétforgácsolás, a társadalmi elkülönítés megakadályozására.

5. A szegény gyermekek fölruházására, kik különösen a téli időszakban egyes ruhadarabok hiányában nem járhatnak iskolába, községenként segítő-egyesületek alakítandók a „Közművelődési Kör“-ök keretében.

6. A „Közművelődési Kör“-ök helységenként lépjenek egymással szövetségre s az E. M. K. E. vezetése és a Székely-Társaságok közreműködése mellett a fajszeretet fokozására s a nemzeti öntudat és összetartozás érzetének fejlesztésére kétvétenként valamelyik székely városban egy torna játékokkal (tüzoltó-gyakorlatokkal), hazafias dalokkal, történelmünk nagy alakjait dicsőítő előadásokkal, vagy a cél elérésére vezető más programpontokkal összekötött ünnepek rendeztessenek, még pedig különös gondot fordítva arra, hogy ezen ünnepekre nemcsak a hazában, de a Romániában élő székelyek is minnél nagyobb számmal megjelenjenek.

Közegészségügy.

— Előadó: Nagy Sándor.

A kongresszus kimondja, hogy:

1. A Székelyföld egészségügyi viszonyainak általános javítása az egészségügyi közszolgálat államosítása előtt, esetleg azzal kapcsolatosan a székely törvényhatóságoknak az 1876. évi XIV. t.-cz. keretében helyes, egyöntetű, a viszonyoknak megfelelő „egészségügyi szabályrendelet“ megalkotásával és életbeleptetésével érhető el. Különösen hangsúlyozza, hogy a kis városokban égető szükségét képező egészségügyi berendezések, nevezetesen az ivóvíz és csatornázásról való gondoskodás a városok és lakosok vagyontalanságuk miatt, csak az állam anyagi támogatása mellett létesíthetők.

2. A nagymérvő gyermekhalandóság csökkentésére szükséges a népnek a kisdédek csel-szerő ápolására és gondozására való oktatása a Székely-Társaságok által rendezendő népszerű előadások útján. Tekintettel arra a tapasztalati tényre, hogy az ujszülöttek betegségeiben a nép első sorban a szülésznők tanácsát veszi igénybe, kívánatosnak tartja, miszerint gondoskodják az állam arról, hogy a szülésznők felismerően a tudáskörükbe tartozó betegségeket, kötelesek legyenek a gyermekek kellő időben való orvoslása végett betegülés esetén bármely orvosnak közvetlenül, vagy szükség szerint a községi előljáróság útján is jelentést tenni. Az ujszülöttek megmentése érdekében pedig a tervezett lelencházak sürgős felállítását szükségesnek tartja.

3. A községenként vagy községcsoportonként szervezendő Székely Társaságok alkossanak mértékletességi egyesületeket, tartsanak népszerű előadásokat a szeszitalok káros hatásáról.

4. Hogy a szesz italok rendszeres megszokása korlátoztassék, felkéri a cseléd tartó és munkaadó gazdákat, hogy az eddig szokásban volt pálinkaadagokat cselédjeik, illetve munkásaik részére ne természetben, hanem pénzben adják ki.

5. Tekintettel arra, hogy a járvány ragályos betegségek a Székelyföldön aránylag nagymérvű áldozatokat követelnek, minek oka a ragályos bántalmak ellen alkalmazni szokott óvrendszabályok hiányos, elégtelen, nem egyöntetű alkalmazásában rejlik, felkéri a kormányt, hogy gondoskodják megfelelő járványtörvényről, tegye kötelezővé a tuberkulózis esetek bejelentését és a megfelelő fertőtlenítést, szervezze a községi egészségügyi biztosokat.

6. Az elégtelen táplálkozás javítása céljából fölhívja a Székely Társaságokat, hogy népszerű előadások útján törekedjenek a népet a helyes és olcsó táplálkozásra megtanítani. Községenként tartsák nyilván a szűkölködőket s találjanak módot a meglévő nyomor enyhítésére.

7. A lakásviszonyok javítása céljából feltétlenül szükségesnek tartja a megyei építkezési szabályrendeletek oly módon eszközözendő átalakítását, hogy azokban az egészségügy követelményei is érvényesüljenek.

8. A népoktatási intézetekben úgy a rendes, mint az ismétlő-iskolákban különös gond fordítandó a miniszteri rendelettel külföldben is elrendelt egészségügy és kivált a legszükségesebb közegészségügyi ismeretek gyakorlatias irányban való tanítására.

E. M. K. E. népkönyvtárak, daloskörök és ifjusági egyesületek.

I. Népkönyvtárak.

— A dőlt betűkkel szedettek a mult közgyűlés óta létesültek. —

- Abosfalvi *Emke*-népkönyvtár. (Kis-Küküllővm.)
- Alsórákosi *Emke*-népkönyvtár. (Nagy-Küküllővm.)
- Apáczai *Emke* népkönyvtár. (Brassóvm.)
- Aranyosrákosi *Emke*-népkönyvtár. (Torda-Aranyosvm.)
- 5 Bácsfalusi *Emke*-népkönyvtár. (Brassóvm.)
- Bádoki *Emke* népkönyvtár. (Kolozsvm.)
- Bágyoni *Emke*-népkönyvtár. (Torda-Aranyosvm.)
- Balászfalvi *Emke*-népkönyvtár. (Alsó Fehérvvm.)
- Bánffyhungyadi *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
- 10 Barcaujfalusi *Emke* népkönyvtár. (Brassóvm.)
- Bedei *Emke*-népkönyvtár. (Maros Tordavárm.)
- Berekereszturi *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Beresztelki *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Beszterczei *Emke*-népkönyvtár. (Besztercze Naszódvm.)
- 15 Bodolai *Emke*-népkönyvtár. (Háromszékvvm.)
- Bolyai *Emke*-népkönyvtár. (Nagy-Küküllővm.)
- Bonczhidai *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
- Borgóbeszterczei *Emke*-népkönyvtár. A fűrésztelepen. (Besztercze-Naszódvm.)
- Borgóprundi *Emke*-népkönyvtár. (Besztercze-Naszódvm.)
- 20 Brádi *Emke*-népkönyvtár. (Hunyadvvm.)
- Brassói I-ső *Emke*-népkönyvtár. A Magyar Polgári Kör helyiségében. (Brassóvm.)
- Brassói II-ik *Emke*-népkönyvtár. Az Iparos ifjak önképző és betegsegélyző egylete helyiségében. (Brassóvm.)
- Brassói III-ik *Emke*-népkönyvtár. Bolognai városrészben. (Brassóvm.)
- Brassói IV-ik *Emke*-népkönyvtár. Az iparos tanoncziskola önképzőköre helyiségében (Brassóvm.)
- 25 Brassói V-ik *Emke*-népkönyvtár. A Brassóvármegyei tanítótestület olvasóköre helyiségében. (Brassóvm.)
- Budapesti *Emke* népkönyvtár. A Pædagogium Országos tanszer muzeumánál. (Pest-Pilis-Solt-Kiskunvm.)
- Buzaházai *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Bürkösi *Emke*-népkönyvtár. (Nagy-Küküllővm.)
- Csegezi *Emke*-olvasókör. Torda-Aranyosvm.)
- 30 Csekefalvi *Emke*-népkönyvtár. (Udvarhelyvm.)
- Csernátfalusi *Emke*-népkönyvtár. (Brassóvm.)
- Csikbánfalvi *Emke* népkönyvtár. (Csikvm.)
- Derzsi *Emke*-népkönyvtár. (Udvarhelyvm.)
- Dévai *Emke*-népkönyvtár. (Hunyadvvm.)
- 35 Dévai „Csángótelepen“ *Emke*-népkönyvtár. (Hunyadvvm.)
- Dombói *Emke*-népkönyvtár. (Kis-Küküllővm.)
- Dombosi *Emke*-népkönyvtár. (Nagy-Küküllővm.)
- Erdőszengyeli *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Erdőszentgyörgyi *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- 40 Esztelneki *Emke*-népkönyvtár. (Háromszékvvm.)
- Felenyedi *Emke*-népkönyvtár. (Alsó-Fehérvvm.)
- Felsőszováti *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
- Fiátfalvi *Emke*-népkönyvtár. (Udvarhelyvm.)
- Gerendkereszturi *Emke*-népkönyvtár. (Torda-Aranyosvm.)
- 45 Gernyeszegi *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Gödemesterháza *Emke* népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Gyergyóbékási *Emke*-népkönyvtár. (Csikvm.)
- Gyergyóbelbori *Emke*-népkönyvtár. (Csikvm.)
- Halmágyi *Emke*-népkönyvtár. (Nagy-Küküllővm.)
- 50 Héderfáji *Emke*-népkönyvtár. (Kis-Küküllővm.)
- Hétfalusi-központi *Emke*-népkönyvtár. (Brassóvm.)
- Homoródhézsi *Emke*-népkönyvtár. (Nagy-Küküllővm.)

- Homoródoklándi *Emke*-népkönyvtár. (Udvarhelyvm.)
- Horgospataikai *Emke*-népkönyvtár. (Szolnok-Dobokavm.)
- 55 Hosszúasszói *Emke*-népkönyvtár. (Kis-Küküllővm.)
- Hosszúfalú-alszegi *Emke*-olvasókör. (Brassóvm.)
- Hosszúfalú-fürészmezei *Emke*-olvasókör. (Brassóvm.)
- Kakasdi *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Kalotaszentkirály-Zentelkei *Emke*-népolvasókör. (Köozsvm.)
- 60 Kányádi *Emke*-népkönyvtár. (Udvarhelyvm.)
- Kendilónai *Emke* népkönyvtár. (Szolnok Dobokavm.)
- Kibédi *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Kisfülpösi *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
- Kisgalambfalvi *Emke*-népkönyvtár. (Udvarhelyvárm.)
- 65 Kiskapusi *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
- Kiskapusi *Emke*-népkönyvtár. (Nagy-Küküllővm.)
- Kissebesi *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
- Kőbóri *Emke*-népkönyvtár. (Nagy-Küküllővm.)
- Kolozsvári *Emke*-népkönyvtár. A Milleniumi elemi iskolahelyiségében. (Kolozsvm.)
- 70 Korodszentmártoni *Emke*-népkönyvtár. (Kis-Küküllővm.)
- Koronkai *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Kovácsnai *Emke*-népkönyvtár. (Háromszékvm.)
- Kőhalomi *Emke*-népkönyvtár. (Nagy-Küküllővm.)
- Körösi *Emke* népkönyvtár. (Háromszékvm.)
- 75 Körösbányai *Emke*-népkönyvtár. (Hunyadvm.)
- Köszvényesremetei *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Küküllőszéplaki *Emke*-népkönyvtár. (Kis-Küküllővm.)
- Küküllővári *Emke*-népkönyvtár. (Kis-Küküllővm.)
- Lajosfalvai *Emke*-népkönyvtár. (Besztercze-Naszódvm.)
- 80 Lozsádi *Emke* népkönyvtár. (Hunyadvm.)
- Magyarbikali *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
- Magyardécei *Emke*-népkönyvtár. (Szolnok-Dobokavm.)
- Magyarfordorháza *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
- Magyarfrátai *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
- 85 Magyarfülpösi *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Magyarnagyzsombori *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
- Magyarnemegyei *Emke*-népkönyvtár. (Besztercze-Naszódvm.)
- Magyarrégeni *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Magyarsárosi *Emke*-népkönyvtár. (Kis-Küküllővm.)
- 90 *Maksai Emke* népkönyvtár. (Háromszékvm.)
- Marosbogáti *Emke*-népkönyvtár. (Torda-Aranyosvm.)
- Marosszentgyörgyi *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Marosszentkirályi *Emke*-népkönyvtár. (Maros Tordavm.)
- Marosvécsi *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- 95 Medgyesi *Emke*-népkönyvtár. (Nagy-Küküllővm.)
- Mezőbándi *Emke*-népkönyvtár. (Maros Tordavm.)
- Mezőnagycsáni *Emke* népkönyvtár. (Torda-Aranyosvm.)
- Mezőpaniti Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Mezőzáhi *Emke*-népkönyvtár. (Torda-Aranyosvm.)
- 100 Mikefalvi *Emke*-népkönyvtár. (Kis-Küküllővm.)
- Mocsi *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
- Mohai *Emke*-népkönyvtár. (Nagy-Küküllővm.)
- Muzsnai *Emke*-népkönyvtár. (Nagy-Küküllővm.)
- Nagybaczoni Emke*-népkönyvtár. (Háromszékvm.)
- 105 Nagyborosnyói *Emke* népkönyvtár. (Háromszékvm.)
- Nagyölvési *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
- Nagysajói *Emke*-népkönyvtár. (Besztercze-Naszódvm.)
- Nagysármási *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
- Nagyselyki *Emke*-népkönyvtár. (Nagy-Küküllővm.)
- 110 Nagysolymosi *Emke*-népkönyvtár. (Udvarhelyvm.)
- Nagyszebeni-Iső *Emke*-népkönyvtár. A Ferencz József helyőrségi kórházban. (Szebenvm.)
- Nagyszebeni II-ik *Emke*-népkönyvtár. Az ev. ref. énekkar helyiségében. (Szebenvm.)
- Nagyteremi-Teremujfalusi *Emke*-népkönyvtár. (Kis-Küküllővm.)
- Naszódi *Emke*-népkönyvtár. (Besztercze-Naszódvm.)
- 115 *Nyéni Emke*-népkönyvtár. (Háromszékvm.)
- Offenbányai *Emke*-népkönyvtár. (Torda-Aranyosvm.)

- Oláh brett yei *Emke-népkönyvtár.* (Hunyadv.)
 Óradnai *Emke-népkönyvtár.* (Besztercze-Naszódvm.)
 Ördögkereszturi *Emke-népkönyvtár.* (Kolozsv.)
 120 Pákéi *Emke-népkönyvtár.* (Háromszékvm.)
 Palotailvai *Emke-népkönyvtár.* (Maros-Tordavm.)
 Pestessólyomkői *Emke-népkönyvtár.* (Biharvm.)
 Petrozsényi *Emke-népkönyvtár.* (Hunyadv.)
 Pipei *Emke-népkönyvtár.* (Kis-Küküllövm.)
 125 Pürkerczi *Emke-olvasókör.* (Brassóvm.)
 Radnaborbereki *Emke-népkönyvtár.* (Besztercze Naszódvm.)
 Rettegi *Emke-népkönyvtár.* (Szolnok-Dobokvm.)
 Rétyi *Emke-népkönyvtár.* (Háromszékvm.)
 Sajószentandrási *Emke-népkönyvtár.* (Szolnok-Dobokavm.)
 130 Segesvári *Emke-népkönyvtár.* Magyar Polgári Kör helyiségében (Nagy-Küküllövm.)
 Sepsiszentgyörgyi *Emke-népkönyvtár.* (Háromszékvm.)
 Sótálvi *Emke-népkönyvtár.* (Besztercze Naszódvm.)
 Somogyomi *Emke-népkönyvtár.* (Kis-Küküllövm.)
 Szakadati *Emke-népkönyvtár.* (Szebenvm.)
 135 Szászbonyhai *Emke-népkönyvtár.* (Kis-Küküllövm.)
 Szászbrétei *Emke-népkönyvtár.* (Szolnok-Dobokvm.)
 Szászczegői *Emke-népkönyvtár.* (Szolnok-Dobokavm.)
 Szászkisalmási *Emke-népkönyvtár.* (Kis Küküllövm.)
 Szászsebesi *Emke-népkönyvtár.* (Szebenvm.)
 140 Szederjesi *Emke-népkönyvtár.* (Udvarhelyvm.)
 Széki *Emke-népkönyvtár.* (Szolnok-Dobokavm.)
 Szentbenedeki *Emke-népkönyvtár.* (Alsó-Fehérv.)
 Szentgericzei *Emke-népkönyvtár.* (Maros-Tordavm.)
 Szentivánlaborfalvai *Emke-népkönyvtár.* (Háromszékvm.)
 145 Szépkenyérűs-szentmártoni *Emke-népkönyvtár.* (Szolnok-Dobokavm.)
 Szilágycsehi *Emke-népkönyvtár.* (Szilágyvm.)
 Szucsáki *Emke-népkönyvtár.* (Kolozsv.)
 Tacsi *Emke-népkönyvtár.* (Besztercze-Naszódvm.)
 Tatrangi *Emke-olvasókör.* (Brassóvm.)
 150 Torboszlói *Emke-népkönyvtár.* (Maros-Tordavm.)
 Toroczkói *Emke-népkönyvtár.* (Torda-Aranyosvm.)
 Turi *Emke-olvasókör.* (Torda-Aranyosvm.)
 Türkösi *Emke-olvasókör.* (Brassóvm.)
 Úzdiszentszéteri *Emke-népkönyvtár.* (Kolozsv.)
 155 Ürmösi *Emke-népkönyvtár.* (Nagy-Küküllövm.)
 Vajdaszentiványi *Emke-népkönyvtár.* (Maros-Tordavm.)
 Válaszúti *Emke-népkönyvtár.* (Kolozsv.)
 Vargyasi *Emke-népkönyvtár.* (Udvarhelyvm.)
 Verespataki *Emke-népkönyvtár.* (Alsó-Fehérv.)
 160 Vizaknai *Emke-népkönyvtár.* (Alsó-Fehérv.)
 Völcsöki *Emke-népkönyvtár.* (Szilágyvm.)
 Zágoni *Emke-népkönyvtár.* (Háromszékvm.)
 Zajzoni *Emke-népkönyvtár.* (Brassóvm.)
 Zselyki *Emke-népkönyvtár.* (Besztercze-Naszódvm.)
 165 Zsoboki *Emke-népkönyvtár.* (Kolozsv.)

Előjegyzett népkönyvtárak.

- Alsószentmihályfalvi *Emke-népkönyvtár.* (Torda-Aranyosvm.)
 Aranyospolyáni *Emke-népkönyvtár.* (Torda-Aranyosvm.)
 Bereczki *Emke-népkönyvtár.* (Háromszékvm.)
 Bibarézfalvi *Emke-népkönyvtár.* (Udvarhelyvm.)
 170 Bodonkúti *Emke-népkönyvtár.* (Kolozsv.)
 Borsai *Emke-népkönyvtár.* (Kolozsv.)
 Bósi *Emke-népkönyvtár.* (Maros-Tordavm.)
 Brassói VI-ik *Emke-népkönyvtár.* A bolgárszegi Iparos-Otthon helyiségében. (Brassóvm.)
 Csernakeresztúri *Emke-népkönyvtár.* (Hunyadv.)
 175 Csikszentimrei *Emke-népkönyvtár.* (Csikvm.)
 Demeterfalvai *Emke-népkönyvtár.* (Maros-Tordavm.)
 Désaknai *Emke-népkönyvtár.* (Szolnok-Dobokavm.)
 Egeresi *Emke-népkönyvtár.* (Kolozsv.)
 Felsőszállás-pataki *Emke-népkönyvtár.* (Hunyadv.)
 180 Gyéresi *Emke-népkönyvtár.* (Torda-Aranyosvm.)

- Harasztkeréki *Emke* népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
 Harasztosi *Emke*-népkönyvtár. (Torda-Aranyosvm.)
 Hátszegi *Emke*-népkönyvtár. (Hunyadv.)
 Iklandi *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
 185 Kézdivásárhelyi *Emke*-népkönyvtár. (Háromszékvm.)
 Kidei *Emke* népkönyvtár. (Kolozsvm.)
 Kolozsvári *Emke*-népkönyvtár. A Petőfi-utcai községi iskola helyiségében. (Kolozsvm.)
 Kövendi *Emke*-népkönyvtár. (Torda-Aranyosvm.)
 Mezőörményesi *Emke* népkönyvtár. (Kolozsvm.)
 190 Nagyalmászi *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
 Nagypestényi *Emke*-népkönyvtár. (Hunyadv.)
- Nyárádszentlászlói *Emke*-népkönyvtár. (Maros-Tordavm.)
 Oláhdelelői *Emke*-népkönyvtár. (Torda-Aranyosvm.)
 Pócsfalvi *Emke*-népkönyvtár. (Kis-Küküllővm.)
 195 Sinfalvi *Emke*-népkönyvtár. (Torda-Aranyosvm.)
 Szászdányáni *Emke*-népkönyvtár. (Kis-Küküllővm.)
 Szászlónai *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
 Szásznyiresi *Emke* népkönyvtár. (Szolnok-Dobokavm.)
 Szavai *Emke*-népkönyvtár. (Kolozsvm.)
 200 Székelykeresztúri *Emke*-népkönyvtár. (Udvarhelyvm.)
 Tancsi *Emke* népkönyvtár. (Kolozsvm.)
 Zalatnai *Emke*-népkönyvtár. (Alsó-Fehérv.)

II. Daloskörök.

- Ádámosi *Emke*-daloskör. (Kis-Küküllővm.)
 Algyógyi *Emke*-daloskör. (Hunyadv.)
 Alsórákosi *Emke*-daloskör. (Nagy-Küküllővm.)
 Alsósófalvai *Emke*-daloskör. (Udvarhelyvm.)
 5 Alsószentmihályfalvi *Emke*-daloskör. (Torda-Aranyosvm.)
 Apáczai *Emke*-daloskör. (Brassóvm.)
 Bágyni *Emke*-daloskör. (Torda-Aranyosvm.)
 Barcauifalu *Emke*-daloskör. (Brassóvm.)
 Bereczki *Emke*-daloskör. (Háromszékvm.)
 10 Beresztelki *Emke*-daloskör. (Maros-Tordavm.)
 Bodolai és Nyéni *Emke*-daloskör. (Háromszékvm.)
 Bodonkúti *Emke*-daloskör. (Kolozsvm.)
 Borgóprundi *Emke*-daloskör. (Beszterce-Naszódvm.) Alakulóban.
 Brassóiiparosifj. *Emke*-daloskör. (Brassóvm.)
 15 Buzaházai *Emke*-daloskör. (Maros-Tordavm.)
 Bürkösi *Emke*-daloskör. (Nagy-Küküllővm.)
 Csegezi *Emke*-daloskör. (Torda-Aranyosvm.)
 Csekefalvi *Emke*-daloskör. (Udvarhelyvm.)
 Csernakeresztúri *Emke*-daloskör. (Hunyadv.)
 20 Csertészholdi *Emke*-daloskör. (Hunyadv.) Megszűnt.
 Datki *Emke*-daloskör. (Nagy-Küküllővm.)
 Derzsi *Emke*-daloskör. (Udvarhelyvm.)
 Dévai *Emke*-daloskör. (Hunyadv.)
- Dombóói *Emke*-daloskör. (Kis-Küküllővm.)
 25 Dombosi *Emke*-daloskör. (Nagy-Küküllővm.) Alakulóban.
 Fehéregyházai *Emke*-daloskör. (Nagy-Küküllővm.)
 Felsőszentmihályfalvi *Emke*-daloskör. (Nagy-Küküllővm.)
 Fogarasi *Emke*-dalegyesület. (Fogarasm.)
 Gövásdiai *Emke*-daloskör. (Hunyadv.)
 30 Gyergyószentmiklósi *Emke*-dalegyesület. (Csikvm.)
 Gyulafehérvári *Emke*-dalegyesület. (Alsó-Fehérv.)
 Halmágyi *Emke*-daloskör. (Alsó-Fehérv.)
 Harasztosi *Emke*-daloskör. (Torda-Aranyosvm.)
 Héderfáji *Emke*-daloskör. (Kis-Küküllővm.) Megszűnt.
 35 Hétfalusi *Emke*-daloskör. (Brassóvm.)
 Homoródhévizi *Emke*-daloskör. (Nagy-Küküllővm.)
 Homoródszentmártoni *Emke*-daloskör. (Udvarhelyvm.)
 Iklandi *Emke*-daloskör. (Maros-Tordavm.) Alakulóban.
 Ilenczfalvi *Emke*-daloskör. (Maros-Tordavm.)
 40 Kakasdi *Emke*-daloskör. (Maros-Tordavm.)
 Kányádi *Emke*-daloskör. (Udvarhelyvm.)
 Kercsedi *Emke*-daloskör. (Torda-Aranyosvm.)
 Kerelőszentpáli *Emke*-daloskör. (Kis-Küküllővm.)
 Kiskapusi *Emke*-daloskör. (Kolozsvm.)

- 45 Kiskapusi *Emke*-daloskör (Nagy-Küküllővm.)
 Koronkai *Emke*-daloskör. (Maros-Tordavm.)
 Körösi *Emke*-daloskör. (Háromszékvm.)
 Krizbai *Emke*-daloskör. (Brassó.)
 Küküllővári *Emke*-daloskör. (Kis-Küküllővm.)
- 50 Lajosfalvi *Emke*-daloskör. (Beszterce-Naszódvm.)
 Lozsádi *Emke*-daloskör. (Hunyadvm.)
 Magyar-nemeyei *Emke*-daloskör. (Beszterce-Naszódvm.)
 Maksai *Emke*-daloskör. (Háromszékvm.)
 Mészköi *Emke*-daloskör. (Torda-Aranyosvm.)
- 55 Mezőnagyecsi *Emke*-daloskör. (Torda-Aranyosvm.)
 Mezősámsondi *Emke*-daloskör. (Maros-Tordavm.)
 Mohai *Emke*-daloskör (Nagy-Küküllővm.)
 Muzsnai *Emke*-daloskör. (Nagy-Küküllővm.)
 Nagyi *Emke*-daloskör (Hunyadvm.)
- 60 Nagybaczoni *Emke*-daloskör. (Háromszékvm.)
 Nagyborosnyói *Emke*-daloskör (Háromszékvm.)
 Nagysajói *Emke*-daloskör. (Beszterce-Naszódvm.)
 Nagysármási *Emke*-daloskör. (Kolozsvárvm.)
 Nagyselyki *Emke*-daloskör. (Nagy-Küküllővm.)
- 65 Nagysolymosi *Emke*-daloskör. (Udvarhelyvm.)
 Nagyszebeni *Emke*-védnöksége alatt álló ev. ref. énekkar. (Szebenvm.)
 Küküllővm.)
 Nagyteremi-Teremujfalusi *Emke*-daloskör. (Kis-Küküllővm.)
 Naszódi *Emke*-daloskör. (Beszterce-Naszódvm.)
 Nyárádszentlászlói *Emke*-daloskör. (Maros-Tordavm.)
- 70 Óradnai *Emke*-dalegység. (Beszterce-Naszódvm.)
 Pákéi *Emke*-daloskör. (Háromszékvm.)
 Pipei *Emke*-daloskör. (Kis-Küküllővm.)
 Rétyi *Emke*-daloskör. (Háromszékvm.)
 Sajószentandrási *Emke*-daloskör. (Szolnok-Dobokavm.)
- 75 Sárpataki *Emke*-daloskör. (Maros-Tordavm.)
 Sinfalvi *Emke*-daloskör. (Torda-Aranyosvm.)
 Sófalvi *Emke*-daloskör. (Beszterce-Naszódvm.)
 Szapáryfalvi *Emke*-daloskör. (Krássó Szörényvm.)
 Szászbrétei *Emke*-daloskör. (Szolnok-Dobokavm.)
- 80 Szászdányáni *Emke*-daloskör. (Kis-Küküllővm.) Alakulóban.
 Szászmatéi *Emke*-daloskör. (Szolnok-Dobokavm.)
 Szászsebesi *Emke*-daloskör. (Szebenvm.)
 Szederjesi *Emke*-daloskör. (Udvarhelyvm.)
 Szentgericzei *Emke*-daloskör. (Maros-Tordavm.)
- 85 Szépkenyereszentmártoni *Emke*-daloskör. (Szolnok-Dobokavm.)
 Szucsáki *Emke*-daloskör. (Kolozsvm.)
 Tacsai *Emke*-daloskör (Beszterce-Naszódvm.)
 Tatrangi *Emke*-daloskör. (Brassóvm.)
 Topánfalvi *Emke*-daloskör. (Torda-Aranyosvm.)
- 90 Turi *Emke*-daloskör. (Torda-Aranyosvm.)
 Türkösi *Emke*-daloskör. (Brassóvm.)
 Űrmösi *Emke*-daloskör. (Nagy-Küküllővm.)
 Válaszuti *Emke*-daloskör. (Kolozsvm.)
 Zágoni *Emke*-daloskör. (Háromszékvm.)
- 95 Zselyki *Emke*-daloskör. (Beszterce-Naszódvm.)
 Zsoboki *Emke*-daloskör. (Kolozsvm.)

III. Ifjúsági-egyesületek.

- Apáczai *Emke*-ifjúsági egyesület. (Brassóvm.)
 Barczaujfalusi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Brassóvm.)
 Bibarczfalvi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Udvarhelyvm.)
 Buzaházi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Maros-Tordavm.)
- 5 Csikgyimesbükki *Emke*-ifjúsági egyesület. (Csikvm.)
 Dálnoki *Emke*-ifjúsági egyesület. (Háromszékvm.)
 Derzsi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Udvarhelyvm.)
 Esztelnek, kurtapatak, bélafalva, csomortáni *Emke*-ifjúsági egyesület. (Háromszékvm.)
 Feldobolyi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Háromszékvm.)
- 10 Felsősófalvi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Udvarhelyvm.)
 Hidvégi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Háromszékvm.)
 Ilenczfalvi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Maros-Tordavm.)
 Kézdialmási *Emke*-ifjúsági egyesület. (Háromszékvm.)
 Kibédi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Maros-Tordavm.)

- 15 Kis galambfalvi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Udvarhelyvm.)
Lemhényi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Háromszékvm.)
Magyarfülpösi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Maros-Tordavm.)
Magyarhermányi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Udvarhelyvm.)
Maksai *Emke*-ifjúsági egyesület. (Háromszékvm.)
20 Nagybaczoni *Emke*-ifjúsági egyesület. (Háromszékvm.)
Nyéni *Emke*-ifjúsági egyesület. (Háromszékvm.)
Rétyi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Háromszékvm.)
Szálvai *Emke*-ifjúsági egyesület. Besztercze-Naszódvm.)
Szászdányáni *Emke*-ifjúsági egyesület. (Kis-Küküllővm.)
25 Szentivánlaborfalvi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Háromszékvm.)
Topánfalvi *Emke*-ifjúsági egyesület. (Torda-Aranyosvm.)
Zalatnai *Emke*-ifjúsági egyesület. (Alsó Fehérvm.)

G)

Fiókválasztmányok.

I.

Budapest székesfővárosi választmány.

Elnök: D e s s e w f f y Aurél gróf, v. b. t. t., főrendiházi tag. Jegyző: R é n y i Dezső székesfővárosi főjegyző.

II.

Debreczen sz. kir. városi és Hajdumegyei választmány.

— Székhely: Debreczen. —

Elnök: D e g e n f e l d József gróf, Hajduvm. és Debreczen sz. kir. város ny. főispánja. Alelnökök: S i m o n f f y Imre kir. tan., polgármester. K a r a p Móricz nagybirtokos. Titkár: M á r k Endre dr., ügyvéd. Jegyzők: dr. V i c z i á n István főispáni titkár és P é t e r Gábor rendőrfelügyelő. Pénztáros: B é s z l e r Károly árvasz. elnök. Ellenőr: R o n c s i k Lajos v. főszámvevő.

III.

Aradvármegyei és városi választmány.

— Székhely: Arad. —

Ujjászervezés alatt áll.

IV.

Szentes városi és vidéki választmány.

— Székhely: Szentes.

Ujjászervezés alatt áll.

V.

Alsó-Fehérvármegyei választmány.

— Székhely: Nagyenyed. —

Elnök: Z e y k Dániel főispán. Alelnökök: C s a t ó János kir. tan., ny. alispán. gróf B e t h l e n Sándor orsz. képvis., földbirtokos. Titkár és h. pénztáros: G á s p á r János ny. vm. főjegyző. Ellenőr: T ó t h Miklós árvaszéki elnök.

Alsó-Fehérvármegyei választmányunk rendezi Nagyenyed város képviselőtestületével és közönségével f. évi jun. hó 2-án tartandó XIX. rendes közgyűlésünket.

VI.

Sz. 7—993.

Balázsfalvi vidéki kör.

Elnök: Szatmári E n y e d i Lajos kir. ítélőtáblai bíró, balázsfalvi járásbíró; alelnök: S i m o n f f y Alajos balázsfalvi járási főszolgabíró; jegyző: C s e r e s z n y é s Ödön balázsfalvi ev. ref. lelkes; pénztárnok: S c h i e s z l Károly balázsfalvi gyógyszerész; könyvtárnok: S y l v e s t e r Irén óvónő. Ezenkívül 9 rendes s 1 pótvalasztmányi tag.

Körünk választmánya az 1902. évben egy ülést tartott. Ez ülésen intézkedett a központ által kieszközölt s a „Muzeumok és könyvtárak Országos tanácsa“ által adományozott, választmányunk felügyeletére bízott, 330 kötetből álló 1000 K értékű népkönyvtár használatba bocsátása iránt; miután azonban e határozatát adományozó T a n á c s o d a kívánja módosíttatni, hogy a könyvtár

használata teljesen ingyenes legyen, a használatba bocsátás iránt választmányunk legközelebről tartandó ülésén fog határozni. Ugyanazon ülésen elhatározott, hogy körünk könyvtára a kaszinótól visszavéttetik s a népkönyvtár kezelésével megbízott könyvtárnok kezelésére bizatik, oly czélből, hogy a két könyvtár kezelése lehetőleg egyöntetűvé tétessék.

Balázsfalva, 1903. április 20.

Enyedy Lajos, elnök.

Cseresznyés Ödön, jegyző.

VII.

Sz. 29—903.

Gyulafehérvár sz. kir. városi választmány.

A választmány körében a lefolyt évben változás nem fordult elő. A választmány elnöke *Novák Ferencz*, kir. tanácsos, polgármester; alelnökök: *Ávéd Jákó*, gymn. igazgató és dr. *Elekes Viktor*, ev. ref. esperes; jegyző: dr. *Gál Béla*; pénztáros: *Csecskedy József*, városi pénztárnok; ellenőr: *Roska József*, városi rendőrkapitány; jogtanácsos: dr. *Mayer Ödön*, ügyvéd.

Az 1902 évben volt a fiókkörnek 12 alapító, 130 rendes és 1 pártoló tagja. Az év folyamata alatt belépett 9 új tag; tehát volt összesen 152 tagja. Ezek közül elhalt 6 rendes tagja: *Baruch Antonia*, *Bartha Gyözöné*, *Friedmann Márton*, *Jakabfy Albert*, *Moskovits Hermán* és *Válya Antal* és 14 tagja a város területéről más helyre távozott. A tagsági díjnak egy része a tagok által közvetlen a központba küldetett be; a fiókkör pénztárába befolyt 356 K pedig a központi pénztárba beszállított.

Az év folyamata alatt tartatott egy közgyűlés és 4 választmányi ülés.

Gyulafehérvárt, 1903. április.

Novák Ferencz, elnök.

VIII.

Besztercze-Naszódvármegyei választmány.

Sz. 21—903.

— Székhely: Besztercze. —

A Besztercze-Naszódvármegyei Emke-választmány rendes évi közgyűlését f. április hó 19-én tartotta meg a „Beszterczei Kör“ helyiségében. *Tamás Károly* kir. ítélő táblai bíró elnöklete alatt Az elnök rövid megnyitója után, a jegyzőkönyv hitelesítők küldetiek ki. Ezután *Mihály Gábor*, a választmányt buzgó titkára olvasta fel részletes jelentését a választmány múlt évi működéséről, melyet alább egész terjedelmében közlünk. E jelentés kapcsán a közgyűlés köszönetet szavazott a központi Igazgató választmánynak a múlt év folyamán a vármegye területén kiutalt többféle segélyezéseért és a titkárnak ügyhuzgó működéséért. A múlt évi számadás is helybenhagyatott és *Rohrlích Ede* pénztárosnak a pontos kezelésért szintén köszönet szavaztatott. Ezután megállapított a költségvetés, melynek rendjén az Emke óvónak és Székely-társaságnak 30—30 K segély utaltatott ki. A tárgysorozat kimerítésével, a tisztikar és választmány a következőleg alakították meg, mely választás meg-
ejtésével a gyűlés véget ért.

A tisztikar és választmány: elnök *Tamás Károly*, alelnök *Török Albert*, pénztáros *Rohrlích Ede*, titkár *Mihály Gábor*, jegyző *Sebestyén József*, számellenőr *Weisz Ignác*, számvizsgálók *Kelemen Károly*, *Szentpéteri János*, jogtanácsos dr. *Brecher József*. Választmány: *Bisze Alajos*, dr. *Bodolla Béla*, *Czvajna Józsel*, dr. *Hajnal Geiza*, *Kendefi Domokos*, *Knales Godofréd*, dr. *Tóth György*, dr. *Polcz Rezső*, *Ribiczey Ádám*. *Jámbor Adolf*, *Takács Károly*, *Tergovits Ede*, *Bisze Alajosné*, *Bodolla Béláné*, *Brecher Julia*, dr. *Csernátoni Gyuláné*, *Kendefi Domokosné*, *Kellner Ignác*né.

A titkári jelentés következőleg hangzott:

Tisztelt közgyűlés! A legutóbbi 1901. évben tartott közgyűlésen letárgyalt ifjusági-egyesületi Alapszabályt a központhoz beterjesztettük, azt a központ csekély módosítással elfogadta, kinyomatta s az erdélyi részen szétosztotta s örömmel jelenthetjük, hogy ma már az erdélyi részen azon Alapszabályok alapján folyton és folyton alakulnak ifjusági-egyesületek. Igaz, hogy a közoktatási kormány is adott ki újabb ifjusági-egyesületi Alapszabályt s a tanítószolgát szorítja ilyen egyesületek szervezésére, de az első, erősebb mozgalomnak megindítása épen választmányunk kebeléből indult ki s jól eső érzettel mondhatjuk, hogy kezdeményező lépésünk mindenütt helyesléssel találkozott, meghallgattatást nyert s ma már munkásságunknak a kellő eredménye is meg van.

Az Emke-iparczikkek s általában a hazai ipar támogatása érdekében a helyi kereskedőket többször személyesen megkerestük s eljárásunk nem volt eredménytelen, mert ma városunkban is igen sok kereskedő tart Emke cikket és általában hazai ipar termékeket.

A központ megkeresésére a Beszterczen lakó székely-cselédeket a rendőrség nyilvántartásából összeírtuk s a központnak rendelkezésére bocsátottuk.

A vármegyénk területén levő Emke-népkönyvtárak kezelését figyelemmel kísértük, azok forgalmáról a jelentést minden évben bekértük s örömmel jelezzük, hogy azok mindenütt rendben vannak tartva s mindeniknek elég nagy számu olvasó közönsége van. Az utóbbi időben a borgobeszterczei

fűrészte lepre is eszközöltünk ki Emke népkönyvtárt s így vármegyénk területén az Emke-népkönyvtárak száma jelenleg 12.

Szép és eredményes működést fejtettek és fejtenek ki az Emke-daloskörök. Ezek részére a központból Emke-lobogókat kértünk, a központ meg is küldötte s a mult évben mindenütt szép zászlószentelési ünnepélyeket tartottak mulatsággal egybekötve. A daloskörök vezetőinek buzgalmáról sem feledkeztünk meg, amennyiben 1901. évben 7 daloskör vezető részére 350 K, 1902. évben 4 dalosköri vezető részére 200 K jutalmat eszközöltünk ki a központból, ujabban pedig 5 daloskör vezető részére 350 K jutalmat kértünk. A jutalmakat vármegyénk kir. tanfelügyelője dr. Csernátóni Gyula ur, a tanítógyűléseken nagy közönség jelenlétében szokta kiosztani, buzdító beszéd kíséretében s hogy beszéde soha sem volt „falra hányt borsó“, igazolja az, hogy évről-évre eredményesebben működnek s a legutóbbi időben két helyen, Lajosfalván és Burgóprundon szintén buzgó tanítók Emke-dalosköröket alakítottak, továbbá a pár év óta szünetelő naszói Emke-daloskör közelebről szintén életre keltetett s így ma már megyénk területén ezekkel együtt 9 Emke-daloskörünk van.

Reményünk van, hogy a legujabban szervezett, tehát a legujabb borgóprundi Emke-daloskör, melynek Alapszabályát jóváhagyás végett csak közelebről terjesztették be s melynek részére lobogót, daloskönyveket és kottapapírost is kértünk, egyike fog lenni a leglelkesebb dalosköröknek. Jelenleg más község nincs, hol Emke-daloskört lehetne szervezni.

Hogy az Emke daloskörök mily szép működést fejtenek ki, annak legszebb bizonyítékát adták a nagysajóiak, kik maguknak „Emke-Otthon“-t létesítettek, ott olvasókört szerveztek, az Emke könyvtárt ott helyezték el, ott tartják próbájukat, összejöveteleiket s még kisebb mulatságaikat is. Erre az Otthonra a központból 250 K-t eszközöltünk ki. A központ meg is adta a kért összeget s ennek ellenében az illető hajlék az Emke-Otthon czéljaira 32 esztendőre telekkönyvileg is biztosított. Így tehát e vármegyében az Emke-intézmények megszorodtak egy Emke-Otthonnal. Ebben nagy része van Tökés József, nagysajói ev. ref. lelkész urnak, ki az Otthon létesítése érdekében sokat fáradozott s kinek e helyen kötelességünknek tartjuk hálás köszönetünket is kifejezni.

A naszói róm. kath. lelkész részére 14 éven át adott 600 K segélyt a központ Igazgató-választmánya beszüntette, miután említett lelkész fizetése a kongruából nyert kiegészítést.

A szálvai ifjusági-egylet részére a központtól egy ifjusági-könyvtárt eszközöltünk ki, a könyvek ugyan még nem érkeztek meg, de hiszszük, hogy már rövid idő alatt meg fognak küldetni.

A mult évben tudomásunkra esett, hogy a helybeli magyar iparosok önképző- és segélyező-egyesülete anyagi zavarok közé jutott. Ez ügyben a központhoz sürgős előterjesztést tettünk s a központ 600 K segélyt utalványozott ki. A pénzt nevezett egylet elnökségéhez áttettük, mult évi számadási kivonatát s a folyó évi költségvetési előirányzatát bekértük s azokat Alapszabályának mellékelésével a központhoz beterjesztettük s egy pár évig még említett iparos egyletnek évi 400 K-val való segélyezését kértük. Ezen ügy a központban most van tárgyalás alatt, azonban reméljük, hogy a központ ezen fontos missziót teljesítő egyletet egy pár évig segélyezni fogja.

Mind ezekből az tűnik ki, hogy a központ Igazgató-választmánya előterjesztéseinket mindig figyelembe vette s azt lehetőleg teljesítette is. Általában pedig azt mondhatjuk, hogy a központ e megyéből különböző egyesületektől, hatóságoktól, intézetektől beérkezett kéréseket mindig figyelembe vette s többféle czimen kisebb nagyobb segélyeket nyújtott. A központnak ezen megyénket kitüntető figyelmeért, midőn hálás köszönetünket e helyen is kifejezzük, egyben indítványozzuk, hogy e közgyűlésből a központhoz köszönő irat intéztessék s a további támogatás is kikéressék.

Választmányunk a maga csekély jövedelméből szintén nyújtott kisebb segélyeket és pedig a helybeli Emke-óvódnak, az általános tanító-egyesületnek és a közelebről alakult Székely-társaságnak. Nagyon kicsi az a segély, a mit nyújthattunk, de a mit adtunk, örömmel és készséggel tettük.

A központba 1901-ben 141 K-t s a mult évben 114 K-t s ez évben eddig 60 K tagsági díjat küldöttünk be. A tagok száma folyton apad és pedig egyrészt kilépés, eltávozás, másrészt halálozás folytán. Tagjaink közül elhunytak: Pellion Márton rendes, Kellner Ignác alapító tag és gr. Maldeghem Arthur rendes tag, a tagok jelenlegi száma: 54. És pedig alapító 4, pártoló 2, rendes 48. Azonban a pontos fizetők száma alig megy 30-ra.

Emke-óvodánk teljesen rendben van tartva, számadását és költségvetését minden évben pontosan beterjesztette s a szükségletet a központ pontosan utalványozza. A növendékek száma 40—70 között váltakozik, tehát elég népesnek mondható. Az óvodának államosítása iránt a központ a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriummal tárgyalásba bocsátkozott s hiszszük, ha ez évben nem is, de már a jövő évben állami kezelésbe kerül.

Választmányunk ügyforgalma a következő volt: 1901-ben iktatóra érkezett 67 drb, kiadatott 124 drb. 1902-ben iktatóra érkezett 36 drb, kiadatott 93 drb. Ez évben eddig iktatóra érkezett 18 drb, kiadatott 22 drb. Két év alatt az összefogalom tehát tesz 360 darabot.

Ezek röviden azon dolgok, melyekről szükségesnek tartottuk beszámolni, s miután mi 7 évig teljesítettük kötelességünket s mandátumunk a mai nappal lejárt, tisztelettel kérjük a t. közgyűlést, hogy beszámolóinkat elfogadni, utólagos jóváhagyását mindenhez megadni, minket pedig tisztünk alól feloldani sziveskedjék.

Besztercze, 1903. április 12.

Mihály Gábor, titkár.

IX.

Sz. 3—903.

Ó-Radnai vidéki kör.

Óradnán az Emke választmány mint olyan már évek óta felfrissítésre vár. Fizeley Sándor volt pénztárnok Felsőbányára való kinevezése és Bencze Gyula volt titkár áthelyezése folytán a tagok száma 5-re leapadt. Jelenleg még Emke-tagok a következők: Zagyva Mihály, dr. Gelis Lajos, Kovássy Géza, ifj. Karácsonyi János, Guzman János.

Az itteni Emke daloskör egyesült a helybeli polgári körrel és szép eredménnyel működik. A lobogó az alelnök örizete alatt van és márczius 15-én utoljára bontatott ki.

Óradnán, 1903. április 20.

Guzman János, elnök.

X.

Brassóvármegyei választmány.

— Székhely: Brassó. —

Elnök: Dr. Vajna Gábor ügyvéd. Alelnökök: Moór Gyula ág. ev. lelkész. Czinege István r. k. főgymn. igazg. Jegyző (ideiglenes): Nagy Gyula áll. tanító. Pénztáros (ideiglenes): Papp Ferencz butorgyáros. Ellenőr: Haluskay Vilmos rézműgyáros. Ügyész: Harmath Lajos ügyvéd.

XI.

Hétfalusi fiókkör.

Sz. 9—903.

— Székhely: Csernátfalu. —

1. A Hétfalusi Emke-fiókkör tagjainak száma a múlt évvel szemben alig emelkedett. E tagok közül a tisztikart képezik: Kiss Árpád elnök, Zsigmond Károly alelnök, Petrovics Pál titkár, Reznek Mihály jegyző, Paizs György pénztáros.

2. Összesen hat választmányi ülés tartatott. Az első két ülésen tárgyalódott a fiókkör pénztára javára rendezendő nyári táncmulatság terve és Gyurka József csernátfalusi tanítónak szövökház építésére vonatkozó kérvénye. Ugyanezen üléseken tárgyalódott a központnak ama véleménykérés, mely szerint „nem lehetne-e minden községben az olvasókör, népkönyvtár, zenekar, tűzoltó és ifjúsági egyesületeket, gazdaköröket stb. egy szervezetben, egy fővezetés alatt egyesíteni?” E kérdésre fiókköri választmányunk azt felelte, hogy a sokféle egyesületnek egy fővezetés alatti kormányzása gyakorlatilag kivihetetlen. A 3. és 4. választmányi ülés tervezte, hogy Kossuth Lajos nagy hazánkfia születésének 100 éves fordulójára emlékére az alsótömösi nemzeti emlék-közhöz kirándulást rendez, melyre a nagyközönséget meghívja s ott hazafias ünnepséget tart. Az 5-ik választmányi ülés a többek között tárgyalta a hosszufalu-fürészmezei ág. h. ev. egyház segély-kérvényét, melyet a központhoz pártolólág terjesztett föl annyival is inkább, mert ez az egyetlen testület, melyet a központ anyagi támogatásban vidékünkön, illetve Hétfaluban a múlt év folyamán is részesített; Erdélyi Márton iparművészeti tanuló kérvénye pedig 300 K központi adomány kedvezésével intéződött el. A folyó évi márczius 15-én rendezett nemzeti ünnepély programját s az ugyanakkor tartott közgyűlés tárgysorozatát a 6. választmányi ülés állapította meg.

3. A mi pedig a fiókkör külső életnyilvánulását illeti, legfontosabb mozzanatok egyike a múlt évi márczius 15-én rendezett nemzeti ünnepély. A másik nevezetes esemény volt ugyancsak a múlt évi július 6-án a Jilk-féle sörkertben rendezett nyári táncvizigalom, mely anyagilag is igen szépen sikerült.

4. A hétfalusi Emke-kaszinó tagjainak száma 40. Évenként apadozni látszik. Járat 6 politikai, 1 szépirodalmi és 1 élelclapot.

Hosszufalu, 1903. április 14.

Petrovics Pál, titkár.

XII.

Csikvármegyei választmány.

Sz. 316—903.

— Székhely Csikszereda. —

Az 1900 év végén a cselekvő vagyon volt 862 K 99 f. 1901. évben tagsági díjban befolyt 146 K kamatban 35 K 14 f. A 146 tagsági díj 75% fejjében a központba beküldetett 109 K 50 f.

Az 1901. év végén a cselekvő vagyon kitett 934 K 63 f.

Az 1902. évben tagsági díjban befolyt 58 K kamatban 37 K 77 f. A befolyt 58 K tagsági díj 75% fejjében a központba beküldetett 43 K 50 f.

Maradt az 1902. év végén 986 K 90 f vagyon.

A választmány szervezetében változás nem történt.

Elnök: *Mikó Bálint* főispán. Alelnökök: *Beeze Antal* alispán, *Lázár Domokos*. Titkárok: *Pál Gábor*, *Bartalis Ágost* főszolgabíró Pénztárnok: *Dájbukát Jakab* vm. alszámvevő. Ellenőr: *Glósz Miksa*. Ügyész. *Nagy Sándor* ügyvéd.
Csikszereda, 1903. április 20.

Mikó Bálint, főispán, elnök.

XIII.

Gyergyó-vidéki fiókkör.

— Székhely : Gyergyószentmiklós. —

Elnök: *Ferenczy Károly* esperes-plébános. Titkár: *Sántha Albert* tanító. Pénztáros: *Liebl Ede* kir. adótiszt. Ellenőr: *Székely Károly* allatorvos. Jogtanácsos: dr. *Szentpéteri Kristóf* ügyvéd. Számvizsgálók: *Kálmán István* polg. isk. igazg., *Tódor Antal* tanító.

XIV.

Fogarasvármegyei választmány.

Sz. 11—903.

— Székhely : Fogaras. —

Vármegyei választmányunk az 1902. év október hó 12-én újraalakulván, a közgyűlés egyhangu lelkesedéssel megválasztotta elnökké *Bauszner* Guidó főispán urat; alelökké *Pánczél Károly* ev. ref. első papot; titkárrá *Katona József* főgymn. tanárt; pénztárossá *Várnai Sándor* kir. erdőmestert s jegyzővé *Vodráskai Venczel* főgymn. tanárt; ezenkívül 12 választmányi tagot.

A vármegyei választmány a rendelkezésére álló 25% tagsági díjakból segítségben részesítette az oláhfalusi hitközséget 600 K összegben a paplakás újraépítése céljából; továbbá a „Fogarasi Magyar Dalegylet”-et 200 K összegben.

Mint hogy pedig a fiókválasztmány előbbi pénztárosa elhalt, elhatározta a választmány, hogy az ily módon szünetelt tagsági díj-beszédést és új tagok gyűjtését kettőzött buzgalommal veszi kezébe s ehhez képest fogja a begyűlt díjaknak 75%-ját a központha beszállítani.

Tekintve, hogy fiókválasztmányunk csak rövid ideje, hogy újraalakult, az a buzgalom és lelkesedés, mely a választmány vezetőit áthatja, biztató s egyben megnyugtató is a választmánynak jövő s csekély számunkhoz képest is eredményes működése szempontjából.

Fogaras, 1903. április 11.

Katona József, titkár.

XV.

Háromszékvármegyei választmány.

Sz. 2—903

— Székhely : Sepsiszentgyörgy. —

A választmány szervezetében az elmúlt évben nem fordult elő változás. Elnök: *Potsa József* v. b. t. t., cs. és kir. kamarás, főispán Alelnök: *Bodor Tivadar* dr., ügyvéd. Titkár: *Székely György* dr., orsz. képv. Pénztáros: *Kovács László* megyei pénzt. Jegyző: *Imecs Ernő*. Számvizsgálók: *Gazda Gyula* vm. főszámvevő, *Dálnoki Károly*.

Még az 1896. évben Kovászna székhellyel megalakult kézdi-orbai járási fiók sok tagot elvont ezen választmánytól. A befizetett tagdíjaknak 75%-ka mindenkor pontosan beküldettek a központ pénztárába.

Reménylem, hogy jövőben választmányunk tagjainak szaporodása következtében nagyobb tevékenységet fog kifejthetni.

Sepsiszentgyörgy, 1903. április 9.

Potsa József, főispán, elnök.

XVI.

Orbai járási fiókválasztmány.

Sz. 3—903.

— Székhely : Kovászna. —

Elnök: *Hollay Attila* főszolgabíró, földbirtokos. Társelnök: *Csia György* ny. aljárásbíró. Alelnökök: *Péter Károly* ev. ref. esperes, *Földes György* ev. ref. lelkész, *Morvay István* dr., orvos, *Vajna Gábor* dr., orvos, *Verecs Gyula* ügyvéd, birtokos. Titkár: *Bartalis János* tanító. Jegyzők: *Csia Béla* kir. járásbíró, *Deák Benedek* birtokos, *Szász Mihály* ev. ref. lelkész, *Nagy Sándor* áll. igazg. tanító. Pénztáros: *Bogdán Ferencz* ny. igazgató, tak.-pénzt. pénztáros. Ellenőr: *Deák Samu* szolgabíró, birtokos. Számvizsgálók: *Horn Mór* fanagykereskedő, ifj. *Ugron János* kereskedő. Jogtanácsos: dr. *Barttha Imre* ügyvéd.

E fiókválasztmány területén Emke-olvasókör alakult Kovásznán, Emke daloskörök Zágomban, Pákén és Kőrösön. Kovászna község a Múzeumok- és könyvtárak orsz. bizottságától egy szép könyvtárt kapott, miután az Emkétől külön is van könyvtárunk.

A fiókegylet elnöksége a pénztárral a fiókegylet tagjait figyelmeztette tagsági díjainak befizetésére, minek következtében a befizetett tagsági díjakról a pénztárnok úr elszámolt közvetlen az Emke Igazgató-választmányának.

Kovácsnán, 1903. április 20.

Hollaky Attila, elnök.

XVII.

Kézdivásárhely-városi választmány.

Ujjászervezés alatt áll.

XVIII.

Hunyadvármegyei választmány.

— Székhely : Déva. —

Örökös tb. elnök: dr. gróf K u u n Géza v. b. t. t. Elnök: gróf B e t h l e n Miklós főispán, elhunyt. Alelnökök: R é t h i Lajos kir. tan., tanfelügyelő, dr. S ó l y o m F e k e t e Ferencz ny. törvsz. elnök. Titkár: dr. K r e n n e r Miklós tanár. Pénztáros: dr. N a g y Béla gyógyszerész. Ellenőr: K o l u m b á n Samu áll. tan.-kép. tanár. Jegyzők: K i s s József áll. elemi isk. igazgató, H a j t m a n Pál tan. kép. s. tanár. Ügyész: dr. R é t h i Gyula ügyvéd. Számvevők: A n d e r s e n László kir. pénzügyigazgató, I s s e k u t z Antal ny. polgármester.

Ujjászervező közgyűlését közelebbről hívta egybe.

XIX.

Szászvárosi kör.

Elnök: D ó s a Dénes ev. ref. főgymn. tanár. Titkár és pénztáros: T u r ó c z i Gyula kir. adótárnok.

XX.

Kis-Küküllővármegyei választmány.

— Székhely : Dicsőszentmárton. —

Ujjászervezés alatt áll.

XXI.

Érzsébetvárosi választmány.

Elnök: (betöltetlen). Alelnökök: A v e d i k Lukács főesperes, örm. szert. plébános, L e n g y e l Márton. Titkár: dr. I s s e k u t z Viktor ügyvéd, orsz. képvis. Jegyző: G o r o v e János, Pénztáros: S z e n k o v i c h Lajos. Jogtanácsos: M a r k o v i c h László ügyvéd.

XXII.

Kolozsvármegyei választmány.

— Székhely : Kolozsvár. —

Elnök: B é l d i Ákos gróf, főispán. Pénztári ügyeit a központ kezeli.

XXIII.

Kalotaszegi kör.

Sz. 5—903.

— Székhely : Bánffyhunяд. —

Tisztelettel jelentem, hogy a kalotaszegi kör szervezetében a lefolyt egyesületi évben változás nem történt s működése csakis adminisztratív téren mozgott.

Tb. elnök: báró J ó s i k a Samu, ő Felsége személye körüli volt m. kir. miniszter. Elnök: G y a r m a t h y Zsigmond kir. tan., tak. pénzt. vezérigazgató. Alelnökök: B a r c s a y Domokos orsz. képvis., S z a b ó Gyula földbirtokos. Titkár és pénztáros: K o l e s z á r Lajos áll. polg. isk. igazgató. Jegyző: R a v a s z György állami polgári iskolai tanár.

Bánffyhunяд, 1903. április 17.

Koleszár Lajos, titkár.

XXIV.

Kolozsvári sz. kir. városi férfi- és nőválasztmány.

Elnökök: özv. báró B á n f f y Zoltánné — T e l e k i Erzsébet grófnő, F e r e n c z József unit. püspök. Alelnökök: D e á k y Albert ügyvéd, F a r k a s Lajos dr. miniszt. tan., egyetemi tanár. Jegyző: P o l c z Rezső ügyvéd. Pénztáros: a pénztárt a központ kezeli.

XXV.

Maros-Tordavármegyei és Marosvásárhely sz. kir. városi választmány.

Elnök: (választás alatt) Alelnökök: B i h a r i Sándor ny. ev. ref. főgymn. tanár, D e á k Lajos kir. tanácsos, tanfelügyelő. Titkár: T u r n o w s z k y Mór dr., orvos. Pénztáros: N a g y Sándor gyógyszerártulajdonos.

A választmány 1903. január 20-án tartotta legutóbbi ülését. Titkár jelentése az ügykezelésről és az eddig elintézett ügydarabokról tudomásul vétetett. Több kérvény a központba véleménynyel beterjesztetett. Titkár jelentette, hogy S t r a e t z Hermann megyesíalvi gyáros 200 K-val az egyesület alapító tagja lett.

M i k ő Árpád lemondván elnöki tisztéről: sajnálattal vétetett tudomásul és egyúttal eddigi működéséért jegyzőkönyvi köszönet fejeztetett ki. Az elnökválasztást a később megtartandó közgyűlés fogja megejteni, a választmány addig is az elnöki teendőkkel B i h a r i Sándor alelnököt bízta meg.

Tárgyaltatván a Milleniumi alap 1903. évi kamatainak kiosztása, a választmány D e á k Lajos kir. tanfelügyelőt kérte föl, hogy f. évi május vagy június hónapokban tegyen javaslatokat a megjutalmazandó tanítók tárgyában.

N a g y Sándor pénztáros előterjesztése szerint:

Bevétel: Pénzmaradvány 1901. decz. 31-ről 87 K 20 f; rendes tagdíjakból 590 K 90 f; pártoló tagdíjakból 12 K; takarékszövetkezettől kamat 117 K 73 f; Erd. ker. és Hitelbanktól kamat 82 K 06 f; kivétel a Tak. és Hitelszöv.-ből 280 K; összesen 1163 K 89 f.

Kiadás: Központi pénztárba küldetett 461 K 29 f; 7 tanítónak jutalom 280 K; nyomtatványokra 21 K; bélyeg névmagyarosításokra 5 K 25 f; Szabó József küldöncznek 13 K 80 f; postadíjak 1 K 22 f; betét a Tak. és Hit. szöv.-be 111 K 73 f; betét az Erd. ker. és Hitelbankba 82 K 02 f; pénztármaradvány 187 K 54 f; összesen 1163 K 89 f.

Vagyon állás: Pénztármaradvány 187 K 54 f; Tak. és Hitelszövetk. ben 2135 K 83 f; Erd. K és Hitelbankban 1573 K 60 f; összesen 3896 K 97 f.

A választmány felkérte T ó t h f a l u s i József és M o l n á r József közgyűlésileg kiküldött pénztárvizsgálókat, hogy a pénztárkezelést megvizsgálják a választmánynak ezen vizsgálat eredményéről a legközelebbi ülésen jelentést tenni sziveskedjenek.

Bihari Sándor, alelnök.

Dr. Turnowszky Mór, titkár.

XXVI.

Nagy-Küküllővármegyei választmány.

Sz. 12—903.

— Székhely: Segesvár. —

Elnök: S o m o g y i István alispán. Titkár és jegyző: K o v á c s Bálint áll. isk. tanító. Pénztáros: F e j é r Imre vm. főszámvevő. Ellenőr: R i g e t t i Károly vm. alszámvevő. Számvizsgálók: H ü b n e r Richárd p. ü. s. titkár és T a n a Gyula p. ü. számvizsgáló.

Az év folyamán tartott 1 rendes, és 1 rendkívüli ülést, melyeken megállapította a segesvári Emke-óvó évi költségvetését; tanácskozott az óvónak fejlesztéséről, melynek itt fontos missiója van, örömmel vette azon jelentést, mely a gondoskodásunknak főtárgyát képező óvó nagymérvű látogatottságáról szólt.

Tisztázta a vál. tagjairól szóló kimutatást, törülvén azon 22 tag nevét, kik elhaltak, vagy más helyre távoztak.

Az elnökség pontosan kezelte a hozzá érkezett átiratokat; több fontos ügyben a hozzá intézett felhívásokra haladéktalanul megtette véleményes jelentését.

Segesvár, 1903. április 8.

Somogyi István, elnök.

Kovács Bálint, titkár.

XXVII

Szebenvármegyei választmány.

Sz. 5—903

— Székhely: Nagyszeben. —

Választmányunknak múlt évi működését nagyon megnehezítette azon körülmény, hogy az új ciklusra még választmányunk tagjai közül is többen nem iratkoztak be és így választmányunknak újra szervezése, tekintettel a tagok gyűjtésére, a jövőre maradt.

Szebenvármegyei fiók-egyesületünkben levő Emke-népkönyvtárat, a mult évben is rendeltetésüknek megfelelően a közönség nagy szorgalommal használta. Az Emke védnöksége alatt levő nagyszebeni ev. ref. énekkar és a szászsebesi Emke-dalokör több alkalommal nyilvánosan szerepelt és így rendeltetését betöltötte.

A nagyszebeni m. kir. állami elemi népiskola, valamint az állami iparos-tanoncziskola szejény tanulói számára az Emke központi pénztárából kiutalt 200 - 200 K-t rendeltetésüknek megfelelően Nagy József titkár ünnepélyesen kiosztotta.

1902. december 31-ig fiókválasztmányunk 21 tag után beküldött 61 K 50 ft a központi pénztárba.

Fiók-választmányunk újra szervezésére az intézkedések folyamatban vannak.

Elnök: (betöltetlen). Alelnök: E l i s c h e r József kir. tank. főigazgató. Titkár: N a g y József ev. ref. esperes. Jegyző: S z é k e l y István dr. főgymn. tanár. Pénztárnok: B o d Péter áll. isk. igazgató. Ellenőr: S z a k á t s Albert m. kir. tébolydai gondnok. Jogtanácsos: K a b d e b ó Oszkár dr. ügyvéd. Nagyszében, 1903. április 14. Nagy József, titkár.

XXVIII.

Szilágyvármegyei választmány.

— Székhely: Zilah. —

Elnök: (betöltetlen). Alelnök: G y ö r f f y Pál báró, főszolgabíró. Pénztáros: V a r g h a Gyula. Jegyzők: H u l i m k a Sándor, V i s á n Elek, A j t a i Endre dr. Titkár: H e g e d ü s Sándor.

XXIX.

Szolnok-Dobokavármegyei választmány.

— Székhely: Dész. —

Elnök: Gróf K o r n i s Viktor földbirtokos. Alelnökök: B r. B o r n e m i s z a Károly ny. főispán, V o i t h Gergely kir. tanácsos, gyártulajdonos. Titkár: B i r ó Antal vm. főszámvevő.

XXX.

Dész városi választmány.

Elnök: S z i l á g y i Albert polgármester. Alelnökök: B á n d y György vm. főjegyző. Titkár: K o z m a Imre ref. s. lelkész.

XXXI.

Szamosújvár sz. kir. városi választmány.

Elnök: V o i t h Miklós ügyvéd, elhunyt. Alelnök: B á r á n y Lukács.

XXXII.

Torda-Aranyosvármegyei választmány.

Sz. 9—903.

— Székhely: Torda. —

Az Emke Torda-Aranyosvármegyei választmányának tisztviselői voltak az 1902. év folyamán: Gróf B e t h l e n Géza főispán, elnök; K o v á c s Lajos róm. kath. kanonok, alelnök; K o v á c s Dániel titkár; D o m á n y Sándor, M u r g á c h Sándor jegyzők; G a j z á g ó Róbert pénztáros; R a s k ó Imre ellenőr; S i m á n d y István jogtanácsos; B o é r. Dénes, K ö r m e n d y Oszkár számvizsgálók. A választmány 34 tordai és 15 vidéki tagból állott.

A tisztikarban újabbán változás állott be, mivel K o v á c s Lajos róm. kath. kanonok Gyulafehérvárra távozott el s így helyébe dr. W o l f f Gyula nagybirtokos és V a r g a Dénes polg. isk. igazgató választattak meg alelnökké.

A választmány első sorban a szindi unitárius elemi iskola és az alsójárai óvoda segélyezésével járó ügyeket intézte, ezen kívül a vármegye területén Emke-olvasó- és dalokörök szervezését kezdeményezte és a központ által kiutalt segélyből jutalmat adott K o v á c s Sámuel turi áll. tanító, Emke-daloköri karnagnak, továbbá pályázatot hirdetett oly tanítóknak, kik a magyar nyelv terjesztésében kiváló érdemeket szereztek. Így ezimen jutalmat nyert S z i l á g y i József hadrévi tanító. Jelenleg folyamatban van egy közérdekű és ismeretterjesztő felolvasások sorozatának előkészítése.

Torda, 1903. április 15.

Kovács Dániel, titkár.

XXXIII.

Sz. 3-900.

Udvarhelymegyei és Székelyudvarhely városi választmány.

Választmányunk működése csendes, legfennebb annyira terjed ki, hogy a hatáskörébe utalt ügyeket ellátja, a pénz beszedését kellően napirenden tartja.

Elnök: *Hollaki Arthur* főispán. Alelnökök: *Jung Cseke Lajos* apát-plebános, *Ugron János* orsz. képviselő. Titkár: *Dr. Solymossy Lajos* áll. főreálisk. igazgató. Pénztáros: *Dózsa Jakab* áll. főreálisk. tanár. Ellenőr: *id. Szakács Károly*. Jegyző: *Nosz Gusztáv* főreál. isk. tanár. Számvizsgálók: *Gönczy Lajos* ev. ref. főgymn. igazgató, *Hlatky Miklós* főreál. isk. tanár. Jogtanácsos: *dr. Nagy Samu* ügyvéd, vm. tb. főügyész.

Székelyudvarhelyt, 1903. április 11.

Hollaki Arthur, elnök.

Dr. Solymossy Lajos, titkár.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

H)

Honi ipar.

E. M. K. E. Sz. 174—1903.

I.

Felhívás Magyarország közönségéhez.

— Szétküldetett 3000 példányban az ország különböző közművelődési és közgazdasági, erkölcsi testületeihez, stb. —

Az E. M. K. E. Igazgató-választmányának február hó 12-én tartott ülésében F e k e t e Gábor kolozsvári kir. ítélőtáblai elnök, mint az E. M. K. E. Igazgató-választmányának tagja a honi ipar pártolása érdekében a Jegyzőkönyvi kivonatban /./ alább csatolt indítványt tette. A társadalom és közélet előkelőségeiből összejött választmányi gyűlés az indítványt egyhangu lelkesedéssel magáévá tévén: van szerencsénk azt azzal a kéréssel megküldeni, hogy az alapeszmét elfogadva, hatáskörében különösen hazánk kereskedelmi osztályát a honi iparcikkek tartása és ajánlása hazafias kötelességére megnyerni, őket buzdítani s ezzel a honi ipar pártolása feladatát ebben az irányban is napirenden tartani méltóztassék.

A társadalmi honiipar-pártolás eszméje annyiszor és annyiféleképpen volt már hangoztatva és tárgyalva a hírlapokban, szak- és folyóiratokban, alkalmi füzetekben és könyvekben, a képviselőházban, mint tanácsstermekben és testületekben, hogy az indítványhoz bővebb magyarázatot vagy indokolást hozzáfűzni nem tartjuk szükségesnek; ellenben kérjük, hogy az előadott gyakorlati irány terjesztésére minden lehető megtenni s a tapasztaltokról tudomásul vételt végett bölcs belátása szerint esetleg egyesületünket is értesíteni kegyeskedjék.

Honfiai üdvözlettel

Az E. M. K. E. Igazgató-választmánya 1903. febr. 12-én tartott ülése határozatából:

Gróf Béli Ákos,
elnök.

Sándor József,
t. alelnök-főtítkár.

Jegyzőkönyvi kivonat,

az E. M. K. E. Igazgató-választmánya 1903. február 12-én tartott havi rendes ülésének Jegyzőkönyvéből. Jelen vannak: dr. Bartók György ref. püspök; Benkő Mihály, a Kolozsvármegyei takarékpénztár vezérigazgatója; gróf Béli Ákos főispán, elnök; gróf Béli Kálmán földbirtokos; Biró Béla apát-kanonok, főesperes, plébános, Emke-Directoriumi tag; Deák Albert ügyvéd, Emke-Directoriumi tag; Fekete Gábor kir. ítélőtáblai elnök; Ferencz József unit. püspök; dr. Haller Károly min. tanácsos, egyetemi tanár, Emke tiszteleti tag; Hory Béla Kolozsvármegyei arvaszéki elnöke; báró Jósika Lajos földbirtokos; gróf Kornis Viktor földbirtokos, Emke-alelnök; Kozma Ferencz kir. tanácsos, Kolozsvármegye kir. tanfelügyelője; Kuzsók István szerkesztő, a kolozsvári 1848/49-es Ereklje muzeum igazgatója; Lendvai Emil János, az Erdélyi bank és takarékpénztár vezérigazgatója; Merza Lajos kir. tanácsos, Emke-főpénztáros; Merza Gyula birtokos; Pál István apát-kanonok, r. kath. status előadó; Polcz Rezső, Kolozsvár sz. kir. város tisztviselője; Sándor József orsz. képviselő, Emke t. alelnök-főtítkár; dr. Sárkány Lajos ref. főgymn. tanár, ref. egyházkerületi tanügyi előadó, Emke számvizsgáló; Szabó Sámuel ny. ref. tanár, a kolozsvári és Kolozsvármegyei 1848/49-es Honvéd-egyesület elnöke; Székula Ákos, az „Adriai“ bizt. társ. erdélyrészi vezérfelügyelője, Emke-ellenőr; Szvacsina Géza kir. tanácsos, Kolozsvár sz. kir. város polgármestere; gróf Teleki Domokos, földbirtokos, Emke alelnök; Vuchetich Sándor erdélyrészi kir. posta- és távirat-igazgató; dr. Weisz József ügyvéd stb.

.....

Fekete Gábor kir. ítélőtáblai bíró, Igazgató-választmányi tag a Directorium előleges hozzájárulásával a következő hazafias indítványt terjeszti elő a honi ipar pártolása tárgyában :

Tekintve, hogy ma már számos olyan magyar iparcikk található, a mely a kívánalmaknak és versenyképességnek megfelel ;

tekintve, hogy a magyar ipar fellendülése a közönség pártolása nélkül nem lehetséges ;

tekintve, hogy a magyar ipar pártolása mindnyájunk hazafias kötelessége ; de

tekintve, hogy a fogyasztó közönségtől pártolást csak akkor lehet várni, ha az iparcikkek minőség és árak tekintetében a kívánalmaknak megfelelnek ; és

tekintve, hogy a közönségtől azt sem lehet kívánni, hogy minden iparcikket előállítási helyén keressen fel, hanem az iparcikkek közvetítésére hivatott kereskedőink feladata és hazafias kötelessége is, hogy azokat üzleti telepükön raktáron tartsák, azt megfelelő módon a fogyasztó közönség tudomására hozzák, a vevőknek bemutassák és ajánlják ;

tekintve, hogy a fogyasztó közönségben meg is van a készség, szükségletét megfelelő minőségű és áru honi iparcikkek útján fedezni, ha ahhoz bevásárlási helyen hozzá juthat ;

tekintve, hogy kereskedőinknek nem csak hazafiságától, de üzleti életrevalóságától is meg lehet várni, hogy a jó minőségű honi ipartermékeket üzletükben raktáron tartsák, mert ha azok versenyképesek s kellően közhírré vannak téve, megfelelő gyors forgalomnak fognak örvendeni s kereskedőinknek káruk a közvetítésben, épen a nagyobb forgalom folytán, akkor sem lesz, hogyha az előállítóktól és gyárosoktól kevesebb százalék kedvezményben és rövidebb lejáratu hitelben fognának is részesülni, mint a minőben jelenlegi bevásárlási forrásuk útján részesülnék ;

tekintve, hogy ama — nézetem szerint — téves és általánosan hangoztatott balhiedelem megváltoztatása, hogy a közönség a honi ipartermékeket nem szívesen veszi, csak úgy lehetséges és csak úgy remélhető, ha a magyar társadalom tekintélyesebb tényezői országszerte komolyan kijelentik azt, hogy a fogyasztó közönség igen is hajlandó s kész szükségleteit honi ipartermékekkel fedezni, ha azok minőség és ár tekintetében megfelelők s ha kereskedőink útján azokhoz bevásárlási helyén kényelmesen hozzá juthat ;

tekintve tehát, hogy e szerint szükséges, hogy kaszinók, közművelődési egyesületek, törvényhatóságok, egyházak, iskolák stb. határozatilag kimondják, hogy igen is készek a honi ipar támogatására, — a mint ezt az állam és törvényhatóságok saját szükségleteikre már ki is mondták, — de követeljük a kereskedőktől, hogy ennek lehetőségére módot nyujtsanak ;

tekintve, hogy csak így lehetséges a magyar-ipar pártolás fellendítése, általánosság tétele és gyakorlati keresztülvitele, — ezeknél fogva az E. M. K. E. Igazgató-választmánya elé terjesztem a következő **H a t á r o z a t i j a v a s l a t o t** : — Mondja ki, hogy :

1. Tagjai hazafiságától elvárja, hogy a mely cikkekben megfelelő minőségű és áru honi ipartermény bevásárlási helyén kapható, — szükségleteiket ebből fogják fedezni ;

2. Átir a kereskedelmi- és iparkamarákhoz, hasson kereskedőinkre, hogy a versenyképes hazai ipartermékeket, főleg ruházati, házberendezési és háztartási, gazdasági és iroda- szükségleti cikkekét tartsák üzleteikben ; hogy ez iránt a nagy közönséget alkalmas módon tájékoztassák s vevőiknek figyelmét ezekre felhívják, mert a fogyasztó közönség szükségleteit kész megfelelő hazai iparcikkekben beszerezni s kereskedőinktől elvárja, hogy közvetítő feladatuknál fogva erre alkalmat nyujtsanak ;

3. Hasonló értelemben hozzájárulás s megfelelő intézkedés végett megkeresi : a) fiókjainkat ; b) a hazai összes közművelődési egyesületeket.

Le kell már egyszer rázzuk közönyösségünket s a cselekvés terére kell lépni. Itt nem kell áldozat, csak egy kis hazafias kitartó cselekedet s a hazai ipar „fényre derül.“

Egyhangulag elfogadtatik s további ellátás végett kiadatik az Elnökségnek.

K. m. f.

Gróf Beldi Ákos,
elnök.

Ssekula Ákos,
jegyző.

E. M. K. E.-iparczikkék.

— Az E. M. K. E. által szerződésileg ellenőrzött s ez alapon erkölcsi támogatásban részesített honi iparczikkék jegyzéke. —

1. *Emke-gyújtó.* Elsőrangú svéd fajta gyújtó, rendes és zsebbeli alakban Czim: Temesvári első gyújtó-, kocsikenőcs- és vegytechnikai gyár r. t. Röviden: Gyújtógyár — Temesvár.
2. *Emke-levélpapír. Emke-irodai és kereskedelmi papír.* Czim: Rigler József Ede papírnemű gyár r. t. Budapest, VI. Rózsa-utca 55. sz.
3. *Emke-ténta. Emke-pecsétviasz.* Czim: Hochsinger testvérek Budapest, VI., Rózsa-utca 85. sz.
4. *Emke-gyertya.* (Első rangú stearin gyertya, 560 grammos csomagokban.) *Emke-szappan.* Czim: »Flora« első magyar gyertya- és szappan gyár r. t. Budapest (IX. Soroksári út 7. sz.). Röviden: Flora gyár — Budapest.
5. *Emke-szivarkahüvely és Emke-szivarkapapír.* Czim: Halász Ferencz és Pál szivarkahüvely-gyáros Budapest, VII., Nagy Diófa-utca 13. sz.
6. *Emke-fűtőcsöves cserépkályha.* Czim: Frank-Kiss János fiai, Első erdélyrészi kályha- és agyagáru gyár Kolozsvárt.
7. *Emke-padlófényezőmáz. Emke-parkett fényezőmáz.* Czim: Berkes Bertalan, Nagyvárad.
8. *Emke-kékfesték.* (Ultramarin.) Czim: Stiassny testvérek és társa vegyi termék- és festék-gyára. Budapest, VI., Ó-utca 27. sz. Röviden: Stiassny testvérek, Budapest.
9. *Emke pamutvászon.* Czim: Magyar Pamutipár r. t. Ujpest.
10. *Emke-rizskeményítő.* Czim: Unió keményítő gyár. Beimel és Basch; Budapest, IX., Szvetenay-utca 3. sz.

Mint hogy a fenti iparczikkék készítését az E. M. K. E. állandóan ellenőrzi s mint hogy ez iparczikkék után az egyesület culturális céljaira % jár, — melegen ajánljuk az iparczikkék támogatását a hazafias közönség figyelmébe és jóindulatába.

As E. M. K. E. elnöksége.

III.

Jelentés az Emke-gyujtóról.

A lefolyt év nehéz, küzdelmes éve volt a magyar gyújtóiparnak. Az 1901. évi fegyverszünetet az osztrák és magyar gyújtógyárak legádázabb harcza követte. A mikor az E. M. K. E. 1899-ben egy eddig példátlan lelkes propagandával felkeltette a hazafias fogyasztóközönség figyelmét a magyar gyújtóra, — az osztrák gyárosok, kik addig a magyar piacot svédgyújtóikkal majdnem kizárólag el látták, megmosolyogták ezt a hazafias felbuzdulást. Szalmalángnak vették, mely tartós tápanyagot nem találván, megint elalszik. Nem tudták, hogy az Emke ezen agitációja mögött egy erélyes, nehéz munkára és küzdelemre kész szervezet rejlik, miért is eleinte csak fölényes kézlegyintéssel vélték az új versenynyel elbánhatni. Mikor azonban az Emke gyújtó rohamosan tért hódított, mikor ez a gyújtó fölbukkant kunyhóban és palotában; mikor bevonult hivatalokba, kiubbokba; mikor divattá vált magyar Emke-gyújtót használni: akkor kitört az osztrák versenyből a féktelen harag, attól való félelmében, hogy évtizedek óta birt hadiállásából ki akarják szorítani, és a legerőszakosabb eszközökkel siettek megvédelmezni az addig oly busásan jövedelmezett magyar piacot.

Kezdetben a farkas csak báránybőrbe bújt. Feltűntek ugyanis a Népgyufa, Honvédyufa és más még magyarabbnak látszó, de tényleg osztrák gyufák.

És mikor ezekről lerántatott a lepel: akkor az utolsó fegyverükhöz nyultak, — az *ár harcshoz*. Hónapról hónapra alábbszállították az áraikat, és ugyanaz az osztrák gyújtó, melynek 100 doboza még rövid idő előtt 130 fillérbe került, fokozatosan 86 fillérre lett redukálva. Ez egy, a gazdasági harcban majdnem páratlan árhanatlan. Nyilvános, bevallott célja pedig a felvirágzott magyar gyújtóipar tönkre silányítása, ha lehet.

Mi ezzel szemben első feladatunknak tekintettük azt, hogy az oly fáradtsággal meghódított fogyasztást a magyar gyújtók számára megtartsuk. Bátran, önérzetesen üldöztük a magyar eredetű hazudozó gyártmányokat és követtük a verseny eladási árait.

Résztvényeseink hazafias áldozatkészsége adta és adja meg nekünk a módot arra, hogy az osztrák leghevesebb támadásnak ellenállhattunk és ellen fogunk állani. Nem követeltük a magyar kereskedőktől, hogy drágábban fizessék a magyar gyújtót, mint az osztrák gyártmányt, hanem lemondva minden haszonról, termelésünket folyton olcsóbbítva, le tudtunk menni az osztrák verseny áraira, bár-

mily képtelenek is voltak azok. Az Emke Igazgatósága meleg érdeklődéssel, szeretettel kísérté harczunk minden mozzanatát. Biztatva és támogatva általa és a magyar társadaiom által, helyt állunk és helyt fogunk állani továbbra is. Mert a mikor ma az Emke-gyujtók fogyasztási piacát védjük, 500 munkásunk keresetét is vesszük védelembe és ha más okból nem, hát miattuk is ki kell tartanunk. És bizunk is Istenben és a hazafias társadalom hazafias támogatásában, hogy lankadatlan erővel vissza is fogjuk verni az osztrákok minden erőlködését!

De ellentállást parancsol nekünk az a tudat is, hogy az Emke-gyujtó az újabb magyar ipar-mozgalomnak jóformán jelképe lett. Ez mutatta, hogy a magyar fogyasztó közönségtől függ csupán, hogy legyen-e magyar ipar? legyen keresete a magyar munkás kéznek vagy ne? Es ezt az Emke-gyujtóknban jelképezett sikerét a hazafias támogatásnak, nekünk védelmezni szent kötelességünk.

Az Emke közgyűlését és t. tagjait kérjük, sziveskedjenek minket küzdelmünkben tovább is támogatni, mert ha a hazafias közönség velünk tart, *ügyünk erős és legyőzhetetlen!*

Temesvárt, 1903. április 21-én,

Temesvári első gyujtógyár igazgatósága.

I)

Határozati javaslat.

Az Igazgató-választmány 1903. május 12-iki ülésének 20 sz. határozata alapján elfogadás végett pártolólag terjesztetik az 1903. évi jun. 2-án Nagyenyeden tartandó közgyűlés elé:

Az E. M. K. E. Tekintetes Igazgató-választmányának

Kolozsvárt.

Van szerencsém az Emke XIX-ik évi közgyűlésének benyújtandó alábbi „Határozati javaslat“-omat, az 1902. évi XVIII. rendes közgyűlés 8. jkv. sz. alatt hozott s a dr. C s e r n á t o n i Gyula javaslatát határozattá emelt intézkedés végrehajtása tárgyában, tisztelettel betérjeszteni, kérve annak a Tek. Igazgató-választmány részéről is pártoló határozattal való előterjesztését a közgyűlésnek, a mely szerény véleményem szerint az egyesület további akció képességének fentartásához szükséges:

A közgyűlés kimondja, hogy az 1902. évi XVIII. rendes közgyűlés 8. jksz. alatt hozott határozata végrehajtásánál szemelött tartandók a következő szempontok:

1. *Az Emke a saját programja alapján támogatandónak itélt községeknek a magyar tan nyelvű állami iskolák felállításához szükséges anyagi hozzájárulását az évenként megállapítandó sorrendben — rendkívüli kivételektől eltekintve — csak oly esetekben támogatja, a mikor igazolva van, hogy az illető község e célra igényelhető ereje kimerítve van.*

2. *E támogatás az egyesület évi rendes jövedelméből lehetőleg kölcsön alakjában nyújtandó, oly méltányosan megosztott összegekben, a mely lehetővé teszi, hogy egy-egy évben minél több ily iskola épülhessen.*

3. *Az állami-iskola építési segély-akció gondos körültekintéssel ne lépje túl azt a határt, a mely az egyesület Alapszabályaiba és programjába vett, sőt épen folyamatban levő másnemű munkái kényszerű megszorítását eredményezhetné.*

4. *Az egyesület óvakodik minden oly tranzakciótól, mely évi jövedelmét visszatérő járadék — vagy kamat terhekkal tovább is megterhelné, vagy épen alaptőkéjét, akár csak részben is megtámadná, mert az Emké-nek mindig készen kell lennie arra, hogy a haladó idő s változó körülményekhez alkalmazkodhassék nagy nemzeti munkájában, az arra nézve előállható igények és kényszerítő szükségék kielégítésében.*

Kolozsvárt, 1903. május 12-én.

Tisztelettel

Nagy Károly,

ref. theol. tanár, Emke-jegyző.

ERDÉLYI MŰZEUM

2 * 1906. JAN. -1.

KÖNYVTÁRA.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

KOLOZSVÁRT.

NY. GOMBOS F. KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1903.

BCU Cluj / Central University Library Cluj